

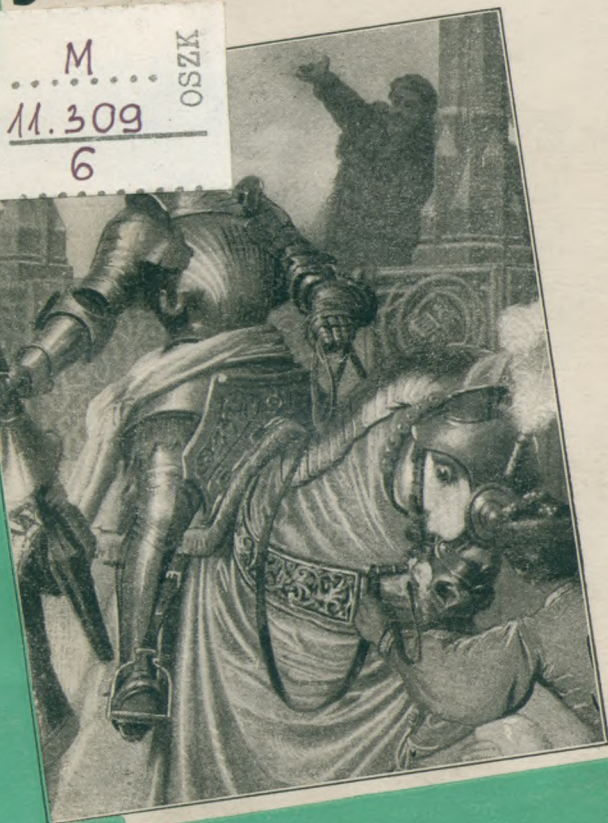
Dánielné Lengyel Laura

Az utolsó Hunyadi

20
fillér

M
.....
11.309
6

OSZK

6.
szám

Milliók Könyve - az ifjúságnak

Don't let me hear of it

Don't let me hear of it

AZ UTOLSÓ HUNYADI

TÖRTÉNELMI REGÉNY

IRTA:

DÁNIELNÉ LENGYEL LAURA

BUDAPEST

SINGER ÉS WOLFNER IRODALMI INTÉZET R.-T.
KIADASA

A MILLIÓK KÖNYVE — AZ IFJUSÁGNAK
eddigyi kötetei:

1. BABAY JOZSEF:

MI HUSZONKETTEN...

Kunsági diákok mosolyos-könnyes története egy régi szélmalom s az alföldi kisváros körül.

2. CHARLES DICKENS:

COPPERFIELD DÁVID.

A halhatatlan regény gondos, töretlen szépségű átdolgozása.

3. WILHELM SPEYER:

GIMNÁZISTÁK.

Az ötödik osztály bátor és vidám harca kutyák és macskák életéért.

4. KOSARYNE RÉZ LOLA:

SELMECI DIÁKOK.

A zengugos Selmec krónikája s egy francia márkí magyarrászületése a szabadságharc utáni szomorú időkben.

5. Dr. CHOLNOKY JENŐ:

ERDŐN, MEZŐN, SIVATAGON ÁT.

A Föld izgalmas regénye Afrika forróégövi őserdeltől a kaktuszpusztákig.

6. DANIELNE LENGYEL LAURA:

AZ UTOLSÓ HUNYADI.

Mátyás király fia, Corvin János ifjúságának története.

Minden számban érdekes DIAKELET-melléklet.

Kapható mindenütt.

Ara 20 fillér.

I. FEJEZET.

A budai királyi palota kápolnája előtt egyszerre vigyázzba kapták magukat az apródok. A reggeli misének vége. Beatrix királyné jön le kíséretével a lépcsőkön.

A kora márciusi nap ott ragyog a királyasszony sötétvörös, fehér prémmeel szegélyezett köntösén, mesés ékszerein, amelyekkel urának, Mátyás királynak, gyöngéd nagylelkűsége halmazta el. A gyönyörű aragóniai hercegasszony, aki a messze Nápolyból jött ide magyar királynénak, méltóságteljesen, lassan lépdel udvarhölgyei között. Akik így látják, amint magasra tartja fejét, elnéz mindenki fölött, alig akarják elhinni, hogy pár pillanattal ezelőtt még ott térdelt az oltár előtt, szinte földig hajtva gögös, szép fejét.

Vajjon miért imádkozott a nápolyi király leánya, aragóniai Beatrix, Európa egyik legkiválóbb, leg-hatalmasabb fejedelmének, Hunyadi Mátyásnak, hitvese, akit mindenki irigyelt? Vajjon mit kérhet, miért könyöröghet a szép, hatalmas királyné?

Miszen mindene megvan, amire emberi, vagy, —
mert az álmokban, kívánságokban ez az erősebb, —
asszonyi szív csak vágyakozhatik.

Hát akkor bizonyára azért könyörög, hogy Isten
tartsa, őrizze meg zavartalanul, fogyatkozás nélkül
családi boldogságát.

Igy gondolkoznak a távolabb állók. Akik azonban
jobban ismerik a királynét, tudják, hogy Beatrix
királyné gondolatai között lehetetlen kutatni, még a
próbálkozás is nagyon veszedelmes dolog.

S amikor a királyasszony a Szent Szűz oltára felé
emeli könnyben uszó szemét, mindenki lehajtja fejét
s úgy merül imakönyvébe, nehogy őfelsége észre-
vegye a kíváncsi pillantásokat.

Az istentiszteletnek vége. A királyné kifelé indul,
Nyomában udvarhölgyei.

A legtöbbje nápolyi. A szép hercegisasszony nagy
kiséretet hozott magával. Még többen követték, ami-
kor már itt volt. A szerelmes, boldog férj nem akarta
kedvét rontani. Azóta is némán tűri, hogy évről-évre
egyre több idegen jön Budára, s a rossz nyelvek sze-
rint a magyarok kezdenek onnét kiszorulni, vagy
legalább is csak türt vendégekké válnak.

No de hát mindez csak amolyan tréfás szófla-
beszéd. Vannak emberek, akik mindennel mindig
elégedetlenek. Ugyan melyik magyarnak lehetne ki-
fogása Hollós Mátyás udvara ellen, hogy az nem
elégge magyar?!

A királyné első udvarhölgye a nápolyi grófnő,

Beccaria Johanna. De mellette senki sem kedvelte
ugy mint keresztleányát, Frangepán Beatrix-t.

Frangepán Beatrix most mult tizenhat esztendő.
Két éve került a királyné udvarába. Apja, Frangepán
Bernandin gróf, Mátyás igaz, hűséges hive.

Bernandin gróf korán lett özvegyember s a kis
Beatrix ugy él a királyasszony mellett, mintha tu-
lajdon leánya lenne. Talán gyermekét pótolja ez a
kedves, kis leány? Hiszen a szép, hatalmas, ural-
kodni szerető királyasszonynak egyetlen bánata, hogy
Isten nem áldotta meg házasságát gyermekkel.

És hogy még nagyobb legyen szívének keserősége,
lelkének bánata, itt él és nevelkedik a királyi udvar-
ban egy serdülő ifju, akire ugy tekintenek, mintha
valóságos királyfi volna!

Régen volt, még első feleségének, Podiebrád Kata-
linnak halála után, hogy a király megismerkedett a
boroszlói csillagász szép, szőke leányával, Borbálával.

Soha semmiféle asszonyi teremelés nem tudott olyan
közel férközni Mátyás szívéhez, lelkéhez, mint ez a
szelíd, szőke sziléziai leány, akit feleségül vett mint
Corvin Mátyás, de akit nem tehetett királynévá, nem
emelhette trónusra. Nem koronáztathatta meg, mert
jól tudta, hogy polgári rendből való asszonyt a fő-
nemesség uralkodónénak, királynénak nem fogja el-
fogadni.

A törvény megengedte az uralkodóknak a rang-
jukon aluli házasságot, — de az asszony ilyes eset-

Ben nem oszlozkodott férje Jogaiban és címeiben és a gyermek nem örökölhette apja rangját.

Mátyás boldog volt Borbálával, akinek szépsége, jósága, kedvessége derűssé varázsolta azt a pár évet, amelyet együtt töltöttek.

De Borbála kisfiának, Jánosnak születése után nem-sokára elköltözött a földi világból.

— Ugy röppest be életembe, mint szelid mosolygás, — mondta Mátyás édesanyjának, amikor a boroszlói temetés után néhány napra lement Hunyadra Erzsébet asszonyhoz. — Ugy röppest be életembe, mint szelid mosolygás és úgy szállt el, mint a sóhaj.

— Isten nyugosztalja szegényt, — felelte Erzsébet asszony és szeliden végigsimogatta fia fejét. — Ami megtörtént, azért hiába emésztjük magunkat. Isten békéje a halottal, az ő vigasztaló és enyhülést adó irgalma legyen veled, édes fiam. A gyereket pedig, azt a fiut, én fogom nevelni. Itt magamnál, a Hunyadi házban, Hunyadi János emlékezetének fényességében és ragyogásában.

Büszkén mondta ezt a nagyasszony, aki tudta Hunyadi Jánost életében méltóan kísérni és halálában méltóan meggyászolni.

Mátyás kezét csókolt anyjának s így került le a kis Corvin János Hunyadra, Erzsébet asszony házába.

Mátyás a legjobb mestereket, tanítókat, nevelőket rendelte a gyermek mellé. Ha a trónt nem is örökölheti, ő lesz a Hunyadi-vagyon örököse.

Erzsébet asszony már megcsinálta végrendeletét,

melyben őríási vagyona egyedüli és kizárólagos örököséként unokáját, Corvin Jánost nevezi meg.

Ezekkel az őríási uradalmakkal nagy kötelezettségek és feladatok járnak, elő kell reájuk készíteni a kis grófot.

Mert ekkor már Hunyad grófja volt Corvin János.

Aztán pár évi bus özvegység után, amely alatt Mátyás a szép, a szelid, a jó Borbálát gyászolta, jött az új házasság.

De ez már nem titkos, nem rangonaluli, melyben az asszonynak nincs joga férje méltóságában és címében osztozni. Mátyás új választottja: királyleány, a fenséges aragóniai házból származó Beatrix.

Csodákat beszélnek a fiatal királyleány szépségéről, méltóságteljes büszkeségéről, műveltségéről, tudásáról.

— Ez aztán igazi királyné, — mondják mindenfelé, — Hollós Mátyáshoz, Európa egyik legnagyobb uralkodójához való. És ha a jó Isten kegyelme megáldja házasságukat, Hunyadi-vérből és aragóniai királyi házból való utód fog a királyi trónuson ülni.

Az esküvő után nagy pompa, fény és ünnepségek között hozták haza az ifjú királynét. Fénybeborult a királyi várak, mert a királyasszony tele marokkal szórja a pénzt.

— Hadd élje világát, hiszen még olyan fiatal, — mondja Mátyás, — ha egy kicsit szórja az aranyat, az se baj. Vegye körül magát mulatnivágyó emberekkel, azt akarom, hogy a magyarok országa igazi ha-

zárja legyen és ne ismerjen itt mást, csak örömet, derűt, boldogságot.

A királyné él is a király engedelkenységével. Akadnak rossz nyelvek, akik azt állítják, hogy néha vissza is él vele. De Mátyás csak mosolyogva legyint.

És mikor egyszer Erzsébet asszony is szová teszi, hogy Beatrix udvarát ellepték az idegenek, mégpedig nem tudósok, művészek, mint ahogy Mátyás rendelte, hanem léha tréfacsinálók, bohócok, hazug jövődömondók, kuruzslók, szemfényvesztők, akik esztelelenül szórják a pénzt, akiknek nemcsak a királyi udvarban, de még rendes uriházban sem volna helyük, a király csak vállat vont.

— Jelentéktelen apró dolgok. Nem érdemes velük törődni. Beatrix még gyermek. Hadd játsszon. Meg fog komolyodni, igazi királyné és hitves lesz, ha Isten áldása gyermeket ad neki és örököszt a magyar trónnak.

Csakhogy a várvavárt örökös késik. S a királyné már nem mulat, a királyné már szomorú és szomorúsága kétségbeeséssé válik, mikor egy napon izmos, fekete, villogószemű kisfiút vezetnek elébe, akit Mátyás szeretettel mutat be neki:

— Öleld meg a gyereket, Beatrix. Ez az én János fiám. Ha sajátmagáért nem volna kedves nekem; drága és szeretett, mert hiszen egészen dicsőült édesapám arcát örökölte.

A királyné mereven, mozdulatlanul áll s Mátyás

hangja most már nagyon komollyá válik, mikor a feleségéhez fordul:

— Nem akarod megölelni a fiamat, Beatrix?

Beatrix most erőt vesz magán, átöleli a kisfiút s pár szíves szót szól hozzá. De valósággal megkönyebbülten lélegzik fel, mikor Mátyás kiadja a rendeletet:

— Vigyék a herceg urat lakosztályába.

A herceg szó megütötte Beatrix fülét.

— Tudtommal a kis Corvin János Hunyad grófja volt...

— Igen, de ma lipói herceg lett.

Beatrix összeszorítja száját, hogy vigyázatlan szó ne szökjön ki rajta.

És így összeszorított szájjal hallgatja, hogy Mátyás fia itt fog lakni a budai palotában. Itt, mellettük. Velük.

Néhány nap múlva már kinevezik a kis Corvin herceg udvartartását, személyzetét, kíséretét, mintha csak igazi királyfi, trónörökös lenne. De hát ki tudhatja, ki ismerheti Mátyás szándékait?

*

A király eleinte csakugyan nem gondolt arra, hogy Corvin Jánost trónjának örökösévé tegye. Bármennyire is szerette Borbála fiát, tudta, hogy az ilyesmi csak nagy harcok és erőfeszítések árán érhető el s nem akarta az alig lecsendesült országot viszálykodásnak, belső villongásnak kitenni.

Mikor aragóniai Beatrixot feleségül vette, természetesen azt remélte, hogy az egyenrangú házasságból születendő gyermek lesz majd utódja.

Csak hogy a gyermekáldás egyre késett és mikor Mátyás reményei már szétfoszlottak, Corvin Jánosban látta a Hunyadi név és a magyar trón örökösét.

A gyermek, okos, szépenfejlett, nemes lelki erényekkel ékes. Mesterei, tanítói, mindnyájan magasztalják jellemét, eszét, jóságát. Mátyásnak különösen kedves, mert mintha édesapja arcát látná benne meg-elevenedve.

De bármilyen erős is volt a király akarata, bármilyen meleg is apai szeretete, talán sohasem határozza el magát arra, hogy Corvin Jánost nevelje utódjának, ha Erzsébet asszony teljes szívvél és lélekkel nem áll unokája mellé.

Az ő lörhetsetlen akarata, hősies elszántsága emelte fel a gyermek-Mátyást Magyarország trónjára. És unokája talán még drágább volt szívének, mint a fia.

Ami Mátyás lelkében csak csíráként élt, azt ő öntöztette, ő fejlesztette és az apró kis csira áttört a földön, kijutott a napfényre, nőtt — növekedett, amig egyszerre hatalmas, terebélyes, lombos fává lett.

Mátyás elrendelte, hogy fiát királyi udvartartás vegye körül és a királyi hercegeket megillető tisztelegés fogadja, köszöntse mindenütt, ahol megjelenik.

*

Beatrix mindeddig még gondolatban sem foglalkozott a mostohafiával. A boroszlói polgárasszony gyer-

mekét nem tartotta érdemesnek arra, hogy csak futó gondolatot is pazaroljon rá.

Hanem attól a perctől kezdve, hogy János herceg Budára érkezett, gyűlölte a fiut.

Gyűlölte, mert mindenkinél előbb meglátta Mátyás célját, — királyfit akar nevelni Borbála gyermekéből.

Hát nem elég, hogy neki nincs gyermeke, aki apját az uralkodásban követhesse? Ennek a semmi-asszonynak fia üljön a trónon, amely az ő gyermekének lenne jogos öröksége?

És ettől a perctől kezdve halálosan gyűlölte János herceget. Gyűlölte, mint nagyravágásának megsebzőjét és gyűlölte anyjáért, Borbáláért, akire Mátyás még most, holtában is gyöngédséggel gondolt.

A királyné minden emléket ki akart irtani férje szívéből. S mikor ez nem sikerült, fékezhetetlen indulata Corvin János ellen fordult.

Mennek a panaszos levelek Nápolyba, onnan meg jönnek a biztató, a türelemre, kitartásra kérők.

Aztán jönnek a harcra buzdítók.

Igenis, Beatrix ne hagyja magát. Nem azért menő el innét Nápolyból, a messze keletre, a barbárokhoz, hogy sziléziai polgárleány gyermeke üljön a trónra, amely jog szerint Beatrix gyermekét illetné meg. Vagy ha Isten nem áldotta meg gyermekkel házasságukat, akkor itt van ő maga, aragóniai Beatrix. Vajon nem különb, jobb uralkodó, mint annak az igénytelen polgárasszonynak a fia?

Azé az asszonyé, akinek gyermeke olyan kedves

Mátyás előtt, hogy felesége jogait is hajlandó megcsorbitani érte!

Mert Beatrix meg van győződve arról, hogy neki jogos öröksége a magyar korona, amely ura után megilleti.

Hiszen ő szereti Mátyást. Hogyne szeretné Európa első leventéjét, egyik leghatalmasabb uralkodóját! De a király mégis sokkal idősebb nála és ha a sors végzése úgy hozná, hogy egyedül maradna, vajjon hogyan viselhesse el, hogy a korona annak a gyűlölt asszony fiának fején ragyogjon és ő, aragóniai Beatrix alattvalója legyen Borbála asszony gyermekének?

A korona?... Ennek csillogása csalta el Nápolyból, hogy itt, a messze keleten is az ő véréből való vér, aragóniai utód üljön a trónra. A koronáért hagyta el hazáját, véreit és most?...

Beatrix összeszorította öklét. Az összeszorított ököl és ez a sötét tűzben égő szempár rettenetes, kínos küzdelmekről beszél.

Küzdelmekről, amelyek kockára teszik egy nagy király, egy nemeslelkű férfi házi boldogságát, békéjét, egy ifjú élet reményét, jövőjét, — és ami mindenél sokkal több, egy nemzet dicsőséges felemelkedését, vagy bukását.

Mert vajjon ki sejtethi meg előre a titkos, láthatatlan szövöszék munkáját, ahol egy nemzet életének, sorsának fonálát szövik, vagy tépik széjjel? Vajjon ki láthatja?...

Hosszu századok távlatából már megítélhetjük, hogy a magyar nemzet önállósága, függetlensége talán sohasem feküdt volna ravatalra terítve a mohácsi mezőn, aragóniai Beatrix féktelen nagyravágása nélkül.

Vajjon mi történik, ha ez a korlátot és erkölcsi törvényeket nem ismerő nagyravágás nem szítja a királyasszony lelkét és nem áll Mátyás céljainak, terveinek, elgondolásának útjában?

És ha nem állnak szolgálatába lelkiismeretlen kapzsi, hatalomra mohón törtető magyar emberek?... Ha a Hunyadiak nemzeti dinasztíája gyökeret verhetett volna itt, a hazai földben?!...

II. FEJEZET.

Két fiatal gyerek sétál a visegrádi királyi nyaraló kertjében. Az egyik Corvin János herceg, Mátyás fia. A másik a királyné keresztgyermeke, Frangepán Bernandin leánya.

A két gyermek körülbelül egyidős. János most töltötte be tizenhatodik évét, Beatrix csak három hónap múlva ünnepli születésnapját.

A két fiatal atyafiságos, jóindulatu barátságban nő fel egymás mellett. Mióta János herceg Erzsébet aszszony udvarából idekerült királyi apjához, leghivebb barátját találta meg Beatrixban.

János, amikor Budára jött, riadtan járt itt ebben a neki idegen udvarban. Érezte: folyton figyelő szemek kísérik.

Gyanutlan lelkének, ártatlan szívének volt-e sejtelve arról, hogy mi veszi őt körül apja házában?

Mert hiszen sokan voltak, akik örömmel nézték, mint hozatja fel Mátyás magához fiát s ajándékozik neki trónörököshöz méltó nevelést, nagy rangot, díszes címeket, uradalmakat. Szemmelláthatólag előkészíti az uralkodásra.

Sokan voltak, akik a nemzeti dinasztiaiban a hős Hunyadi János véréből való vérbe vetették reménységüket.

De talán még többen, akiknek vagy terbükre volt Mátyás kemény, rendtartó keze, vagy gögjükét, dölyfüket sértette, hogy rajtuk — a főnemeseken, a kiskirályokon, — állandóan egy köznemesi sorból felemelkedett család uralkodjék.

Mert ha Mátyás lángszelleme előtt kéretlen-keletlen térdet-fejet is hajtottak, igazán nem kívánták a jogaikat és kiváltságaikat erősen megfékező, sőt megnyirbáló dinasztia uralmát.

Ha Mátyás fia királyi asszony gyermeke, hamarabb kibékülnének a dologgal, de így?!

És az elégületlenséget még szítja Beatrix kedveskedése, ajándékozása, kitüntetései. A szép királyasszony bőkezű. Akik Corvin János trónjelöltsége ellen harcolnak, azokra ragyog a királynéi kegy napja.

És a királynéi kegy nemcsak szives, jóindulatu szavakból áll, hanem dus ajándékokból is, nagy jövedelmeket biztosító kitüntetésekből.

Mátyás hívei keserűen jegyzik meg, hogy Beatrix a király aranyaival harcol a király fia ellen.

Azonfelül az udvarban rengeteg az olasz. Mátyás nagy tudósokat, művészeket hozatott Itáliából. Beatrix-szal. Utána pedig jönnek az udvari emberek, lovagok, udvarhölgyek és mindenféle rendű és

foglalkozásu elősdiék, akik a mesebeli Eldorádót keresik Magyarországon.

És mindegyiknek megvan a maga külön terve, hogyan lehetne Mátyás fiát a tróntól elűzni és Beatrix számára biztosítani az uralkodást. Hiszen akkor az ő számukra is telve volna a bőség szarujal.

Vajjon látja-e mindezt Mátyás? Sokan úgy gondolják, hogy fel kellene világosítani, vagy Erzsébet asszonyt felhívni Budára, hogy rendet csináljon.

Hivei aggodalmasan suttognak egymás között, de Geréb Péter, akit közeli vérrokonság köt a királyhoz, kicsinylően legyint kezével:

— Ti akartok tanácsot adni a királynak? Ti akartok figyelmeztetni Mátyást? Hát nem tudjátok, hogy a király csak azt nem látja meg, csak azt nem veszi észre, amitől szándékosan el akarja fordítani fejét?

— De hát miért fordítja el fejét fia veszedelmétől, — kérdi Perényi Imre.

Geréb Péter vállat vont.

— Nem lehet Mátyás gondolatait követni. Ne is próbálkozzunk meg vele.

De azért voltak pillanatok, amikor Geréb szíve is megtelt nyugtalansággal.

Egy fél évvel ezelőtt elterjedt a hír, hogy a kis János herceg mindenáron pap akar lenni. Szerzetes, aki végkép lemond a világi hiúságokról.

Geréb Péter istenfélő keresztény ember, de szíve keserőséggel telik meg a hír hallatára. Hiszen tudja

5, hogy kinek keze van a dologban, ki akarja Mátyás fiát mindenáron eltávolítani a trónról?

És a jó Geréb Péter most már gyakran gondol magában sóhajtva a végzetes napra, amikor a diszes nagy kísérettel elindult, hogy Nápolyból feleséget hozzon urának és királyának.

De aztán elcsitul a nyugtalanság, mert egyszerre vége szakad János herceg papi pályára való vágyakozásának.

A fiatal herceg kíséretét, udvartartását gyorsan kicserélik. Minden idegent gondosan eltávolítanak környezetéből, csak a király kipróbált hivei maradnak körülötte.

— Mátyás várt, nézett, figyelt, aztán az alkalmas pillanatban mint a sas csapott le rájuk, — gondolja magában Geréb, de aztán megint elkomorodik, mert mennyi erő, akarat, más ügyre fordítható buzgalom pazarlódik el az udvari cselszövények és fondorlatok leleplezésében.

Mult héten aztán felvidult Geréb Péter lelke. S felvidult Mátyás minden hívéé, akik teljes igyekezettel azon voltak, hogy Corvin Jánost lássák majd apja trónusán.

Mátyás ünnepélyesen bejelentette udvarának, hogy fia számára megkérte Bianca Sforza Milano uralkodó fejedelme, Lodovico Sforza hugának kezét.

— Ez már igen, — mondták a hivesek örvendezve.
— A hercegi menyasszony nagy családból származik!

Európa egyik leggazdagabb és legszebb leánya, akí-
ért a hatalmas német császár fia, Miksa is esedezik.

És ime, Mátyás fia lett a győztes. Lodovico feje-
delem elküldte a jegygyűrűt Budára és már nem-
sokára indul a diszes kíséret Milanóba, az ünnepélyes
eljegyzés megtartására.

*

A nagy, árnyas kertben egymás mellett megy Já-
nos herceg és Frangepán Beatrix.

— Még nem is kívántam szerencsét házasságod-
hoz, — mondta csendesen Beatrix grófnő.

Corvin János elgondolkodva nézett maga elé és
nem felelt.

— Szép menyasszonyod van, János. És én kívá-
nom, hogy légy nagyon boldog vele.

— Sohasem láttam, — felelt a herceg vontatottan.
— Azt hallom, hetekig tanácskoztak, hogy hozzám
adják-e, vagy mégis inkább Frigyes császár fiához,
Miksához? Aztán mégis csak engem választottak.

— Szerencséd volt, — mondta Beatrix és halvá-
nyan elmosolyodott.

— Szerencse? Nem tudom. Az olasz Geronimo atya
mindenáron azt akarta, hogy szerzetes legyek. Sokat
busultam, töprengtem. Nem éreztem hivatást a papi
pályára és mégis azt gondoltam, meg kell fogadnom
a mester tanácsát. Aztán...

— Aztán? — kérdezte a fiatal leány.

— Aztán édesapám megmagyarázta, hogy azzal
követek el halálos bűnt, ha a hivatás benső szózata

nélkül akarok pap lenni. Mert Istent szolgálni csak az elhivatottnak szabad. Akkoriban nagyon örültem, hogy apám a helyes ösvényre vezetett, míg ma már nem tudom . . .

— Mit nem tudsz?

És Beatrix erős, átható figyelemmel nézte a fiu arcát.

Pillanatig csend volt és a leány előtt mintha most világosodott volna meg sok minden, ami később a herceg sorsát, életét eldöntötte. Mert hiába, a királyné fondorlata, étellel-halállal játszó féktelen nagyravágyása, hiába a főurak egyrészének árulása és Mátyás legjobb híveinek elpártolása, ha János herceg apja erős jellemét, villámgyors elhatározásu képességét öröklí.

Corvin János arca tiszta Hunyadi-arc. De lelkében már olyan sok volt anyjából, a szelíd, türelmes, önmagát sorsának megadó sziléziai asszonyéból.

Pedig már serdülő korában megmutatta, hogy testi bátorságban, vitézségben, elszántságban nincs hiánya. Későbbi évei is mint igazi jó katonát, bátor férfit mutatják. Csak elhatározásaiban volt habozó, ingadozó, cselekedeteiben nem tudott gyorsan *egy* cél és irány felé menni.

És eljött az idő, mikor ez a hiányosság végzetes hatással volt jövődjére, életére.

Most azonban még csak két fiatal ember sétál a királyi nyaraló kertjében és a leány furcsa, aggódó

felelemmel halgatja, amint Corvin János akadékozva mondja:

— Tudod, Beatrix, néha azt hiszem, ha szerzetesnek megyek, nem zaklat többé a nyugtalanság és minden kérdésemre feleletet kapok.

Nagy, szinte korához nem illő komolyság áll Frangepán Bernandin leányának arcára.

— A nyugalomért előbb harcolni kell, János. Azt nem adják ingyen és nem adják készen. A kérdések feleletei sem jönnek maguktól. El kell indulnunk feléjük.

János bámulva nézte a leány komoly arcát.

— Te nagyon okos leány vagy, Beatrix. Talán te vagy a legokosabb leány az egész világon!

Beatrix hangosan, jókedvűen kacagott.

— Az egész világon? Nagy szó ez, János. Hány leánnyal beszéltél már eddig életedben?

— Ne neved ki. Én most nem akarom, hogy rajtam neved.

— Hát azt akarod, hogy sirassalak?

— Azt akarom, hogy felelj a kérdéseimre.

— Szívesen, ha tudok.

— Mióta a küldöttség a váradi püspökkel elindult Milanóba, hogy menyasszonyomat eljegyezze az én nevemben, folyton arra gondolok...

Szava megakadt, csak pár pillanat múlva folytatta:

— Folyton azon gondolkozom, hogy nem lett-e volna jobb klastrom falai között imádkozni, mint

Sforza Biancát várni? Mit gondolsz te a dologról, Beatrix?

A fiatal leány arca gyöngén e'pirult.

— Azt gondolom, — mondta csendesen, pár pillanaty szünet után, — hogyha én Corvin János vagyok, addig kérek, könyörgök édesapám előtt, míg elenged engem Milanóba és magam, személyesen hozom el onnan feleségemet.

János hallgatott és Beatrix még hozzátette:

— Azt mondják, Bianca csodaszép leány.

— Azt mondják...

Corvin János a messze távolba nézett. Aztán kisértetve hozzátette:

— Az arcképét elhozták. Csakugyan szép. Hát így is lehet házasodni, hogy az ember az esküvőig csak arcképét lássa jövődöbelijének.

— Királyok házassága, — mondta csöndesen Beatrix. — Majd élénkebben folytatta: — És így is nagyon boldog lehet az ember. A levélváltás során majd megismeritek egymást.

És mert János nem felelt, még hozzátette:

— Látnod, a te édesapád sem látta keresztanyámat, a királyasszonyt, csak amikor elhozták ide, mint feleségét. És mégis...

Nem tudta folytatni, mert János ráemelte nagy, sötét szemét.

— És mit gondolsz, Beatrix? Boldog embernek tartod az apámat?

Frangepán Beatrix lehajtotta fejét, mert nem akarta, hogy a fiu most arcába nézzon.

Hiszen a fiatal leány évek óta itt él a királyasszony mellett. És az okos, komoly gyermek mindent lát, mindent tud. S bár úgy érzi, hogy hálásnak kell lennie a királyné iránt, aki hozzá mindig jó és gyöngéd volt, aki anyja helyett anyja igyekezett lenni, mégis a legmélyebb és legbensőbb szánalommal nézte a nagy király vergődését, a titkos és nyílt harcot, amelyet fiáért feleségével folytat.

Mert hogy Mátyás nagyon szerette a királynét és kimélni akarta, — amíg csak kimélni lehetett. Még akkor is, amikor a neki legdrágábbért, egyetlen fiáért küzdött.

És Frangepán Beatrix nyitott szemmel járt, értett, tudott mindent. És most nem mert Corvin János szemébe nézni, mikor azt kérdezte tőle: boldog ember az én apám?

Szerencséjére nem is kellett felelnie. A következő pillanatban féltérdre ereszkedett ő is, János herceg is. A királyné ment el mellettük udvarhölgyével, Beccaria Johanna grófnővel és Granacci mesterrel.

A királyné még a szokottnál is kegyesebben nyújtotta kezét Beatrixnak csókra. Jánost csak főhajtással üdvözölte. Aztán felküldte a fiatal leányt az udvarmesternőhöz és tovább ment a grófnővel és az olasz mesterrel.

— Milyen elmerülve beszélgetett a két fiatal te-

remtés, — kezdte a grófnő. — Szinte sajnáltam, hogy felséged parancsa megzavarta őket.

Beatrix éles, átható pillantást vetett udvarhölgyére. — Mit mondtál?

— Frangepán Bernandin leánya szép, bájos, kedves gyermek. És úgy él itt felséged mellett, mint az anyai házbán.

A királyné hallgatott és Johanna lassan, óvatosan, mint aki a helyzetet kémleli, mondta:

— János hercegnek is otthona ez a ház. És ha felséged határtalan jóindulata és az Uristen bölcs végzése úgy rendelné...

Beatrix végignézett udvarhölgyén.

— Nem tudom, hogy miféle ostobaságokat beszélsz. Hát nem tudod, hogy Corvin János a király parancsára Sforza Biancát jegyzi el és hogy a leányt-kérő küldöttség már elindult Milanóba?

De míg kemény hangon utasította rendre udvarhölgyét, szíve nagyot dobbant. Ha a Sforza-nász meg-hiusulna Corvin János leghatalmasabb támaszát vesztené el. És a trónus felé vezető út elé olyan akadályok tornyosulnának...

— Valóban, — mondta Johanna grófné csöndesen, — a küldöttség csakugyan elindult...

Várt egy pillanatig, de aztán, mert a királyasszony hallgatott, folytatta:

— Elindult, de még nem lehetnek messze. Egy hűséges, megbízható emberünk még utólérhetné vagy

akár meg is előzhetné őket. Ha ez a hűséges ember aztán ott a milánói udvarban?...

Most már egészen suttogóvá vált a hangja. Alig hallatszott.

— Ha ott a milánói udvarban felvilágosítaná a herceget és elsősorban a menyasszonyt, hogy Corvin János szíve már a Frangepán Beatrixé és csak az apai parancs előtt meghajolva veszi feleségül Sforza Biancát... Én nem hiszem, hogy a hercegnőnek még azután is kedve lenne a magyarországi uthoz. Annál kevésbbé, mert a császár fia, Miksa...

A királyné egyetlen szót sem válaszolt. Arca kísértetiesen fehér lett, szíve úgy dobogott, hogy szinte félt: a két mellette haladó ember is meghallhatja.

— Nos, Granacci mester — kérdezte most Johanna grófnő a mellette lépkedő férfit — kegyelmed nagytudományu, okos ember. Kegyelmed is boldonságnak tartja tervemet?

— Még ma este megnézem a csillagok járását, — felelte Granacci, azoknak kell megmondani, hogy szerencsés plánom alatt született-e a terv? Ha igen?...

— Ha igen, — mosolygott Johanna, — Sancio D'Aversa a legjobb lovas Itáliában. — Bizonyosan meg fogja előzni a váradi püspököt és kíséretét.

— És a királynénak egyetlen szava sem volt. Sem tiltó, sem beleegyező. Nagy sötét szempillái ráborultak szemére. Még gondolataiból sem lehetett

kiolvasni, helyesli-e, kárhoztatja-e, komolyan megvalósítható tervnek, vagy léha tréfának tartja-e, hogy hivei elindítsanak egy embert, aki Mátyás leendő menyének visz hireket a vőlegényéről.

Hireket, amelyek arra való, hogy megakadályozzák a tervbevett házasságot.

Azt a házasságot, amely Corvin János életét és sorsát egy Sforza hercegnőhöz kapcsolja.

III. FEJEZET.

A magyar király Bécs városába készül diadalmas bevonulásra.

Mátyás hiveinek lelke örömmel, büszkeséggel és boldogsággal telik meg.

Pedig ők csak azt látják, hogy Mátyás megalázta a gögös, álnok Frigyet, és magyar zászlók lengenek Bécs falain s a hollós cimer előtt hajlonganak idegen földön, idegen országban.

Talán csak maga Mátyás tudja, hogy itt miről van szó, hogy itt sokkal nagyobb dolog forog kockán.

Nem az ő hadvezéri dicsősége. Itt, ezen az uton, Hunyadi János, a keresztény Európa megmelegítője olyan magaslatra lépett, ahová senki sem követheti, — a saját fia sem. Mátyás tudja, hogy apjához hasonló hadvezéri talentum csak hosszú századok alatt születik. Neki nem harci babérok megszerzése a célja.

A Hunyadi dinasztíát állandóvá tenni, Magyarország sorsát, jövődjét, életét, új, szabad vizekre vinni. Ezért dolgozik Mátyás.

Igen, ki a nyílt, nagy óceánra, hogy vége legyen az áporodott elzárkózásnak, hogy a magyar nemzet

sorsa belekapcsolódják az európai kulturközösségbe. Hogy nem csak tetteinek elszántsága, nem csak bátorságának lendülete, hanem gondolatainak mélysége, érzéseinek nagysága, szellemének munkája is ott hömpölyögjön az emberiség vérkeringésében.

Hiszen a népek, a nemzetek a hazai talajba, az otthoni földre eresztik gyökereiket, innen nyerik az erőt, az acélosságot. Anteus alakjánál, aki mindig erősebb lett, valahányszor ellensége földhöz vágta, nincs igazibb és mélyrehatóbb jelkép.

Az erő, az acélosság a hazai földben gyökeredzik. De a fa lombjait, ágait a szabad, nagy horizontok felé boruló levegő teszi szinessé, frissé, mindig megújulóvá. Erre a levegőre, éppen olyan szükség van, mint a földre, mint az erőt adó gyökérre.

Mátyás látta, amit minden idők lángelekei tudtak, hogy a nemzetnek, ha élni akar, el kell végezni munkáját saját magáért és ugyanannyira dolgoznia kell az emberiség közösségeért.

Jaj annak, aki hűtlen lesz a kötelességhez, melyet a hazai föld ró rá. És jaj annak, aki elvonatkozik az európai szabad levegőtől és nem engedi, hogy új és friss légáramlatok frissítsék fel, vigyék ujabb fejlődések és lehetőségek felé.

Bécs városának meghódítása...

Nagy dicsőség, óriási örömmámor! A magyar fegy-

verek diadala, a magyar nemzeti virtus győzelme, — mondják a hivek.

Csak Mátyás tudja, hogy ez a bécsi bevonulás nagy pompájával, királyi szertartásával, egész Európában visszhangzó fényűzésével, voltaképpen nem akar egyéb lenni, mint — lépcső.

Lépcső, mely a magyar királyt a császári trónushoz vezeti.

Később sokan mondták, hogy Mátyás személyes nagyravágyása, dicsőségszomja vágyott arra, hogy a császári koronát fejére tegye. De hiszen az igazi lángszellemet éppen az különbözteti meg a közönséges embertől, hogy amikor a legszemélyesebb céljaiért indul el, akkor is fajtája, népe, nemzete boldogulásáért harcol és küzd. Hiszen az ilyen vezér csak a fajban élő titkos vágyak, világosságravezető akarások testet öltött alakja.

Mátyás, amikor a császári koronáért küzdött, voltaképpen a magyar nemzet szabad tengerekre vivő életéért harcolt. Ha a magyar nép ott áll Európa szeme előtt, nemcsak mint vitéz, bátor, harcos faj, hanem mint aki mindenképpen hivatott a vezetésre, az irányításra, az utmutatásra?!...

Kezdődik az új élet, az olyan magasságokba vezető, ahová most még a többi, közönséges ember szeme el sem lát. Mert csak Mátyás szeme bírja el ezt a vakító fényt, amely nemzete előtt kitárulhat.

A magyar király készül Bécs városába.

A magyar királyné is készülődik. Beatrix eddig nemlátott fénnel akar a király oldalán bevonulni, mindenáron, mindenki előtt mutatni akarja, hogy ő nemcsak királyi hitves, hanem Mátyás uralkodótársa.

Frangepán Beatrix lemegy apjához Horvátországba látogatóba és a királyné valahogy kiviszi Mátyásnál, hogy Corvin János is lekisérje a fiatal leányt.

— Bátorságosabb lesz az útja keresztleányomnak, mondja a királyné urának, — ha János fiunk is lekiséri a bihacsi várba. Emellett Frangepán Bernandit is boldoggá tesszük, ha leánya mellett még a mi fiunkat is vendégül láthatja.

És Mátyás arca felragyog, amikor ezt a két szót hallja *«a mi fiunk»*. A királyné először beszélt így Corvin Jánosról.

És akármilyen lángelmével is áldotta meg a teremtés ura Mátyást, nem jut, nem juthat eszébe, hogy az asszony most készíti elő ellene a leggaládabb árusíást.

Corvin Jánost távol akarja tartani a bécsi bevonulástól? Ez talán még érthető és megbocsátható. Hiszen Beatrix lelkének égő sebe, hogy házassága gyermektelen maradt és nem akarja, hogy a diszfelvonuláson Mátyás fiát nézzék, róla beszéljenek.

— Hát jól van, — gondolja a király. — János majd utánunk fog jönni.

Mátyás még a szokottnál is engedékenyebb Beatrixszal szemben. A királyné hihetetlen pazar fénnel akar bevonulni Bécsbe. Már hónapok óta dolgoznak

az udvari frájjok, varrólányok, szabók, szücsök, ötvösök, himzők, ékszerészek. Beatrixnak most semmi sem elég fényes és királyi.

A koronázási diszhintón akar bevonulni, hogy együtt fogadja Mátyással a Bécs kapujánál álló tanácsot és polgármestert, aki a város kulcsát nyújtja át az uralkodónak és térdet hajtva teszi le a hűség-
eskü.

Beatrix ott akar állni a király oldalán, jelezve, hogy a kulcs átadása és a hűségeskü neki is szól.

Most kezdi először hangsúlyozni, amire eddig csak elvélt, halkan célzott, hogy ő nemcsak királyi hitves, hanem a király uralkodótársa, akinek nemcsak disz, fény, pompa és ünnepeltetés jár ki, hanem akinek joga van az uralkodást is megosztani férjével.

És mert senki sem mer utjába állni, egyre vakmerőbbé válik. Egy napon arra akarja rávenni férjét, hogy ő is felelhessen néhány szót a polgármester hódoló beszédére, melyben Bécs városának kapukulcsát a magyar király lábaihoz teszi.

Mátyás tréfával próbál kitérni a kérdés elől.

— De Beatrix, minek ez? Már minden előre el van készítve. A bécsiek joggal csodálkoznának, ha most megint másként határoznánk.

— Törődik Mátyás a bécsiek csodálkozásával? — kérdezte Beatrix.

— És a magyar urak? — mondta most már kedvetlenül a király. — Nekik meg éppen nem tetszene a dolog. — Tudom.

— Én azt hittem — És Beatrix most felvetelte szép fejét, — hogy Mátyás ur a saját országában.

Mátyás megint tréfára fogta a dolgot és megsimogatta a királyné ében haját.

— Az országban, édes szívem, talán volnék valaki, de itt, a magam házában, itt melletted, édes, néha azt kell hinnem, hogy — senki sem vagyok.

A királyné szemét könny öntötte el.

— Ez felséged válasza, amikor én mint alázatos kérelmező állok elébe?

Mátyás most már hangosan nevetett.

— Alázatos kérelmező? Beatrix, te tréfálsz. És magad is tudod, hogy nincs igazad.

S mert látta, hogy a királyné könnyei lassan peregnek le arcán, gyöngéden folytatta:

— Mindent megteszek a kedvedért, Beatrix. De neked nem szabad lehetetlent kívánni. A magyar törvények sok mindenféle jogot és kiváltságot biztosítanak a magyar királynénak, ennél többet én sem adhatok. Ha tehetném, sem akarnám, de ha akarnám, sem tehetném.

— Hát akkor... — mondta Beatrix csendesen, szinte megtörve.

Milyen kitűnő színésztehetség volt ez az asszony!... Hogy tudott átcsapni a fenséges, komor gögből az önmagába összeeső alázatosságba. Mátyás szíve megtelt szánalommal. Az erős férfi gyöngye volt az asszonnyal szemben, annyira szerette.

— Hallgass reám, Beatrix. Mindent megteszek, ami

emberi erőből telik, hogy kedvedbe járjak. Velem jössz a hintóban, bár én úgy terveztem, hogy kíséremmel együtt lovagolok be Bécs kapuján és te a később jössz utánam udvarhölgyeiddel. De hát legyen, amint akarod. Velem fogod végighallgatni a polgármester hűségesküjét. Intézkedni fogok, hogy ott legyenek a városi urak asszonyai is, azokhoz te intézel majd néhány szót, amelyekkel kegyelmedbe fogadod őket.

— Őket és Bécs városát, — vágott közbe gyorsan a királyné, aki most már mosolygott az urára. Igaz, hogy könnyein keresztül, de mosolygott. És Mátyás csodaszépnek és kedvesnek látta ezt a könnyeken áttörő derűt.

— Hát fogadd kegyelmedbe Bécs városát is, — nevetett a király. — Ártani igazán nem fog szégyennek.

Aztán elkomolyodva folytatta:

— Csak arra kérlek, Beatrix, semmiképpen, semmi uton, ne lépj át a megengedett határokon. Magadnak ártanál vele. Te nagyon okos asszony vagy, Beatrix. Az eszedre hallgass, ne a nagyravágásodra és ne az indulataidra. És aztán ne felejtsd el: a fény, a pompa, a disz, mind helyénvaló, de ne csinálj farsangi jelmezes mulatságot a magyarok bevonulásából. Komoly célt szolgál ez a dolog. Nagy és szent célt.

Egy pillanatig habozott, beszéljen-e a feleségének minderről, amit a bécsi uttól várt? Beszéljen-e a Hunyadi-ház felmagasztalásáról, a történelemben való

megörökítéséről, a magyar nemzet új, nagy, szabad, talán egész Európának irányt szabó jövőjéről? Beszéljen-e a nyílt, szabad óceánról, ahová most ki akarja vezetni a nemzet hajóját?

De amint Beatrix ragyogó, diadaltól sugárzó szemébe nézett, nagy szomorúság borult lelkére és hallgatott.

— Ez az asszony most diadaltól mámoros — gondolta, — hogy ott ülhet mellettem a diszhintóban és fogadhatja mellettem az alattvalók hódolatát. Ennek most minden mindegy. Csak az ő nagyravágyó tervei, szándékal sikerüljenek. Hiába szólnék hozzá, úgysem értené meg.

Vállat vont és mosolyogva, de nagyon szomoruan beszélt az asszonynak azon a nyelven, melyet aragóniai Beatrix is megérthet.

— Mondjad csak, Beatrix, szeretnél császárné lenni?

Oh, hogy felragyogott a királyné szeme.. És gögje, büszkesége úgy lángolt, mint a meggyújtott fáklya.

Népek, nemzetek jövője, az emberiség sorsa, a nagy, szabad, örökké újat hozó óceán, mit jelentett mindez Beatrix előtt? De a szóra, amelyet imént az ura mondott, kigyult a szép királyné arca és lángolt a szeme.

— Császárné?!... Imádlak, én erős, hatalmas uram...

És csakugyan szerelem, hódolat, boldogság cse-

gett ki hangjából. Mátyás látta, hogy most fenntartás nélküli őszinteséggel beszél az asszonya.

És mégis, ki tehet róla és ki olvashat a hétpecsét-tel lezárt titkok mélyén?

Mátyás, amikor így látta feleségét, elkomorodott. 'A szép, a boldogságtól, dicsőségtől ragyogó asszony, — mintha ködfátyol takarná el, — eltűnt szeme elől.

Mintha szétfoszlott, semmivé vált volna a ragyogó, élő asszony alakja és helyette ott állt a másik, a szelíd, türelmes, halkszavu Borbála, aki nem ismert más vágyat, álmod, akaratot, csak azt, amely urához kötötte.

Utához, gyermeke apjához — és nem a hatalmas királyhoz, akinek dicsőségét bámuló szemmel kísérte, de soha nem kért részt belőle. Akinek győzelméért buzgón imádkozott, de soha fényességében tündökölni nem akart, aki szerény volt, egyszerű, elhagyott, de akinek a legnagyobb, leghatalmasabb uralkodó is örökké adósa maradt. Aki némán tudott szeretni, panasza nélkül lemondani, aki sohasem kért, mindig csak ajándékozott, mert az ő szívének jósága, nemesége, gyöngédsége kimerithetetlen kincsekkel volt telve.

Ennek az asszonynak alakja jelent meg most a király lelke előtt és nagyon kedvesen, nagyon barátságosan, de mégis úgy fordult Beatrixhoz, mint aki vétjét akarja szakítani a beszélgetésnek.

— Örvendek, hogy teljesíthettem kérésedet, Beatrix. És most sok a dolgom... Geréb Péter már

régen vár kihallgatásra, azt mondja, sürgős és fontos jelentenivalója van.

Beatrix mély meghajlással vett búcsút. Nem tudta, mi történt Mátyás bensőjében, de megérezte, hogy a király lelke elborult és eltávolodott tőle.

Mi ereszkedett le közéjük? Nem kutatta. Mig áment lakosztályába, arra gondolt:

— Császárné leszek.

De aztán szobájának küszöbén hirtelen megállt. Egy gondolat torpantotta meg.

— Császárné?... Hiszen a királynői trónus sem biztos még. Nekem előbb a magyar királyi trónust kell biztosítanom a magam számára. Mátyás sokkal idősebb nálam és ha én egyedül maradnék?!...

Hirtelen keresztet vetett és imádkozni kezdett Mátyás életéért. De az ima végén megint csak arra gondolt:

— Ha a trón üresen marad, nem szabad hogy a boroszlói asszony fia üljön rajta. És én, aragóniai Beatrix alattvalójaként vonuljak el előtte.

IV. FEJEZET.

Mátyás néhány pillanatig némán, elgondolkozva nézett Beatrix után, aztán kiadta a rendeletet, hogy a várakozó Geréb Pétert bocsássák elébe.

A király azonnal látta Geréb arcán, hogy fontos ügyben akar vele beszélni.

Megszokott barátságos módján üdvözölte rokonát. Geréb Pétert szerette legjobban egész atyafiságából. Unokabátyja a királyt megillető üdvözlés után, feszese, kemény állásban várt, hogy Mátyás megszólítsa.

— No, mi az, Péter? — kezdte barátságosan Mátyás. — Remélem, nem hoztál valami kellemetlen hírt. Az arcod nem tulontul vidám. Történt valami?

— Nagyon fontos esetről kell jelentést tennem, felség.

Mátyás kissé összehuzta homlokát.

Királyi tekintélyét mindig, mindenkivel szemben fenntartotta. Rokonságával is, legjobb barátjával is. Mesterien értett hozzá, hogy kell bánni az emberekkel, hogyan kell bizalmukat megnyerni, fesztelen, nyájas jóindulattal közelükbe férközni. A tréfát nem-

csak gyakorolta, de türte is. Sőt mulatságok, lovagi játékok alkalmával megkövetelte, hogy mint jópajtást, bajtársnak tekintsék.

Ám senki sem értett hozzá, mint kell leeresztetni a sorompókat maga és a többi ember közé. Mindenki csak addig mehetett el vele szemben, amíg ő azt gondolatában megengedte. A tréfás játékok, a kirándulások, kalandos elkészülések, vadászatok közben is mindenki tudta, hogy a kedélyes pajtás, a jóízű tréfacsináló és tréfaturó Mátyás, Európa egyik legnagyobb és leghatalmasabb uralkodója.

Mátyás csak nézte Geréb Pétert és arra gondolt, mi történhetett itt, hogy ez az ember, akilhez szívesen atyafiságos módon közeledett, egyszerre szertartásos merevséggel és komolysággal szól hozzá.

Ismerte Geréb Pétert és tudta, hogy igaz, hűséges, hű... Akkor hát...

Akkor hát mondanivalója olyan természetű, hogy nem tűri a bizalmaskodást. Amit elő kell adni, nem a rokonnak, a jóbarátnak, a kedélyes vadásztársnak kell hallania, hanem a magyar királynak.

— Beszélj. — mondta Mátyás és már neki is egészen megváltozott a hangja. Méltóságteljes, ünnepélyes lett, mint aki egyik benső hívének előterjesztését hallgatja meg.

— Felségednek alattvalói hódolattal jelentem, hogy embereim elfogták Sanzio D'Aversa lovagot.

D'Aversa lovag a királyné legbensőbb környezetéhez tartozott. Mátyás tudta, hogy Geréb nem nagyon

szereti a királynét, de azt is tudta, hogy unokabátyja becsületes és okos ember és nem kezd olyan játékokba, melyekben szabadsága, becsülete, sőt esetleg élete foroghat kockán.

Mert vajjon türi-e Mátyás akár legbensőbb hivétől, akár legközelebbi atyafiától, hogy az asszonyt, ki nevét viseli, ki mellette ül trónján, bárki megbántani, kisebbiteni merje?

Mátyás egy pillanat alatt tisztában volt azzal, hogy unokabátyja ilyet el nem követ, ha komoly oka nincs rá.

— Miért fogtátok el a lovagot? — kérdezte pillanatnyi csönd után.

Geréb pár percig hallgatott, csak aztán mondta:

— Nekem mindig gyanus volt ez az ember, felség.

— Gyanu miatt senkit sem lehet szabadságától megfosztani.

— Nem is tettem volna, ha a...

— Nos? — sürgette a király.

— Hát bizony kissé röstelkedve valloam be, — mondta Geréb, hogy olyasmit cselekedtem, ami nem igen egyezik természetemmel. — De hát szükség volt a parancsolóm, nem tehettem másként... D'Aversa lovag Ráskai Balázs házában pihent meg, míg váltott paripáját hozták. Ráskai Balázs szíves vendégszeretettel látta. Többen voltunk ott magyar urak és vacsorát rendeztetett a lovag tiszteletére. A vacsoránál Corvin Jánosra és Sforza Biancára emelte poharát a házigazda, mire a lovag, — ki ugylátszik, nem

birja a nehéz magyar borokat, — hangosan felkacagott és miután még tovább ivott, egyszerre csak ki- jelentette, hogyha idejében ér el Milánóba, ebből a frigyből ugysem lesz semmi.

— Ugy? Csak folytasd, — mondta Mátyás és hangja furcsán rekedt lett.

— Akkor már mi magyar urak elhatároztuk, hogy leitatjuk ezt az embert. Hajnal felé lováért kiabált és közben elnyult az asztal alatt. Én aztán a magam felelősségére kikutattam és ime, ezt a lepecsételt levelet találtam nála.

— A királyné pecsétje? És te feltörted? — kérdezte Mátyás és Geréb lehajtotta fejét a király tekintete alatt.

— Felséges uram, ha úgy találod, hogy bűnös vagyok, sujts reám a legkeményebb büntetéssel. Nem volt más választásom, mint feltörni a pecsétet, bár jól tudtam, hogy milyen veszélyt hozhat reám cselekedetem. Ám, ha nem töröm fel, nem az én hitvány személyem kerül veszedelembe, hanem aki mindnyájunknál drágább, akinek felséged ura és egyben leg- hűségesebb szolgálja: a magyar nemzet.

A király szeme sötét tűzben lángolt, arcából azonban, mintha visszafutott volna a vér szívébe, amíg Geréb szavait hallgatta.

— A lovag részegségében olyan szavakat mondott János herceg ellen és olyan célzásokat ejtett el a királyasszony tervéről, hogy el kellett olvasnom az írását. Mert ha csak részegségében beszélt, akkor ha-

szontalan, hazug fecsegő, akit megszégyenitenek és futni hagynak. De ha az az ember az igazságot mondta? . . . Akkor olyan veszedelmek tornyosulnak fejünk felett . . .

— Add ide az írást, — parancsolta Mátyás emelt hangon.

És Geréb nem mert Mátyás arcába nézni, mikor a felesége levelét olvasta. Nem mert tanuja lenni a megsértett királyi felség felháborodásának, a megcsalt, kijátszott ember elárult keservének, tűnkreatt hitének.

Mert hiszen, ha színes, fátyolos szavakba burkoltan is, ott olvashatta a Lodovicó Sforza fejedelemhez írt levélben, hogy Corvin János sem szellemben, sem erkölcsben nem méltó arra, hogy a hatalmas Sforza-ház egyik ifju hercegnőjét hozzáadják feleségül. Corvin János soha trónra ülni nem fog, mert ha Isten végzése Mátyást elszólítja az élők sorából, az ő örököse aragóniai Beatrix és Sforza Bianca nem kap mást férjül, mint a boroszlói polgárleány fiát, kinek apja halála után semmi tekintélye és közjogi méltósága nincsen.

Igaz, hogy Szilágyi Erzsébet és apja adományozása után ma Magyarország egyik leggazdagabb embere, de Bianca sem szegényebb és a Sforza-háznak nem vágyonra, hanem fejedelmi tróntusra van szüksége. Ime, Miksa herceg, ki valószínűleg a németek császára lesz, boldog volna, ha megkapná a szép Bianca kezét. Mindezt, — olvasta Mátyás felesége levelében, —

az atyafiságos jóindulat és szeretet íratta a magyar királynéval. Csak az atyafiságos jóindulat készíteti arra is, hogy figyelmeztesse a fiatal menyasszonyt. Nemcsak nagyravágyása nem talál majd kielégülést, nemcsak a Sforza hercegnő büszkesége nem találja meg méltó és illő helyét Corvin János oldalán, hanem még igaz és odaadó érzésekre sem számíthat. Corvin János már gyermekkorától Frangepán gróf leányához, Beatrixhoz vonzódik. És csak apja parancsának engedelmeskedve, küldte el gyűrűjét a váradi püspökkel, Milánóba.

Mátyás végigolvasta a levelet. Aztán csend volt, riadt, félelmetes, szívszorogató, lelket dermedtő csend.

— Látta még valaki rajtad kívül ezt az irást? — kérdezte Gerébtől.

— Senki, felséges uram.

— Ráskai Balázsnak, meg a többi uraknak, mit mondtál?

— Hogy az olasz mocskosszáju, hazug és korbácsot érdemel. Egyetlen szó sem igaz abból, amit részegségében össze-vissza fecsegett.

Mátyás bölintott.

— Azt az embert fogva kell tartani, amíg újabb rendeletet nem adok. A többi az én dolgom. A jegygyűrűt vivő küldöttség már olasz földön van és őszszel hazahozatom menyemet, Bianca hercegasszonyt, Budára.

Néhány pillanatnyi csönd után hozzátette:

— A bécsi bevonulás tíz nappal későbbre marad, János hercegért azonnal küldöttség megy Frangepán várába, Bihacsra. Te magad viszed neki a hírt, Geréb...

— Igenis, felséges uram.

— Te magad viszed neki a hírt, — folytatta Mátyás, — hogy velem lovagol be Bécs városába. Velem együtt fogadja majd a polgármester és a város vezetőségének hódolatát. Bécs városának kulcsát János hercegnek adja át a polgármester, mint helyettesnek és örökösömnek.

Mátyás először beszélt fiáról, mint trónjának örököséről és hatalmának, rangjának utódáról. A gondolat, amellyel lelke már régen viaskodott, egyszerre feltétként pattant ki.

Most már nem habozott, nem vivódott, nem várta tovább az alkalmas pillanatot. Beatrix levele megértette szándékát és valósággá varázsolta a titkos álmot.

V. FEJEZET.

Beatrice csak akkor tudta meg, mi történt, amikor Mátyás már elhagyta Buda várát.

A király csak izenet útján tudatta vele, hogy előre ment és a királyné csak pár nap múlva követheti hölgyeivel.

Idegenektől kellett megtudnia, hogy a szertartás megváltozott. Ő nem ül Mátyás mellett, mikor Bécsbe a király bevonul.

És meg kellett tudnia, hogy Mátyás fiával együtt lovagol be a városba, Corvin Jánossal együtt fogadja a hódoló küldöttséget!

Beatrice némán, megrendülve hallgat. Arca krétafehér, mint aki előtt saját halálítéletét olvassák fel. Már tudja, hogy követét elfogák. Ezerszer is elátkozza magát, hogy ezt a levelet megírta.

De másként nem remélhetett eredményt. Sforza Lodovico üres szóra nem bontja fel az eljegyzést. Ha valamit megakadályozhatja a gyűlölt házasságot, csak Beatrice személyes közbenjárására, vagy írására történhetik.

Hogy repült volna Milánóba, ha mód, alkalom van rá! De hát ez lehetetlenség. Nem maradt más hátra, mint a levélírás.

Halálos féltelmek között írta meg levelét. Hiszen tudta, mit tesz kockára, amikor a lovagot utnak indítja. De úgy érezte, nem tehet másként.

És most az írás, amely leplezetlenül mutatja meg vágyait, mely elárulja lihegő, forró gyűlöletét Mátyás fia ellen, mely arról beszél, hogy számol már Mátyás halálával és készíti terveit erre az időre... ez a levél ott van férje kezében.

Első udvarhölgye, Johanna grófnő ájultan találta a királynét és csak nehezen tudta eszméltre téríteni.

— Felséges asszonyom...

— Hagyj magamra... A ti átkozott tanácsotok vitt végveszedelembe.

A grófnő urnője kezét csókolgatta.

— Vágasd le a fejem, királyasszony. Amit tettünk, azt csak az irántad érzett, bálványozó szeretet sugallta. Nem volt áldás tervünkön, de azért...

Most már bátrabban folytatta:

— Ha egyik fegyver nem volt elég erős, majd újat veszünk helyébe. De a harcot nem adjuk fel.

— A király, — mondta halkán Beatrix.

— A király mindenkinél jobban szeret téged, felséges urnőm. Hiszen tudod. Nehéz ám sokáig haragudni valakire, akit olyan szeretettel veszünk kö-

rül, mint téged, urnőm! A vihar, az égiháboru hama-
rosan el fog vonulni, aztán megint kísüt a nap,
Beatrix napja.

— A bécsi bevonulás, — zokogta a királyné.

— A bécsi bevonulásba bele kell nyugodnunk, —
mondta Johanna. — Ha szabad hozzád a régi alázat-
tal szólnom, légy most türelmes és szerény. Nyugodj
bele Mátyás parancsaiba. Engedékenységed, melyet ő
bűnbánásnak vesz, segít kiengesztelni haragját. És ne
feledd, felséges urnőm, hogy ő még jobban óhajt né-
ked megbocsátani, mint ahogyan te kívánod a ki-
békülést. Mátyás szeret téged és ebben a szeretetben
van hatalmadnak kiapadhatatlan forrása, felséges ki-
rályasszony.

— Igaz, Mátyás szeret, — mondta Beatrix. — De
azért a szíve viharosan dobogott a félelemtől és izga-
lomtól, amikor a király rendelete szerint néhány nap
mulva udvarával együtt elindult Bécs városa felé.

És felragyogott a diadalmas juniusi nap, amelyen
a magyar király ott állt Bécs kapujában.

Mellette fia, János herceg, akit mindenütt és min-
denfelől együtt éljeneznek apjával, mint ahogyan a
trónörököst szokták üdvözölni az uralkodó király
mellett.

Mátyás arca ragyog a büszkeségtől, amint fiára
néz. Látja, hogy Corvin Jánost szeretet, lelkesedés
veszi körül. És a király most két asszonyra gondol.

Az egyik: édesanyja, Erzsébet asszony.

Erzsébet nagyasszony, aki amikor kétkedését, habozását látta, aki, amikor Mátyás aggodalmát fejezte ki, lesz-e elegendő ereje, hogy Corvin János számára szerezze meg a trónt, csak ennyit mondott:

— Akarni kell, fiam, egész erőnkől és szeretni kell teljes szívünkől, minden igyekezetünkkel. Amikor téged a prágai fogságból a magyar trónra emeltek, akkor is azt mondtam: Akarni. Szeretni.

Aztán alázatosan lehajtott fejjel tette hozzá a büszke szavakhoz:

— És Isten áldását, kegyelmét kérni arra, amif akarunk és arra, akit szeretünk.

— Mindent megteszek, — mondta akkor Mátyás anyjának, — de ma már nincsenek csodák, édesanyám.

— Csodák mindig vannak, fiam. Ha az Isten csodát akar tenni, megacélozza a férfiak lelkét és szeretetben, önfeláldozásban sajátmaguk felé emeli az asszonyok szívét. A saját szívünkől, saját lelkünkől kell meríteni a csodát.

És Mátyás ebben a pillanatban büszke szeretettel gondolt édesanyjának fenkölt alakjára és míg Bécs városa felé űget paripáján, lelkében meghajlik a nagyasszony előtt.

A másik asszony, ki most feltűnik emlékezetében, semmiképpen sem hasonlatos Szilágyi Erzsébet márvánnyal kivésott, törhetetlen alakjához. Ez a másik

nő már ködképpé, álommá vált, hiszen olyan régen nyugszik a csendes boroszlói temetőben. És Mátyás mégis úgy érezte, — most fizet neki, királyi módon fizet hűségéért, jóságáért, önfeláldozásáért. Hogy minden bajában, bujában osztozkodott és soha a királyi fényből, ragyogásból, dicsőségből nem kért, nem akart.

— Borbála, — mondja csendesen, — Borbála... Látod-e most a fiadat? Itt áll a lépcső legfelső fokán, mely a trónus felé vezet. Mert ha volt asszony, aki megérdemelte jóságáért, hűségért, szeretetéért, hogy felmagasztaltassék, te vagy, Borbála. Nézz le és áldd meg fiadat, amint én átnyujtom neki a jutalmat, amit te érdemeltél volna tőlem. Te, szegény asszony, aki nek én ezt soha meg nem adhattam.

És a büszke, szép királyné, aki diszhintóban tart udvarhölgyeivel Bécs felé?!... Mátyás megrázza fejét és igyekszik szívében megbocsátani feleségének.

*

Bécs városának polgármestere ott állt a tanácsnokokkal együtt. A polgármester nyakában hosszú aranylánc és kezében óriási, ódonformájú kulcs.

Elmondja üdvözlő beszédét, majd térdre ereszkedik és a kulcsot Mátyás felé nyújtva, leteszi a hűség-esküt.

Mátyás némán, mozdulatlanul hallgatja végig az üdvözlőbeszédet és az esküt. Ugy ül lován, mintha sajátmagának bronzbaöntött szobra lenne.

Amikor a polgármester a kulcsot feléje nyújtja, megenyhül a bronzszobor arca. Kegyes szavakban biztosítja a várost jóindulatáról, királyi kegyelméről. Fogadja, hogy annak minden lakóját védelmezni fogja, hogy Isten és emberi törvények, saját hazájuk szokása szerint, egyformán, kivételt nem ismerve, igazságos lesz mindenkihez. S az igazságon kívül, a türelmet, a megértést, a kegyelmet is gyakorolni fogja. Bécs minden egyes lakosával külön-külön és a várossal egyetemesen.

A polgármester szorongó halvány arca kipirul, derültebbé válik, a tanácsnokok fellélegezve bólogatnak, Mátyás beszédéből az erős és igaz ember szava szól hozzájuk.

— Bécs városának kulcsát, pedig, — folytatja a király, adjátok át János fiunknak, ki szívünkhöz, lelkünkhöz, trónusunkhoz legközelebb áll. Ő rendelkezék felőle.

A fiatal herceg átveszi a térdelő polgármestertől a kulcsot és messzezsengő szóval mondja:

— Én pedig ezennel visszaadom a kulcsot kegyelmednek, polgármester uram, őrizze a városi tanács-csal együtt, mint ahogy eddig gondozta, őrizte, hűségesen, Bécs városának javára és boldogulására.

Mátyás int, a városi urak felállnak és a király most sorban kezét szorít mindegyikkel.

— Üdvözlöm kegyelmeteket! Foglalják el újra hivatalukat és folytassák munkásságukat Bécs városának hasznára.

Lelkes éljenzés, a király köszöntget, aztán egyszerre elmosolyodik és mosolyában ott ragyog a szive, a lelke.

Mátyás mosolyog, mert az őt üdvözlő kiáltások között ilyen szavak is hangzanak:

— Éljen János herceg, a trónörökös!

— Hajtsd meg fiam mélyen a fejedet, még mélyebben, — sugja most Mátyás mellette haladó fiának. — Mikor az ember magasra emelkedett, akkor meg kell hajolnia.

Igy vonult be Mátyás fiával a Szent István-tempomba, hálaadó istentiszteletre. A hercegérsek itt üdvözölte a halhatatlan magyar királyt és hőslelkű utódját, trónjának örökösét, János herceget.

Corvin János eljutott életének magaslatára, mint ahogyan minden ember elér egyszer arra a helyre, ahová képességeinél, helyzeténél, a körülötte lévő eshetőségekre támaszkodva, eljuthat.

Megmaradhat-e fent az ormon? Vagy gyorsan lebukik, vagy lassan csuszik le onnan? Az mind természetének, jellemének adottságától s az isteni gondviselés elhatározásától függ.

Az egyes ember lezuhanása és lecsuszása is tragikus. De mikor annak az embernek sorsához egy nemzet jövője, fénybeborulása, vagy sötétségbe való levettetése van hozzákapcsolódva?...

— Fiam, — mondta csendesen a király Jánosnak, mikor a nagy ünnepek után egyedül maradtak, —

most ülj le velem szemben, meri beszélni akarok veled.

A fiatalember nagy, sötét, lelkes szeme apja arcára szegződik. És Mátyást lelke mélyéig meghatotta ez a tekintet. Mintha megdicsőült édesapjának, Hunyadi Jánosnak szeme nézne reá.

Igen, a tekintet, az arcél, egészen a nagy hősé, a kereszténység leventéjéé, Európa megmentőjéé. De a lány ivelésű szája, a gyöngéd, szinte nőies áll? . . .

Mátyás nagyot sóhajt. A legdrágább asszonyra emlekeztet ez a puhaság, ez a gyöngédség, — János anyja. Asszonyban, nőben a leggyönyörűbb erény: a szelidség, az engedelemesség, de neki fiában, trónjának örökösében, sziklaszilárd, hajlíthatatlan akaratra; erős, ha kell, erőszakos érzésekre, mindent lebíró energiára és mindenben átlátó tekintetre volna szüksége.

Mert hiszen Mátyás nagyon jól tudja, hogy akár milyen fényes is a bevonulás és akár milyen biztonság látszik János diadala, rengeteg nehézséget kell legyőznie, míg fia számára biztosítani tudja a magyar koronát.

Itt van a legfélelmetesebb ellenség: feleségének, Beatrixnak nagyravágyása. A királyné veszteget, szórja az aranyat s már a magyar urak közül is sokat meg tudott nyerni tervének.

Itt van Frigyes császár, aki, mert Mátyás fia nem egyenrangú házasságból született, nem akarja Cor-

vin Jánost trónörökösként elismerni, hanem szerződésükre hivatkozva, követeli a magyar koronát.

Itt vannak a gögös oligarchák, a kiskirályok, akik saját bevallásuk szerint csak az olyan királyt szeretik, akinek «üstökét a markukban tartják». Mátyás előtt kénytelen-kelletlen meghajolnak, de mi lesz, ha?...

Pedig arra a «ha»-ra sokat gondol a király, aki mostanában gyakran betegeskedik. A keserves gyötrellem, amelyet házaselete okoz neki, aláásta egészségét. Az utóbbi időben a köszvény is kinozza. Szédül. Néha rémképek gyötrik.

Mi lesz fiával, ezzel a nemeslelkű, de tulontul engedékeny és befolyásolható ifjuval? És mi lesz a Hunyadi-családdal, melynek János az egyetlen hajtása. És főként, mi lesz nemzetével, a magyar néppel, amelynek sorsát ő a nagy, a szabad vizekre akarta yinni?!

Mátyás úgy látta, hogy itt nincs más mentés, mint még életében megkoronáztatni fiát. A hatalmas Sforza-házzal való rokonság megerősíti János helyzetét és nagyban elősegíti Mátyás tervét.

Corvin Jánosnak így hát haladéktalanul meg kell esküdnie Sforza Biancával.

A hivatalos eljegyzést már megtartották és ezt abban az időben már szinte házasságnak vették. Az eljegyzés egyben hűségesküvel járt és csak pápai engedelemmel lehetett felbontani. Most már volta-

képpen nincs más hátra, mint hazahozatni Biancát és itt, Székesfehérvárott, megtartani az esküvőt.

De Beatrix elfogott levelében volt egy rész, amely mindennél nagyobb aggodalommal töltötte el Mátyás szívét.

Beatrix arról beszélt benne, hogy Corvin János csak az apai kényszernek engedelmeskedik, amikor feleségül veszi Sforza Biancát, mert szíve már régen Frangepán gróf leányáé.

*

Mátyás ott ült fiával szemben és halkán, szeliden kérdezte:

— Édes fiam, nyíltan és őszintén kell nekem felelned. Tisztában vagy-e helyzetekkel? Tudod-e, mi történt veled a mai napon? És tudod-e, mi vár rád a jövőben?

— Tudom, édesapám, — felelt komolyan János.

— És fel tudsz emelkedni hivatásod magaslatára?

— folytatta Mátyás most már emeltebb hangon. —

Meg tudod-e érteni, hogy a rád váró hivatás, munka

— áldozatokat is kérhet tőled?

János bólintott és egyben mélységes szomorúság borult ifju, lelkes arcára.

— És vállalod-e a fénnyel, a ragyogással, a magassággal együtt a szenvedést, a lemondást — ha kell, saját érzéseidnek megtagadását?

Csönd volt egy pillanatig, mélységes, riasztó csend. Aztán az ifju herceg felelt:

— Ugy fogok cselekedni, ahogy a te akaratod parancsolja.

Mátyás bólintott.

— Ezt a feleletet vártam tőled, fiam. De kívánom, hogy lásd amit én akarok, azt hivatásod, a Hunyadi-ház sorsa és Magyarország jövődjé követeli tőled. Mert vannak elhivatott és kiválasztott emberek, akiknek nem a személyes boldogságért való harc a céljuk. Akiket az isteni gondviselés nem arra teremtett, hogy egyéni örömöket keressenek. Ők azok, kiknek az égő csipkebokorban az Ur megszólalt és akiknek az isteni szótatot tudatni kell a többi emberekkel.

Corvin János úgy bámult, mintha valami felsőbb hatalom ígézte volna meg és hallgatta apja szavait.

— Mert mit gondolsz, fiam, hányan mentek el az égő csipkebokor mellett, ott, a Horeb hegyén és csak azt látták, hogy ég egy bokor, aztán siettek napi munkájuk, foglalkozásuk után, személyes boldogulásukat, jólétüket, örömeiket szolgálva. Mózesnek kellett jönnie, aki megértette, felfogta, hogy a csipkebokorban az Ur lelke lángol. És csak Mózes hagyta ott földi munkáját, hivatását, hogy megálljon a csipkebokor mellett a felsőbb szótatot hallgassa és annak parancsát, a Törvényt az emberiségnek hírül vigye. Ne gondold, hogy a kiválasztottaknak boldog életük van.

És Mátyás keze ott pihent fia vállán.

Corvin Jánosnak úgy tetszett, mintha nagyon mély sóhajtást hallana, amely apja lelkéből fakad.

— Ingyen semmi sines, — folytatta Mátyás, — mindenért fizetni kell. De talán semmiért sem olyan sokat és olyan drágán, mint az utért, mely a magasságba visz, mindenki feje fölé.

Corvin János szeme elborult. Egy kedves, fiatal leány arca, gyermekkori játszótársának alakja, Frangepán Beatrix képe jelent meg előtte. De míg apja szavát hallgatta, míg apja acélos kezét érezte vállán, tisztában volt vele, hogy a kedves, drága arctól el kell bucsuznia.

— Ide hallgass, fiam. Ha fáj, arra gondolj, hogy fájdalmad fizetség a nemzet boldogulásáért. Te vagy az utolsó Hunyadi. Most már csak a Hunyadiak menthetik meg a nemzetet végzetétől és vezethetik új ösvények felé. Vállalod-e hivatásodat, fiam? Akarod-e nagyapád munkáját és az én munkámat tovább folytatni? Akarsz-e odaállni a balvégzet elé, mely fajtádat, népedet fenyegeti? Felelj!]

— Akarok! — mondta a fiatal herceg és olyan tűz lobogott fel szemében, hogy Mátyás boldogan ölelte magához.

— Hát akkor a jövő hetekben, mihelyt a portyázóktól megtisztogattuk az utat, elindulsz menyasszonyod, Sforza Bianca hercegisasszony elé.

Corvin János lehajolt és megcsókolta apja kezét. Mátyás úgy érezte, mintha könnyecsepp is hullott volna kezére a csók mellett.

— A bucsu könnye, — mondta magában a király,
— A gyermekes álmokat el kell temetni. János nem
juthat el a magyar trónusra a Sforza-nász nélkül.

S hogy mennyire igaz a mondás, hogy a láng-
szellem, mikor saját egyéni céljaiért harcol, akkor is
fajtájáért, népéért küzd, mi sem bizonyítja jobban,
minthogy Mátyás erre gondolt: — Ha a Hunyadiak
csillaga lehanyatlik, vége a magyar nemzeti önálló-
ságnak. És mit jelent ezzel szemben egy gyermekes
álom? Egy ifju szív ábrándja, vagy akár egy ember-
élet boldogsága?

Mátyás trónusra akarta juttatni fiát, de egyben
királyt is akart adni nemzetének.

VI. FEJEZET.

Beatrix csak napok mulva juthatott Mátyás elé.

— Én uram, — mondta halkán, csöndes, alázatos szóval, — nem akarsz engem meghallgatni? Hiszen még a halálos bünbe keveredett gyilkost is meghallgatják, mielőtt az ítéletet végrehajtják rajta. Mátyás, akit igazságosnak neveznek mindenfelé s aki maga mondja, hogy uralkodói hatalmára nem olyan büszke, mint erre a címre, kihallgatás, megkérdezés nélkül dobja ki szívéből, lelkéből feleségét? Azt az asszonyt, akinek annyiszor mondta, hogy szereti, akinek esküt tett, hogy még gyöngeségében, gyarlóságában is védelmezni fogja?

Milyen kitűnően tudott ez az asszony a király lelkének hárfáján játszani! Tudott gőgös, kemény, fenéges, olyan királyi lenni, ahogy Mátyás méltósága csak megkívánta és tudott alázatosan, összetörten, segítséget, védelmet könyörögni, hogy a király szíve megesett rajta.

Hiszen ő szerette ezt az asszonyt. Becsülte esztét, tudását, műveltségét, királyi magatartását, és ami hűség, gyöngeség volt benne, azt úgy vette, hogy

majd az idő, az egymás mellett való élet, az ország viszonyaival való megismerkedés, a bölcs belátás kiírtja.

Amikor látta, hogy reményeiből semmiesem teljesedik és Beatrix marad, aki volt, Mátyás még mindig igyekezett, türelmes, megértő, gyöngéd férj lenni.

Mert hogyan is mondta a királyné első udvarhölgye, Johanna grófnő Beatrixnak: Mátyás szeret téged és ebben a szeretetben van a te hatalmadnak kiapadhatatlan forrása, felséges urnóm.

De hát ha mégsem olyan kiapadhatatlan az a forrás, mint ahogyan hitték? . . .

Mióta D'Aversa lovagot elfogták a Milanóba küldött levéllel, Beatrix úgy érezte, hogy mozog alatta a talaj és nem áll biztos lábon.

Mátyás szó nélkül ment el Budáról, csak utasításokat hagyott számára.

És mindaz, ami ott Bécsben történt... A polgármester esküje, a nép üdvözlése, a hercegérsek beszéde, mind csak arra való, hogy halálos keserűséggel töltse el Beatrix lelkét.

Keserűséggel és félelemmel. Mert hát lehetséges ez? . . .

Lehetséges, hogy vége hatalmának, befolyásának? Vége Mátyás szeretetének? Hogy a kiapadhatatlan és kimeríthetetlen forrás egyszerre csak kiszárad?

Napok óta nem tud a király elé jutni. Sürgető kérésére mindig csak az a válasz: Mátyásnak rengeteg dolga, hivatalos elfoglaltsága van,

Hiszen tudja ezt maga Beatrix is, de azért Mátyásnak eddig mindig volt ideje, hogy meghallgassa, ha felesége beszélni akart vele.

Végre nagynehezen bejutott a királyhoz.

Ha színészkedés volt a nagy jelenet, amikor ott összeomolva, térdreesett Mátyás előtt, nagyszerűen csinálta. De talán már nem is volt komédia. Beatrix halálosan meg volt rettenve, azért barcolt, ami életénél is drágább: hatalmáért és befolyásáért.

Mert mi is aragóniai Beatrix élete hatalom és uralkodás nélkül?

Mátyás elborult szemmel nézte feleségét, aztán felemelte térdéről és leültette. Beatrix csendesen zokogott és Mátyás szeliden, nyugodtan kezdett beszélni hozzá:

— Ne sirj, Beatrix. És próbáld nyugodtan végighallgatni, amit most neked mondok.

— Az én uram, királyom ítéletet tartott felettem, — hallatszott a királyné megtört hangja. — Hová forduljak, kihez meneküljek, ha a király eltaszít magától?

— Én nem akarok ítélkezni feletted, Beatrix és nem taszítottalak el magamtól. Sokkal jobban szeretlek, semhogy ezt meg tudnám tenni.

Nagyot sóhajtott és ebben a sóhajásban elröppent haragja. Csak mélységes fájdalom borult lelkére.

— Ide hallgass, Beatrix. Én most utoljára beszélek erről a dolgról veled. Utoljára próbálok megértetni valamit, amit, ha visszautasítasz, rettentet

csapás lesz reám, fiamra, de még sokkal nagyobb és szörnyűsegebb reád. Sokkal nagyobb. Nem hiszel a szavamnak, Beatrix? Ámitottalak én téged valaha?

Akaratlanul felemelte kissé hangját. Beatrix az ura kezére borult és könnyel, csókkal halmozta el ezt az erős férfikezet, mely most haját simogatta.

— Ismétlem, Beatrix, én erről többet beszélni nem fogok. Nem méltó hozzád és hozzám, a királynéhez és a királyhoz, hogy civakodó házastársak gyanánt álljunk egymással szemben. Itt van a döntő pillanat, Beatrix. Vagy megértjük egymást és egymás szeretetében megerősödve együtt indulunk el egy közös célért küzdeni, vagy...

Megállt egy pillanatig, mert nehezebbre esett kimondani:

— Vagy a mi utjaink örökre elszakadnak egymástól és nem is találkozhatnak többé soha. Sem itt a földi életben, sem ott a másik világban, ha akár az idők végtelenségéig is megyünk egymás mellett.

Beatrix fakó arccal és igazi, halálos rémülettel kulcsolta össze kezét.

— Ne szólj így hozzám, uram!

— Mindent meg kell neked mondanom ebben az órában, Beatrix. Mert ha az óra letelt, én megtiltom neked, mint férjed és mint királyod tiltom meg, hogy ezt a dolgot valaha, bármilyen formában szóba hozad. Én hiszem, remélem, várom Isten kegyelmétől, meg tudlak állítani utadon. Utadon, amely végromlásba vezet és veled együtt egy egész országot, egy

jobb sorsra érdemes nemzetet vinne pusztulásba. Bár hasznát vennéd szavaimnak, de bármiként fordul is a dologod, nem akarok magamnak szemrehányást tenni, hogy előre nem óvtalak, nem figyelmeztettelek.

A királyné egész testében remegett és sóhajttással sem merte Mátyást félbeszakítani.

— Uralkodó királynő akarsz a halálom után lenni, Beatrix. Ezért nem teszek neked szemrehányást. Sem azért, hogy féktelen nagyravágyásodban legjobb híveimet próbáld megvesztegetni, hogy mindenféle kalandorokkal állsz szóba és királynéhoz nem illő társaságba keveredsz. Nem emlegetem, hogy lelkedben már teljesen elkészültél halálomra és úgy számolsz vele, mint hamar bekövetkezhető eshetőséggel. Hiszen már a megkoronáztatásod ceremóniáját is megterveztetted.

— Uram... — és Beatrix védekezni akart, de Mátyás szigorúan, keményen szólt rá.

— Hagyjuk ezt, Beatrix. Az aragóniai házban — akaratlanul egy kissé keserűbb és fanyarabb lett Mátyás hangja, — sohasem volt szokás az érzelgés. És hogy igazságot szolgáltatassak neked, a trónon ülők nem is engedhetik meg maguknak ezt a fényűzést. Hát még azok, akik most törekednek a trónusra. De a te nagyravágyásod nem ismer gátlat, akadályt, sőt nem ismer törvényt és erkölcsöt sem. A fiam ellen irt leveled nem fogja meggátolni a Sforzánászt, csak neked okozott ez a levél kárt, Beatrix.

— Uram, a te szíved elfordult tőlem, örökre el-

fordult. — És a királyné lelkéből úgy tört fel a zokogás, hogy Mátyás nem kételkedhetett őszinteségében.

Valóban, Beatrix halálosan meg volt rettenve.

Oh, látta ő már Mátyást haragosnak, felindultnak, elkeseredettnek, mikor a király már nem bírta tovább nézni, mint megy felesége előre azon a kárhozatos uton, amelyen féket nem ismerő nagyravágyása hajtja. Látta már olyan felindult állapotban, hogy rajta kívül senki sem mert volna vele szembenállni. Ám Beatrix mert és tudott!

Csak hogy Mátyás most nem volt sem haragos, sem felindult, sem elkeseredett. Márványból kifaragott szobornak nem lehettek nyugodtabbak a vonásai, — de nem lehetnek keményebbek sem.

— Én nem akarok elfordulni tőled, — mondta Mátyás ugyanazzal a szoborszerű nyugalommal. — Én meg akarlak tartani téged, saját magadnak, magamnak. Egy szó szemrehányást ezért a levélért nem teszek. Ami volt, elmúlt. Ami fájdalmat okozott, elszenvedtem. A fiamnak nem tehetett kárt, azt akarom, hogy neked se tegyen.

— Hiszen, — folytatta néhány pillanatnyi csönd után — nincs az én életemnek más célja, mint biztosítani kettőtök életét, sorsát, jövődjét. A fiamét és a tiedet Beatrix.

Mátyásról azt mondták, hogy nemcsak korának legnagyobb és legélesebben látó államférfia, de egyben legügyesebb és legfortélyosabb diplomatája is,

És ez a mindeneken átlátó, villámgyorsan gondolkozó lángszellem nem vette észre, hogy most milyen taktikai hibát követett el.

Beatrix már teljesen megtört. Lelke mintha Mátyás hatalmába került volna. Talán csakugyan itt volt a pillanat, a döntő nagy pillanat, melyben Mátyás vasakarata leszerelheti Beatrix nagyravágását és megkapván a végzet lobogó sörénnyel vágató paripáinak gyeplőjét, mindent megmenthet, és az életnek adhatja át, ami többszázados lassu halálra ítéltetett: egy nemzet sorsát.

De hogy Mátyás a fiát említette?!... A boroszlói asszony gyermekét... Beatrix lelkében bűnbánatnál, félelemnél, az ura iránti vonzódásnál sokkal erősebb volt a Corvin János elleni gyűlölet.

És most — most férje szemébe vágja, hogy ez a semmi asszonytól való fiu, éppen olyan kedves neki mint ő, a felesége. Sőt kedvesebb, mert ime, előbb említette Corvin János nevét, mint az övét, Beatrixét.

Hát akkor ez a megrendítő jelenet nem is őérette van. Mátyás nem is őérette, a feleségéért aggódik, hanem a fiáért. Le akarja őt fegyverezni, félelmén keresztül.

— Ej, nohát lássuk! — mondja magában Beatrix és már nem fél, nem remeg, nem érez lelkiismereti nyugtalanságot. Figyelmesen várakozik és némán, hangtalanul, lesütött szemmel helyezkedik védelmi állásba.

A lesütött pillákon keresztül Mátyás nem láthatott

a lélekbe, azt hitte, még mindig az iménti Beatrix beszél, aki olyan önmegtagadó alázattal, olyan töredelmes bűnbánattal hallgatta szavait, hogy a király nem kételkedett őszinteségében.

És igaza volt, mert az alatt a pár perc alatt csakugyan vaskezeiben tartotta Beatrix lelkét. De Corvin János nevének említésére kicsuszott kezéből a lélek és a végzet lobogó sörénnyel vágató, szörnyű paripái rohantak tovább a halálos szakadék felé.

— Idehallgass, Beatrix. A fiamat meg kell koronázatnom, még életemben. A királyválasztás csak addig dőlhet el biztosan javára, ha életemben történik meg.

És furcsa, szomorú mosollyal tette hozzá:

— Mert nemcsak te és párthiveid gondolkoznak, töprengenek azon: mi lesz, ha Mátyás lehunyt szemét? Nekem sokkal gyakrabban eszembe jut ez, mint nektek. Kedves nekem az én egyszülött fiam Beatrix, de hidd meg: nem harcolnék így trónraemeléséért, ha nem ebben látnám az ország, a jövőendő egyetlen reménységét.

Beatrix lelkéből egyszerre kitört a vad féltékenységgel együtt a halálos keserűség is.

— Hát hiszen persze, János herceg biztosan kitűnő uralkodó lesz. Anyai részről is Isten tudja milyen régóta megszokhatta a fényes helyzetet, a trónust, a kiváltságot. Az aragóniai család pedig csak néhány évszázad óta uralkodik Spanyolországban és Itáliában.

Mátyás tetőtől talpig végignézett feleségén és Beat-
rix önkéntelenül megremegett tekintete alatt.

— Megtiltom, hogy fiamnak sirban pihenő édes-
anyját emlegesd!

Aztán nyugodtan, mint aki felvetett diplomáciai
kérdést tárgyal, folytatta:

— Nem tudom, miért kevered beszélgetésünkbe a
fenséges aragóniai házat? Senki sem kételkedik ural-
kodói tehetségükben és hivatottságukban. De mi köze
az aragóniai családnak a magyar trónushoz?

Várt egy percig, aztán folytatta:

— Megmondtam neked, Beatrix, hogy a lehetetlen-
séget hajszolod és az elérhetetlent akarod. Te nem
lehetsz itt király. Eltekintve, hogy a magyar törvé-
nyek ezt tiltják, téged — egyszer már nyíltan meg
kell hallanod — megvesztegetett hiveden kívül senki
sem szeret itt. Még azokat a kiváltságokat és jogokat
is sokallják, amiket én ajándékoztam neked. Nyíltan
nem mernek felszólalni ellened, amíg élek, míg ke-
zemben tartom a gyeplőt, míg az én akaratom hall-
gatást parancsol reájuk. De ha a gyeplő kihull ke-
zemből, ha egyszer már nem tudok akarni? ...

Fel és alá járt a teremben, aztán megállt Beatrix
előtt.

— A te sorsodat is csak az biztosítja, ha fiam ki-
rály lesz. Szívére kötöm, megparancsolom neki, hogy
engedelmes fiui tisztelettel viseltessék irántad. És ő
meg is fogja tenni. Ismerem. Adományozott javaidat,
kiváltságaidat még bővíteni fogja. Özvegyi eltartá-

sodról úgy gondoskodom, hogy te leszel Európa leg-
gazdagabb királynéja. Mindenütt tisztelet, becsülés
vesz körül, ha nem állsz terveim útjába és hálám,
áldozatkészségem nem ismer határt, ha mellém állsz.

Most lágyabbá vált a király hangja és szinte kér-
elve mondta:

— Ha mellém állnál és asszonyi tapintatoddal,
okosságoddal, kedvességeddel velem dolgoznál! Ha
segítőkezedet nyujtanád Jánosnak, mikor itthagylak
benneteket! Hidd el, Beatrix, így saját magadat is
erősited és támogatod.

Várt egy pillanatig, mintha Beatrix válaszát sze-
rette volna hallani, de mert az asszony hallgatott, a
király újra emelt hangon folytatta:

— Ha pedig hiába volt minden, ha ez a békességet
ígérő óra elmúlt anélkül, hogy várt gyümölcsét meg-
hozta volna, — akkor, Beatrix, a mi lelkeink örökre
elváltak egymástól és soha többé nem fognak talál-
kozni. A magyar király nem kürtölheti világgá sze-
rencsétlenségét, mint a többi ember. Te itt maradsz
mellettem, mint királyné, ott ülsz a trónuson, job-
bomon, ott állsz a diszes fogadásokon, koronával,
hermelines palástban, mert együvé tartozik a magyar
király és a magyar királyné. De Mátyás és Beatrix
idegen lett egymásnak — örökre. Itt az óra, Beatrix,
még nem pergett le az utolsó homokszem. Válassz.
Mire határoztad el magad?

A királyné meghajolt, aztán csak annyit mondott:

— Engedelmeskedem a király parancsának. Minden úgy lesz, ahogy a te akaratod rendeli.

Mátyás sóhajtvá nézett távozó felesége után. Hiszen a királyné szavai ellen nem lehetett kifogása. De a szerető férj nem ezt kívánta, várta, óhajtotta. Sötét fájdalom szakadt Mátyás szívére.

Sötét fájdalom, ha saját boldogtalan családi életére gondolt és kínzó nyugtalanság fia sorsa miatt. Az ő életének és fia jövődjének egy pillanatnyi megzete volt Beatrix féket, korlátot, igazságot, lelkiismeretet nem ismerő nagyravágyása.

— A boldogtalan, — mondta magában Mátyás, — a boldogtalan nem érti, hogy ha ellenem és fiam ellen harcol, saját magát teszi tönkre. Még nyugvóhelye sem lesz az országban, ha halálom után sem hagy fel eszeveszett tervével, hogy a magyar trónusra üljön. A boldogtalan . . .

De aztán fölemelte fejét.

— Csak pár esztendeig még... Csak annyit adj nekem Uram, Teremtőm, akkor minden rendben lesz.

VII. FEJEZET.

Csakhogya végzet lobogó sörénnyel vágató paripái robogtak tovább a halálos szakadék felé. És emberi kéz nem állithatta meg őket.

Nagy ünnepekre, vitézi tornajátékokra készülnek. A király apródokat üt lovagokká, aztán hálaadó istentisztelet, majd ünnepélyes diszebed következik.

A király az ebédnél fűgét eszik. Egyszerre indulatosan tölja félre a gyümölcsöt, azt mondja: romlott.

Környezete összenéz, de nem mernek szólni. Ők is vettek a gyümölcsből a tálból és nem éreztek semmit. De ha a király így mondja...

— Kifáradt a hosszú szertartás alatt, — sugja az egyik ur szomszédjának. — Most is milyen vértelen az arca.

Mátyás csakugyan ónszinü arccal ült az asztalnál. Nem nyult több ételhez. A romlott fűge elvette étvágyát.

Estefelé már rettenetes fájdalmak között gyötrődik. Senkisem tudja, mi a baja.

Az udvar halálosan megrettenve nézi. Az orvosok minden lehetöt megpróbálnak. A királyné kétségbe-

esetben könyörög nekik, hogy mentsek meg az ura életét. Most látszik, hogy minden embertelen döllyfe, nagyravágyása ellenére is Beatrix szerette az urát. Ezt a fájdalmat, ezt a kétségbeesést nem lehet tetetni. Ott ült éjjel-nappal ágyánál, erőszakkal tölti a király görcsösen összeszorított szájába az orvosságot, s mikor már Mátyás beszélni nem tud, odahajol hozzá és ajkának mozgásáról igyekezik leolvasni, amit mondani akar, esküdözve, hogy parancs gyanánt fogadja meg legkisebb intését is.

A király az utolsó percekig eszméleténél van. Ez teszi halálos vívódását olyan rettenetessé. Szólni, beszélni nem tud. Csak nézi ágya oldalánál ülő feleségét és fiát. Erőtlenül hidegülő ujjai próbálják összekulcsolni kezeiket.

És nézi hiveit, kiknek nagyrészt ő emelte fel a porból magasba, díszes méltóságokra. Megkönnyebből, mikor letérdelnek ágya mellett és esküre emelt kézzel fogadják: Corvin Jánoshoz mindig hűségesek maradnak és Mátyás fiának, a Hunyadi ház ivadékának fejére teszik Szent István koronáját.

Mikor az esküt hallja, a király fájdalomtól eltorzult arca kisimul, szeme bizalommal nyugszik hivein, akaratának végső megfeszítésével fia fejére teszi kezét és megáldja Borbála gyermekét.

Beatrix ott zokog a halottas ágy mellett, de minden gyásza és keserősége mellett erre gondol:

— Lám, az övé volt utolsó tekintete és nem az enyém. Utána nyult hidegülő keze és nem utánam!

De nyomban elszégyelli magát gondolatáért és mikor Corvin János térdepelve borul elébe és sirva, zokogva kéri, hogy ne hagyja el árvaságában, legyen anyja helyett anyja, gyámolítsa tapasztalatlan fiatalágát, engedje meg, hogy örökre hűséges, jó fia lehessen, Beatrix könnyek között emeli fel a térdelő ifjut. Magához szoritja és megesküszik, hogy egész életében mindig Mátyás fia mellett fog állni, minden erejével. Ezzel is hódolva áldoz jó ura, az örök dicsőségbe költözött Hunyadi Mátyás emlékének.

*

A magyar urak is meghatva nézik, amint Beatrix Mátyás fiát szívére szoritja. Így van ez jól. Teljesedik a nagy király akarata. Corvin János, az uralkodó király mellett álljon ott a jogokkal és kiváltságokkal felékesített anyakirályné.

*

Gyászos hajók usznak le a Dunán. Viszik Hunyadi Mátyást utolsó útjára, a meghódított Bécs városából vissza, Magyarországra.

A gyászdereglyét követi a sok feketével bevont hajó. Első sorban megy utána a királyné és Corvin hajója. János herceg teljesen megtört, de azért helyén maradt. Ő most nemcsak gyászoló fiu, hanem a király örököse, trónjának utódja. Neki nem szabad elvonulni bánatával, keservével, rajta van az egész ország szeme.

És mindenki elismeri, hogy János herceg Mátyás fiához illően viseli magát.

Viszik a legnagyobb magyar király holttestét a fekete gályán és még akkor senkisé sem sejtí, hogy a gályán ott van ravatalra terítve egy ország világosság-hoz vezető útja, a napfény, mely a népre süthetett volna; a szárnyalás, mely beláthatatlan magasságokba vezetheti, s ami legdrágább, ami pótolhatatlan, ami örökös, soha vissza nem hozható veszteség: a munka, melyet ez a nemzet az emberiség kulturkőzössége javára elvégezhetett volna.

Viszik Mátyás holttestét fekete gályán. Onnét a messze keletről félelmetes moraj hallatszik. Lelkeket riasztó, szíveket dermedtő. Forog, forog a nagy malom, a halálmalom kereke megindul. Elszabadult s indul egyenesen nyugat felé. És amint megy előre, végzetes útján, a nagy halálkerék megőrli a nemzetek lelkét, szétmorzsolja az acélos akaratot, megbecsteleníti az emberi lelkét, melynek isteni eredete gyalázódik meg, ha idegen célok szolgálatába fogják. Láncokba verik a testet, melynek nyomai századokon át ott égnek még az utódok testén és láncokba verik a lelkét, melynek nyomait csak az isteni kegyelem fogja valaha eltörölni, ha erői, tiszta erkölcsöt, eredetéhez méltó célt tud kitűzni ennek az idegen járomban és szolgaságban meggyalázott léleknek.

Viszi a gyászderéglye Mátyás holttestét a Dunán.
És hallatszik a sirató ének:

«Ember reszkesd a holnapot,
Por vagy, kire más rátapod.
Ma nevetve, holnap sirva,
Aztán némán, néma sirba.»

•

Messziről hallatszik a nagy Halálmalom zugása.
Mit öröl? Népek becsületét, nemzetek szabadságát,
emberek lelkét, akaratát, munkára való hivatottságát.

A halálmalom.

VIII. FEJEZET.

A nemzet mintha saját maga siettette volna az ítélet napját.

Mint ahogy siettette végzetét az a boldogtalan aszszony, aki a gyász első napjai után már megint a nagyravágyás démonának hatalmában vergődik.

Ime, lehajtott fejjel, halvány arccal, de mégis mohón hallgatja Johanna suttogását.

És olvassa a Milanóból jött leveleket, hogy jogait nem szabad cserben hagynia. Kötelessége küzdeni, ha nem magáért, hát az aragóniai házért.

Leejti kezéből a leveleket. Szeme megtelik könnyel. Mátyásra gondol, aki annyira szerette őt, s akinek halálos ágyán megfogadta...

És megfogadta annak a fiúnak, akit igaz, hogy győlt, de aki mégis Mátyás véréből való vér.

És hogy nézett rá a király, mikor már beszélni nem tudott!

Beatrice szívére szoritja kezét, annyira kinozza, gyötri ez a tekintet. Nem. Ezt a fogadalmat nem szabad megszegnie. A király azzal szállt sirjába, hogy

felesége és fia, egymás mellett állva, egymást segítve harcolnak az ő legszentebb akaratáért.

Udvarhölgye, Johanna grófnő, ott ül mellette s mintha csak gondolatára felelne, mondja:

— Beteggé teszed magad, felséges urnőm. Pedig erősen kell állnod, készen a nagy hivatásra.

Beatrix udvarhölgyére emeli sötét szemét.

— Nekem már nincs egyéb hivatásom, Johanna, mint teljesíteni megdicsőült férjem végakarátát.

— Nincs, aki mélyebb tisztelettel hajolna meg Mátyás király emléke előtt, mint én, — mondta az udvarhölgy. — Ám tudod, felséges urnőm, hogy az uralkodók nem élhetik a maguk személyes életét. Sem a gyászban, sem az örömben. Neked dicső nagy hivatásod van itt a barbár Keleten s ezt a hivatást, ha nem is magadért, de a felséges aragóniai házért teljesítened kell.

És jönnek Milanóból a levelek, a futárok, és szítják a tüzet az özvegy királyné szívében. Corvin János ellen is ingerlik. Nem olyan nehéz dolog ez! Beatrix erőt vett régi gyűlöletén, de milyen hamar újjáébreszti ezt a gyűlöletet néhány suttogó, álnok szó.

— Gondold meg, — mondja Beatrix öccse, aki Nápolyból jött, hogy vigasztalja testvérét, — gondold meg, hogy Corvin János még akkor sem tehet eleget irántad való kötelességének, ha teljes jóindulat van szívében. Most míg egyedül van, te lehetsz az udvar első asszonya. De János már tizennyolc esztendő és a koronázás után bizonyára hazahozza feleségét. Te

ösmered a Sforzákat. Megtűri-e Bianca és megtűri-e a milánói fejedelmi család, hogy egy Sforza-leány második asszony legyen az udvarban? Bizony ő fog ott állni a király mellett fényben, hatalomban, a legelső helyen!

Beatrix arca lángolni kezd. Hogy ő az első helyet átengedje egy másik asszonynak? Aki fiatalabb nála? Hogy ő alattvalója legyen Sforza Biancának?... Mátyás iránt érzett gyászába most már mélységes keserűség vegyül.

— Nem is lett volna szabad ilyesmit kérnie tőlem, — mondja magában. — Lehetetlenséget nem szabad senkitől kívánni.

*

És megindul a legszégyenletesebb hajsza, alku, vásár, a nemzeti önállóság szimbolumáért, a magyar koronáért.

Ott harcol érte, ott árusítja a nagyravágyás, a szennyes önérték, a rövidlátó önzés, a korlátolt, a maga előítéletéből, osztályából, társadalmi érdekéből kiemelkedni nem tudó kicsinyesség.

A magyar koronán úgy osztozkodtak, mint a Megváltó köntösén ott a keresztfa alatt.

Vásárra vitték, pénzért kínálgatták a Jagellóknak, a császárnak, az itáliai apró fejedelmeknek. Beatrixot, kinek kezében még mindig tenger kincs és arany van, hitegelik, csalogatják, de az egymásnak menő, egymást fojtogató pártok egvben megegyeznek: «Ki az idegen asszonnyal!»

Még nem lépnek fel nyíltan ellene, mert előbb kincseit akarják s még tartanak az aragóniai háztól. Nápolyból ugyan nagy forrongás hire jön, de nem lehet tudni, ki lesz a győztes? Ha az aragóniai dinasztia a trónon marad, szépen, finoman, udvariasan, a kellő formák között kell majd Beatrixot hatalmától megfosztani.

Mert hogy meg fogják fosztani, arra minden párt kivétel nélkül elszánta magát, csak éppen *olyanok* is vannak, akik kiméletesebb módszert szeretnének alkalmazni.

Mátyás rendelkezését megfogadni, hogy Hunyadi-ivadék üljön a trónon, ezt most semmikép sem akarják. Nyíltan hangoztatják a régi mottót: «Az új király üstökét markunkban kell tartani».

Erre a legalkalmasabbnak látszik Ulászló. Beatrix is mellette van, azzal a föltétellel, hogy Ulászló feleségül fogja venni és együtt uralkodik a királlyal. A királyné megnyitja kincseskamráit az új házasság reményében. Mátyás özvegye férje halála után pár héttel már új nászra akar sietni.

A korona, a hatalom, csak ez kell neki! Ugy rohan utána, mint a pillangó a fénybe, a lángba. Csak-hogy Beatrixra nem a gyors elégés, a szép halál vár, meg kell ismernie a süllyedést, a megaláztatást, a nevetségessé válást, aztán elpusztulni számkivetve, szegénységben, elhagyottságban.

Minden ugy teljesedett be rajta, ahogy Mátyás megjósolta.

Emberi büszkeségét, női méltóságát eldobva, rohant Ulászló után és mikor mindenét elvették, mikor összes kincseit felátdozta az Ulászlóval kötendő házasság reményében, egyszerűen kitiltották az ország területéről. Mert közben az aragóniai ház elvesztette trónját és Beatrixnak nem volt pártfogója sehol a világon. Ulászló, ki egész életében mindent mindenkire ráhagyott, kinek gunyneve «dobzse» volt — jól van — jól van, mikor Beatrix szal kötendő házasságról volt szó, megrázta fejét. Éppen eleget hallott Mátyás szerencsétlen családi életéről.

Aztán jön az idegen udvaroknál, a Vatikánnál való kilíncselés, kérés, könyörgés, jogainak hangoztatása. Egy darabig meghallgatják, vigasztalják, aztán meg-unják, mint alkalmatlankodó kéregetőt és leveleit, kérvényeit már el sem olvassák, sem a fejedelmi udvarokban, sem a Vatikánban.

IX. FEJEZET.

És Mátyás fia, az utolsó Hunyadi-ivadék? Ha ez a tizenhétéves fiatalember nemcsak a Hunyadiak arcvonásait és testalkatát, de acélos erejüket, erős, néha kiméretlen energiájukat is örökli, talán még felül tud emelkedni az egymással viaskodó pártokon és az egymást halálosan fojtogató érdekeken.

Uj Mátyás kellett volna most ide! Uj Mátyás, aki ha kell, megtöri, ha lehet, megbékíti a gőgös kiskirályokat, aki maga felé hajlitja a nemességet. Aki a nép szívébe be tudja oltani a védettség érzését, hogy a király szárnya alatt mindenki biztonságban él, hogy a föld, melyet a nép verejtékével öntöz, nemcsak a főurak birtoka, melyen neki robotban kell dolgozni, hanem egyben otthona, hazája. Csakhogv mindehhez óriási uralkodói talentum kellett volna. És mert onnét Kelet felől egyre erősebben hallatszik az elszabadult Halálmalom zugása, talán már ez sem elég. Mátyás óriási kormányzó tehetősége és diplomáciai zsenialitása mellett, Hunyadi Jánosra, a hadvezérre is szükség volna most.

Corvin János okos, bátor, becsületes ifju ember, de nem Hunyadi János és nem Hunyadi Mátyás.

Ha a magyar urak ígéretükhöz hiven mellé állnak, velük összefogva, talán rendet és békét tud teremteni és meg tudja óvni nemzetét attól, ami már reászakadóban volt és a mohácsi mezőn rá is szakadt.

Ám a sok rosszakarattal, árulással, hitvány szösze-géssel Corvin János nem birt.

Mikor Ulászló megkoronáztatása után visszahúzódott egyik várába, Bajmócra, maga is így mondta: «legnagyobb hibám az volt, hogy hittem az embereknek, hogy biztam bennük. Hogy el sem tudtam képzelni a hithagyást, az esküszegést».

Csak egy emberben nem csalódott, Frangepán Bernandin grófban, aki Mátyás halála után, hűséglevélben ajánlta fel mindenét és tántorithatatlan hívének vallotta magát.

Beatrix grófné is irt apja leveléhez néhány sort és Corvin János legdrágább emlékei között őrzi ezt az írást.

Ott él elvonultan egyik várában. Ugy érzi, hogy az igaz embernek mindig és minden körülmények között szavát kell állnia. Futárt meneszt Milanóba, ünnepélyesen megkérdezteti Lodovico hercegtől, hogy mikor mehet feleségét, Biancát hazahozni?

Corvin János szívében ott él a soha el nem halványuló álmokép, de a herceg nem habozik. Ha mindenki elfordult a nagy király szellemétől, neki teljesíteni kell apja parancsát.

Még mindig Magyarország leggazdagabb főura. Most készülnek, hogy Bosznia királyává koronázzák meg, — cserében a magyar királyságért.

És ami mindennel többet jelent, a magyar történelem legfényesebb nevének ő az egyedüli örököse. Egy pillanatig sem gondol arra, hogy a Sforzák szándéka talán megváltozott. De futára még el sem hagyta az ország határát, már ott van várában a mulánói küldöttség, melyet az ékesszavu, nagyelméjű Domenico atya vezet.

Domenico atya tapintatosan és ügyesen mondja el, hogy a Sforza-ház továbbra is a legnagyobb jóindulattal és barátsággal viseltetik János herceg iránt. Am ki tehet róla, az ország érdekei mindennél előbbrevalók. Ennek áldozatokat kell hozni. Néha keserves és súlyos áldozatokat. A Sforza-ház mindenekelőtt Milanó boldogulását akarja. A menyasszony nagybátyja, Sforza Ascanio biboros, felbontatta az eljegyzést és Bianca hercegasszony most már a felséges Miksa császárnak esküszik örök hűséget.

Corvin Jánosnak csak a megszégyenüléstől ég az arca s az is csak egy pár percre. Aztán elbocsátja a küldöttséget és visszaparancsolja futárját.

Mikor egyedül marad, kimondhatatlan megkönnyebbülést érez. Mintha súlyos tehertől szabadult volna meg.

Nem tehet magának szemrehányást Hiszen ő boldogsága árán is hűséges akart maradni apja rende-

léséhez. Nem rajta múlt, hogy nem tehetett eleget a királyi parancsnak.

És feltűnt előtte egy bájos, ifju, gyöngéd arc, gyermekkori játszótársának arca. Hallotta lágyan csengő hangját és elmosolyodott. Először, mióta Mátyást sirba fektették. Elővette azt a pár soros írást, amit Frangepán Beatrix küldött neki apja levelében.

— Felségednek enyhülést kíván gyászában és erőt az életben hűséges, alázatos szolgálója.

— Beatrix, — suttogja halkán Corvin János. És ebben a pillanatban még az sem jut eszébe, hogy a felséges címhez, a magyar trónushoz, nem jutott el, hogy az ifju leányka annak a boldogtalan, gyászos emlékü asszonynak nevét viseli, ki balvégzetként jött ide Nápolyból.

— Beatrix, — mondja mégegyszer, — te hozod nekem a vigaszt, te adod nekem az erőt, gyermekkori kis pájtásom, életem párja.

A korona, a hatalom elveszett. És ami ennél súlyosabb veszteség, elveszett az emberekbe vettet bizalom. De itt van a szabad, a független, a boldogságot váró, remélő ember. És Corvin János néhány nap múlva elindult Horvátországba Frangepán grófhhoz, hogy eljegyezze azt a leányt, akit gyermekkorától szeretett: Frangepán Beatrix-t.

A boldogtalan királyfiból boldog embert formált a sors

VEGE.

DIÁKÉLET

Tartalom: TAVASZI KÖSZÖNTŐ. — CORVIN JÁNOS A TÖRTÉNELEM TÜKRÉBEN. — PÁLYAVÁLASZTÁS. — A NAGY PILLANAT. — HOGYAN LETTEM BAJNOK? — TIÉD A VILÁG. — BÉLYEGGYÜJTÉS. — TUDOD-E? — JAMBOREE. — TESTVÉRTÜZEK. — AZ IFJUSÁG HŐSEI. — MESSZI TÁJAK VÁNDORA. — AZ ÖNKÉPZŐKÖRÖK ÉLETE. — FEJTORNA. — SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

Tavaszi köszöntő

Minden évszak jó barátunk, de a tavasz egészen a miénk, fiatalok!

Ha a nap csókja alatt zsendül a fű, zöld ujjakkal ég felé mutatnak a fák, riadót zognak a folyók és patakok — a mi hangunk, a mi vágyaink, a mi mosolygásunk zug és mozdul az egész természetben, fiatalok!

Induljunk meg a tavasz nyomában!

Tárjuk ki testünket Nap testvérnek, mint egykor az assisi szent! Daloljunk Hold hugunk sugaraiban. Öleljük szívünkhöz a virágzó gyümölcsfák fájdalmas szépségét, a rét tengerszem-zöldjét, a hegyek meleg barnáját.

Rét és erdő, országot és hegyi ösvényt reánk vár, fiatalok!

Miénk a tiszta forrás vize a tikkasztó vándorút végén — miénk a kéklő horizon, amelybe szemünk belevész.

Miénk az egész tavaszi világ.

Legyünk hát boldog fiatalok, lányok és fiuk, kicsik és nagyok.

A szerkesztő.

Corvin János a történelem tükrében

Beszélgetés dr. Asztalos Miklóssal, a kiváló történettudóssal

„Historia est magistra vitae”. — monja a régi latin közmondás, de nyugodtan hozzátehetjük, hogy a történelem nem csak szigorú tanítómester, hanem szórakoztató és érdekes regény. Az elmúlt korok letűnt színes világában szívesen pihen meg a képzelet és éppen ezért szinte természetesen látszik, hogy nálunk magyaroknál, akiket annyi dráma, ékes szál fűz a multhoz, regényirodalunk jórésze történelmi tárgyakat elevenít meg. A történelem és költészet azonban nem mindig azonos és így „Az utolsó Hunyadi” című regényünk közlése előtt felkerestük a történelemtudóst, hogy megtudjuk: mi a valóság s mi annak „égi mása”.

— Corvin János, — kezdi dr. Asztalos Miklós, a kiváló történettudós — Mátyás királynak és egy ismeretlen boroszlói asszonynak, Borbálának gyermeke volt. Edesanyja minden valószínűség szerint polgári származású hölgy, aki Mátyás királyt Budára is elkísérte s aki élete végéig itt is élt. Szokatlanul visszavonult élete azt engedi sejtetni, hogy magasabb lelkiséggel rendelkezett. bár fia nevelésére semmi befolyással nem volt. A fiatal fiu, akit apja egészen fiatalon Hunyad grófjának és lipői hercegnek nevezett ki, egy alkalommal kifecamította bal combját, későbbi sántasága tehát nem születési hiba, hanem véletlen baleset eredményének tulajdonítható.

— *Milyen volt a nevelése és ki volt a nevelője?* — vetem fel a kérdést.

— Körülbelül egyidőben azzal, hogy vőlegénye lett a milánói hercegisasszonynak, befejezte tanulmányait. Mátyás király gyermekének nevelésére személyesen a lehető legnagyobb gondossággal ügyelt fel. Mátyás udvara, mely az akkori európai humanisták találkozóhelye volt, óriási hatást gyakorolt a még zsenge ifjú szellemi képességeire. Miután szert tett az elemi ismeretekre, Ugolettinnek a Corvina könyvtárnokának vezetésével behatolt a klasszikus remekírók világába és mestere szerint olyan tökéletesen olvasta a görög nyelvet, „mintha csak Athenében született volna”. Ugoletti bevezette a stralégia mű-

vészetebe is és bár a nevelés szelleme inkább kozmopolita volt, mint magyar, a királyfi idegen nevelésének ellenére, nagyanyja, Hunyadi Erzsébet hatása alatt, vérének minden cseppjéig magyar maradt. Nagyon érdekes, hogy ebben az időben divatozó szokás szerint, a fiatal hercegről több horoszkópot készítettek, amelyekben természetesen, vagyont, méltóságot és nagy szerencsét jósoltak a király gyermekének.

— *Mátyás részesítette-e gyermekét személyes oktatásban?*

— Mint már említettem, a törvényes házasságában gyermektelen király szívének teljes melegével fordult az ifju felé s hogy ezt milyen gonddal cselekedte, arra semmi sem jellemzőbb, mint az az eset, amelyet *Braddolini* jegyez fel. Egy firenzei lovag, névszerint Domenico Guignio biztatására Corvin János vitába keveredik édesatyjával afelett, hogy vajjon a közlársaság vagy a királyság-e a megfelelő államforma? Mátyás a királyságot védi s olyan módon válaszol, hogy János három napig tartó vitalkozás után teljesen a monarchikus államforma híve lesz, sőt maga Domenico is bevallja, hogy olyan kormányformának, mint Mátyásé, szívesen ad előnyt a közlársaság mellett.

— *Vitt-e nagy szerepet János herceg Mátyás udvarában?*

— Hogy milyen nagy szerepet vitt János, erre semmi sem jellemzőbb, mint hogy a Mátyás udvarában élő humanista írók egymás után neki ajánlják fel műveiket.

— *Milyen szerepe van János hercegnek a Corvinákkal kapcsolatban?*

— Mátyás király, aki kezdetben csak mint bibliophil gyűjtötte korának kiváló műveit, fia nevelésével kapcsolatban, örömmel gondolt arra, hogy rá hagyhatja Európa legnagyobb és legdiszesebb könyvtárát. János herceg nevét mindenütt, mint rendkívül képzett és művelt ifjuét, apja nevével együtt emlegették.

— *Milyen intézkedéseket tett Mátyás fia érdekében?*

— Mátyás eleinte inkább csak a közhangulatot igyekezett fia mellett megteremteni és csak az 1485-iki hires nádori törvény megalkotásánál járt el először kifejezetten a trónörökös érdekében. Mátyás ekkor életének teljében volt és maga úgy vélekedett, mitsem gondolva esetleges haláláról, hogy még életében meg fogja koronáztatni szeretett gyermekét.

— *Mivel magyarázható Beatrix gyűlölete?*

— Beatrixnak Mátyással való házasságából gyermeke nem született és így az uralomra vágyó asszony, aki urának halála után maga akart trónra kerülni, gyűlölettel nézte Corvin híveinek egyre növekvő táborát.

— *Milyen lett a helyzete Jánosnak Mátyás halála után?*

— Mátyás halála után az események úgy alakultak, hogy Corvin János kénytelen volt lemondani atyja örökéről Ulászló javára. Cserébe ezért a szlavóniai fejedelemséget nyerte el, ahol végre megmutathatta, hogy ha nem is mindenben megfelelő mása atyjának, de kétségtelenül méltó fia. Ebben az időben ugyanis a híres törökverő „Fekete sereg” már feloszlott és így mint szlavóniai fejedelemnek, későbbi horvát bánnak, egyedül János hercegnek jutott az a feladat, hogy az országot a török veszedelem elől megvédje. Ezt a feladatát nagy gondnal és eredményesen végezte el, úgyhogy ezen a téren komoly szolgálatoakat tett hazájának. Ebben az időben vette feleségül Frangepán Beatrix grófnőt és igen ügyes diplomáciai érzéssel Velence felé próbálván orientálódni, fölveti anyját a velencei nemesek közé. Nem sokkal ezután a nádori szék elérésére tesz kísérletet, de még ez előtt megkapja a troppai hercegséget, amelyről csakhamar lemond.

— *Hogyan lesz a nemzeti gondolat vezére?*

— Corvin János eközben tettvágyának alkalmas teret keres és minthogy Ulászló uralma alatt egyre nagyobb méreteket ölt az ellenzéki hangulat, amely újra feltámasztja a nemzeti királyság eszméjét. János személye önkéntelenül előtérbe nyomul. Nem sokkal ezután azonban meghal. Fiugyermeke, Kristóf, akihez oly sok remény fűződött, követi atyját a sírba. A kétségbeesett szívű anya ekkor új tervet kovácsol és elhatározza, hogy Erzsébet leányát férjhez adja Szabolcai Györgyhez, hogy ezáltal egy kézben egyesítse a délvideket. Azonban ez a terv sem sikerült.

— Különös élete volt, — mondja a tudós maga elé merengve. — Minden megadatott neki és mégis mindig hiányzott valamije. Anjónak nagy tehetségét nem örökölte, de neve mégis örökké ismert lesz a történelemben.

Vándor Lajos.

PÁLYAVÁLASZTÁS

4. Az ügyvéd

A boldog békeévek gondtalanságának leghűbb kifejezője volt a magyar jogász. Kávéházak és bálók törzsvendége, a mulatós magyar ur megtestesítője, aki anélkül, hogy komolyabban belemélyedt volna a studiumokba, könnyű sétalalopp után jutott automaticæ a doktorátusáig és rövid bojtári praxis után letehetette az ügyvédi vizsgát s megnyithatta irodáját, mely a pezsgő magyar életben nagy forgalmat és sok hasznot is hozott. Gazdasági függetlensége és a szabad pálya előnyei tiszteletet és közmegbecsülést szereztek számára és megnyitottak előtte a közéleti érvényesülés tág terét. Bátran mondhatjuk, hogy talán a francia politikai élettől eltekintve, a magyar föld volt az a hely, amelynek törvényhozására, társadalmi életének alakulására az ügyvédi kar a legelhatározóbb befolyást gyakorolt.

A sokszázados jurátusi tradíció, Werbőczy nagyszerű jogalkotásától kezdve a gravamenes politika nagy harcosáig, a reformkor fényes jogi talentumain keresztül a közjogi harcok vezérférfiaiig terebélyes fáját mutatják a magyar jogászai gondolkodásnak. A kiegyezéstől kezdve rohamosan fejlődő ország, az ipar és kereskedelem nagyarányu fellendülése, a magángazdálkodás virágzása nagyszerű anyagi bázist teremtettek a magyar ügyvédnek, aki a társadalom legértékesebb tagjává lett.

A háború óta azonban az ügyvédségnek ez a kiváltságos helyzete, főleg a fiatal generációnak megrendülni látszik. A gazdasági élet bénulása a legjobban talán ezt a réteget sújtotta. A nagy országhoz méretezett ügyvédi kar és jogi oktatás nagyarányu tultermelést idézett elő. A szabad pálya bizonytalanná vált, a klientúra meggyengült, s az egykor oly jólétben és nyugalomban élő

ügyvédek egy része a szó teljes értelmében nyomorba jutott.

A kis darab kenyér még további elaprózásának megelőzésére mozgalmak indultak, hogy az ügyvédi kar tagjainak számát korlátozzák. Anélkül, hogy ebben az elvi jellegű kérdésben állást foglalnánk, mint dokumentumot meg kell említenünk, mert az ügyvédi numerus clausus az ügyvédi pálya elszegényedésének kiáltó jele.

Ezekkel a szomorú kilátásokkal kell számolni annak a fiatalembernek, aki átlépi az Alma Mater jogi karának küszöbét, azzal a szándékkal, hogy majd ennek a nemes testületnek tagja legyen.

A közhangulat és felfogástól befolyásolt fiut azonban itt többnyire meglepetés éri. Arra számítva, hogy a középiskola zárt fegyelme után most megkezdődik az egyetemi polgár szabad élete, vigan folytathatjuk apáink jogászkodását, s a kávéházak és bálók sűrű levegőjén át majd csak eljutunk a végére, meglepve látja, hogyha csak nem akar örök jogász vagy zsúrficsur maradni, a középiskolai méreteket sokszorta felülmúló munkába kell mélyednie, az előadások látogatása kötelezővé teszi a katalógusok állandó kísértése törzsvendégévé teszi a tanteremnek az egykori billiárdhősök fiait. Az a nagy munkateljesítmény pedig, amit a modern jogászoktól minden téren elvárnak, hogy a változott viszonyok ellenére is élén tudjanak maradni éjjel-nappali «nocturna diurna manu versate» munkára kényszeríti a jogász fiut. Sok külföldi nyelv ismerete az, amit az erős verseny, a vetélkedő fiuk ambíciója megkíván, sok olvasás és tanulás, hogy mindent megszerezzék, amit a magyar jövő politikai és gazdasági életének leendő vezetőitől megkíván.

Martin János.

A nagy pillanat

A kalitkában madár ült és sóvárgó szemmel nézett a napsugárba. Énekesmadár volt és kalitkája művelt államban lógott a falon, — legalább is művelt és civilizált államnak nevezték. A kéklő messzeségben kéklő hegyek magasodtak.

— A hegyek mögött ott a délvidék, — gondolta magában a madár. — Csak egyszer repültem odáig. Soha többé.

Ugy érezte, hogy a távoli hegyek egészen közel vannak. A vágy hozta őket a kalitkarács elé.

— Hiszen olyan közel vannak, — mondta a madár. — Csak ne lenne itt a rács. Csak egyszer nyílna meg az ajtó. — egyellenegyszer. Akkor eljönne a nagy pillanat s pár szárnyecapással ott lennék a kék hegyek mögött.

A darvak V-betűje szállt. Az őszi levegőben megcsendült panaszos kiáltásuk, — panaszos és csábító. Délvidékre csábítottak. Eltűntek a kék hegyek mögött. A madár nekiszaladt a rácsnak.

Tél jött és elcsendesedett. Hó hullott és a kék hegyek szürkék lettek. A délre vezető utat fagy és köd borította.

Sok tél jött és sok nyár. Sok-sok esztendő. A hegyek kéken ragyogtak és megszürkültek. A vándormadarak eljöttek délről és eltűntek dél felé. A madár a rács mögött a nagy pillanatra várt.

Aztán eljött egy tiszta, napos őszi délután. És a

kalitka ajtaja nyitva volt. Tévedésből, véletlenül nyitva hagyták. Szándékosan nem tesz az ember ilyesmit.

Itt volt a nagy pillanat! A madár reszketett örömben és izgalmában. Óvatosan, félénken suhant ki és a legközelebbi fára szállt. Mindaz, ami körülötte volt, megzavarta. Nem ösmerte meg a dolgokat.

A kéklő messzeségben kéklő hegyek állottak.

De most úgy látszott, hogy nagyon messze vannak. Tulmossa a szárnyak számára, amelyek éveken át nem mozdultak a ketrec mögött. Ám: meg kellett próbálni. Itt a nagy pillanat!

A kis madár összeszedte minden bátorságát és erejét, tágra, egészen tágra tárta szárnyait, — hogy dél-felé repüljön, a kék hegyek mögé.

De csak a szomszéd fáig jutott. Ki tudja, hogy a szárnyak satnyultak-e el, vagy valami más pusztult el benne? Maga sem tudta. A kék hegyek nagyon távol voltak. . Csendesen visszaszállt kalitkájába. A darvak vonultak. Az őszi levegőben megcsendült panaszos kiáltásuk, — panaszos és csábító. Délvidékre csábítottak.

Eltűntek a kék hegyek mögött. A kis madár lehajtott fejét és a szárnya alá rejtette.

A nagy pillanat elmúlt...

Manfred Kyber.

Hazád nemcsak életed áldozását követelheti tőled (amelyet némelyek a legfőbb áldozatnak neveznek), de még sokkal súlyosabb áldozatot is, — hogy bármily áron kifejleszd magadban az egyént s a legmagasabb pontra emeld, nevelve minden ösztönt, minden veledszülettét képességet, míg bármilyen körben, művészetben, irodalomban, politikában, vallásban, államodnak és embertársaidnak a legokosabb és legbecsületesebb ítéllettel és a legjobb és a legnagyobb eredménnyel szolgálhatsz.

Pericles.

HOGYAN LETTEM BAJNOK

3. Péter Miklós

Az elmúlt hónapok egyik legnagyobb sporteseménye kétségtelenül a finn-magyar tornászviadal volt. A küzdelem, mint már ismeretes, a magyar csapat minimális győzelmével végződött, azonban ez a győzelem olyan váratlan volt, hogy még a tornasport fanatikus hívei sem gondolhattak erre, hiszen a magyar csapat legkiválóbb embere, Péter Miklós lázasan, betegen indult. Péter Miklós azonban újra tanujelét adta a magyar sportember rátermettségének és férfiasságának és nemcsak nagy becsülettel megállta a helyét, hanem még az egyéni versenyt is megnyerte, maga mögött hagyva a teljes mezőnyt, köztük a világbajnok Suvolaint.

Ezért esett választásunk rá akkor, amikor a legkiválóbb magyar sportembereket akarjuk olvasóinknak bemutatni.

A BTC tréningjén kerestem fel, ahol Pelle Istvánnal együtt dolgozik. Egy darabig kíváncsian nézem képrázatos gyakorlataikat, azután bemutatkozom neki és megmondom jövőtelem célját. Félreültünk egy sarokba és ő kedves megadással várja kérdéseim áradatát.

— Szeretném, ha elmondaná — kezdem — rövid sportkarrierjét és azt, hogy a tornán kívül még milyen sportokat űz?

— Ötödik gimnazista koromban kezdtem el a tornával komolyan foglalkozni. Eleinte Kmettykó Lajos keze alatt dolgoztam. 1923—24-ben indultam a középiskolai bajnokságban, ahol ötödik, illetve harmadik lettem. Érettségi után a BBTE-be léptem, ahonnan másfél év múlva néhány társammal, köztük Pelle Istvánnal a már ismert klubviszály miatt kiváltam, majd pedig a BTC-be léptem. 1927-ben második lettem az országos bajnokságban és ettől kezdve állandóan a második helyet foglaltam el. Je-

Jelenleg is a BTC tagja vagyok, tornán kívül könnyű atlétikával foglalkozom.

— Mi a véleménye a finn-magyar viadal eredményéről?

— Bármennyire nagyjelentőségű ez a győzelem és bármennyire is nagy hatása volt külföldön, jelentőségét túloznunk nem szabad. A finnek a hosszú utazás miatt nem tudták kifejteni egyéb eredményeik alapján várható teljesítményeiket és nem dolgoztak a tőlük megszokott biztonsággal. A finnek továbbra is legkeményebb ellenfeleink maradnak, de ha egyenrangunak is tartjuk magunkat velük, akkor is feltétlenül számolnunk kell az olaszokkal.

— Megengedi, hogy ennek kapcsán megkérdezzem: van stíluskülönbség az olaszok, finnek és magyarok között?

— Feltétlenül — hangzik a válasz. — Az olaszokat első sorban az erő és a biztonság jellemzi, míg a finneket a lendület és a könnyedség. A magyar tornász szerencsésen egyesíti magában az olaszok erejét és a finnek lendületét, amellet rendkívül ügyesen kapcsolja össze gyakorlatait és gyakorlatainak nehézségi foka utolérhetetlen.

— Szabad ezt úgy értelmezni, hogy a magyar tornászra ezek szerint nagy feladatok várnak?

— Igen. A magyar tornasport soha nem remélt fejlődési lehetőségek előtt áll, hiszen tornászaink legkiválóbbjai 24 éven alul vannak, holott ismeretes az a tény, hogy a tornában a versenyzők a teljes férfikorban, 28—30 év körül érik el a legnagyobb teljesítőképességüket. Ezenkívül is a magyar tornasport váratlanul fellendült, igen nagy az utánpótlás és ennek kapcsán ma már a vidék tornászai is, úgy tudásban, mint tehetségben helvet kérenek és találhatnak az első sorokban.

— Veszélyes-e a torna, vagy veszélyesebb-e, mint más sport?

— A torna egyáltalán nem veszélyes, mert alacsonyabb fokon kellő asszisztálás mellett a sérülés lehetősége csaknem teljesen ki van zárva. Magasabb fokon pedig, mire az ember eljut odáig, hogy veszélyes gyakorlatokkal próbálkozik, „amertanul esni” és így a súlyos sérülést feltétlenül elkerüli.

— Kiket tart legkomolyabb ellenfeleinek?

— Nerit, a kitűnő olasz világbajnokot és Savolaint, akik nem lehet egy rossz szereplés alapján elintézni.

— Milyen tervei vannak a jövőre nézve?

— A legfontosabb, amire most készülök, az 1934-es budapesti tornászvilágajnokság. Minden erőmmel azon leszek, hogyha az összetett bajnokságot nem is tudom megzerni, de legalább egy világajnokságot szerezzek nemzetemnek. Természetesen állandóan tréningben vagyok, mert a torna nem az a sport, ahol tisztán tehetségéből bravurokat lehet csinálni, hiszen ha valaki csak egy pillanatra abbahagyja a tréninget, vagy nem a kellő komolysággal csinálja, azonnal visszaesik. Jól jegyezze meg mindenki — mondja szinte üzenetként és hangja egészen komolyra válik —, hogy a tornában hosszú idő. 4-5 év kell ahhoz, hogy az ember tehetséges legyen s a tehetséget a világajnokságtól még igen nagy ut válasszja el.

Elbucsuzunk egymástól, visszamegy a nyújtóhoz és folytatja félbeszakított munkáját, mert hiszen ő maga tudja a legjobban, hogy mennyire komolyan kell venni a sportot, ha eredményeket akar elérni az ember.

4. Rotter Báby és Szollás László

Mielőtt a városligeti Műjégpálya becsukta volna kapuit, az utolsó vasárnap délután a Budapesti Korcsolyázó Egyesület díszes bemutató-ünnepélyt rendezett, amelyen a világbajnok Rotter—Szollás-páron kívül a világhírű Papetz—Zwack-pár is résztvett. Ezt az alkalmat ragadta meg munkatársunk, hogy az immár négyszeres világbajnok Rotter—Szollás-párt nyilatkozásra bírja.

Mindketten rendkívül kedvesek és előzékenyek, szinte azt lehetne mondani, „nyoma sem” látszik rajtuk a kétszeres világajnokságnak és amikor megtudják, hogy a leghivatalosabb magyar közvélemény, az ifjuság számára akarom őket megszólaltatni, látszik rajtuk, hogy mennyire szívesen teszik ezt. Először Rotter Bábyt kérdezem, aki tréfásan megjegyzi, hogy a komoly dolgokra majd a Laci fog válaszolni. Kérdésekre elmeséli, hogy korcsolyá-

záson kívül tenniszeznek, uszók és gyakran szokott evezni a Dunán.

Arra a kérdésemre, hogy hogyan kapott kedvet a páros korcsolyázásra, a következőket válaszolja:

— A korcsolyázás nálunk az egész család szivügye, hiszen édesapám is kitűnő műkorcsolyázó, aki még ma is állandó vendége a jégnek. Lehet, hogy 15-re örököltém a korcsolyázás iránti szeretetemet, mert kétségtelen, hogy nem tervszerűen, hanem ösztönöm szerint lettem a jég elválaszthatatlan szerehmese. Eleinte műkorcsolyáztam, de amikor úgy véltem, hogy ez nem biztosít elég szórakozást, táncolni kezdtem a jégen. A táncolásnak az lett a következménye, hogy áttértem a páros korcsolyázásra, bár őszintén ki kell jelentenem, hogy egy kicsit ebben is csalódtam, hiszen akkor, amikor az ember versenyezni kezd, már ez sem olyan szórakoztató, mert az embernek magasabb fokon már csak a partnerével szabad dolgoznia.

— Minek tulajdonítja azt, hogy meglehetősen gyors eredményeket értek el?

Egy pillanatra elgondolkozik, aztán gyorsan válaszol:

— Nézze, erre nagyon nehéz válaszolni, de körülbelül abban látom az okot, hogy mielőtt összekerültünk volna, Laci műkorcsolyázott, én pedig már előzőleg is egy páros tagja voltam. Különben is, azért ritka a műkorcsolyázásban egy-egy erős pár, mert a tehetségen kívül hozzájárul ehhez még a kedv és az idő is.

— Arról nem is beszélve, hogy a hölgyekkel meglehetősen nehéz összeférni, — teszi hozzá nevelve Szollás Laci.

Kérésemre, hogy most már neki is kell valamit mondania, a következőket mondja:

— Az atlétikától kezdve a futballon keresztül a vívásig, mindent végigcsináltam és nyugodtan állítom, hogy bármilyen sportot űz is az ember, nagyon jól teszi, ha egy bizonyos ideig nem specializálja magát és ha azután is, ha már meg is állapodott valaminél, rendszeresen folytatja tevékenységét a többi sportágban is.

— Mit tart a külföldiekről?

Mint igazi versenyző, aki nem csak versenyez, hanem figyel és kritizál, rendkívül érdekes megfigyeléseket mond

et a külfordiekről, akik között elsősorban a Papetz—Zwack-párt emeli ki. Megemlékezik a volt világ bajnok francia-párról is, amelyet azonban már csak hanyatló formában látott. Megemlíti, hogy a többi magyar pár: Galló—Dillinger, Tusák—Balázs szintén nemzetközi nivón állanak, de a fiatalok közül még senkit sem lehet kiemelni.

— Milyen terveik vannak a jövőre?

Erre a kérdésre nagyon diplomatikusan válaszolnak:

— Az új szezon még meglehetősen messze van. Nem lehet tudni, hogy mi történik addig. De kétségtelen, ha úgy találjuk jónak, hogy magasabb szempontokból tréningbe kell állanunk, feltétlenül ott leszünk a versenyzők között.

— Mit fűzenek olvasóinknak? — kérdezem. Szollás Laci fogalmazza meg kettejük választát:

— A páros műkorcsolyázás, a rátermetlenség kívül kitartó munkát igényel, de rendkívül kellemes, mert a szervezetet különösebb mértékben igénybe nem veszi és minthogy szabad levegőn történik, rendkívül egészséges. Szellemi munkával is jár és lélekfinomító hatására soha nem volt nagyobb szükség, mint éppen most, amikor annyira divatba jöttek a testi sportok, amelyek oly nagyfokú durvasághoz vezetnek.

Tégy amennyi jót csak tudsz, ahogy csak tudsz, amennyire csak tudsz, ahol csak tudsz, amikor csak tudsz, akinek csak tudsz, amíg csak tudsz.

John Wesley.

Sohase, akari bölcsesbnek vagy tanultabbnak látszani, mint a veled levő emberek. Tudásodat, mint az órádat, viseld belső zsebedben s ne huzd ki, ne nézegetsd csak azért, hogy fivalkodj vele.

Ha kérdeznak, mondd meg, mennyi az idő, de ne hirdesd órádról. Kérdezzellenül, mint a falusi bakter.

Lord Chesterfield.

Tiéd a világ!

Levelezési akciónkba egyre többen kapcsolódnak bele. Ismételjük most, hogy milyen szervek állnak rendelkezésünkre:

1. Németországban: Zentralstelle für Deutsch-Ungarischen Schülerbriefwechsel; vezetője: Dr. Traugott Kalisch Liegnitz.

2. Franciaországban: Correspondance Scolaire Internationale. Paris V., 41, Rue Gay-Lussac, Musée Pédagogique.

3. Amerikában: World Brotherhood of Boys, 2 Park Avenue. Park Ave Building. New York City, N. Y., U. S. A

4. Olaszországban: Giorgio B. Tioli, Róma 41. 19. Via St. Anselmo, Italia,

A levelezők teendői a következők:

a) az itt közölt címek közül bármelyikre lehet írni, csak tessék ugyanakkor két példányban kiállított jelentkező lapot küldeni, amelyen a szükséges adatok szerepelnek;

b) ha valaki nem talál megfelelő levelezőt, írjon angol-, német- vagy franciayelvű bemutatkozó levelet, ugyanazon a nyelven közölje adatait s akkor mi küldjük ki;

c) bejelentés (utólagos) nélkül ne tessék sehová se írni.

Most a következő husz címet közöljük.

1. Paul Z'mmermann, Johnstown, Pa., USA. 20 éves. Kedves időtöltése; zene, aviatika, angolul.

2. Maria Argus, München 42. Berchenstr. 94. 18 éves, apja foglalkozása: orvos, németül.

3. Irmingard Polster, München. Donnersbergerstr. 9/a., 17 éves, apja foglalkozása: felügyelő, németül.

4. Annehese Rank, Chemnitz, Warburgstr. 15. 16 éves, apja foglalkozása: iparügyelő, németül.
5. Lotti Müller, Chemnitz, Margaretenstr. 20. 16 és fél éves, apja foglalkozása: felügyelő, németül.
6. Margarete Reichel, Chemnitz, Dittersdorferstr. 99. 16 és fél éves, apja foglalkozása: falistó, németül.
7. Leonore Hübner, Chemnitz, Reinhardtstr. 23. 16 éves, apja foglalkozása: magánmérnök, németül.
8. Herta Benirschke, Chemnitz, Palmstr. 11. 16 és fél éves, apja foglalkozása: építész, németül.
9. Hanna Förster Hainichen (Sa) Markt 12. 17 éves, apja foglalkozása: adófelügyelő, németül.
10. Irene Eigenberg, Chemnitz, Bernsdorferstr. 47. 17 éves, anyja: mérnök özvegye, németül.
11. Lona Höring, Chemnitz, Rottenufer 116. 17 éves, apja foglalkozása: kereskedő, németül.
12. Hildegard Lehmann, Berlin N. 4., Kesselstr. 37. 17 éves, apja foglalkozása: iparos, németül.
13. Gerda Schmidt, Berlin N. 20., Jülicherstr. 21. 17 éves, apja foglalkozása: iparos, németül.
14. Lucie Schulz, Berlin C. 23. Landsbergerstr. 65. 17 éves, apja foglalkozása: gépész, németül.
15. Gerda Steiner, Berlin, Mahlsdorf-Süd, Langestr. 34. 17 éves, apja foglalkozása: bádós, németül.
16. Margarete Wachsmuth, Berlin, Köpenick, Kaiserin Auguste Viktoriastr. 8. 17 éves, anyja: magánzónő, németül.
17. Gerda Wendland, Berlin NW. 21., Wilhelmshavenerstr. 59. 17 éves, apja foglalkozása: iparász, németül.
18. Dorazenski, Berlin O. 27., Paul Singer Str. 88. 18 éves, apja foglalkozása: munkás, németül.
19. Wella Finke, Berlin N. 65., Torfstr. 10. 16 éves, apja foglalkozása: cukrász, németül.
20. Katharina Hartmann, Berlin SW. 21., Salzwedelerstr. 8. 15 éves, apja foglalkozása: vállalkozó, németül.

Bélyeggyűjtés

Cseretáborunk megszervezésének nagy visszhangja támadt. Sokan kérdezték: hogyan akarjuk lebonyolítani a cserét? Ezeknek a következőkben felelünk:

1. Senki ne küldjön bélyeget a szerkesztőség címére.
2. Itt közöljük azokat, akik cserére jelentkeztek. Ha valaki megtalálja a maga cserepartnerét, írjon egyenesen neki, de ugyanakkor értesítsen bennünket.
3. A csere pontok alapján bonyolódik le. Alapnak a mindenkorí Senf-katalógus árait vesszük. Tehát pl. ha

egy bélyeg értéke mondjuk 1 márka 20 pfennig, az 120 pontnak felel meg (1 pfennig egy pont). Ha egymásnak bélyeget küldtök, lehetőleg egyenlő pontszámmal szerepeljen mindegyik cseretárs. Katalógusértéket a szerkesztőség szívesen ad meg s minden vitás kérdésben rendelkezésekre állunk.

A bejelentésnél elegendő a sorszámot megadni, tehát pl.: a 6. számnak irtam stb.

A legújabb jelentkezők a következők:

1. **Fábrý Pál, Gödöllő.** Legszívesebben régi magyarokat cserélné el, illetőleg venne át. Kb. 4000 külföldi bélyege van, már régebben gyűjt.
2. **Radó Tamás, Budapest, Damjanich-utca 46.** Mindenféle európai, különösen németet ad új európaiért. Csere Michel-katalógus szerint.
3. **Axmánn József, Eger, Kohári-utca 36.** Sok főlöslege van. Külföldiek szeretne cserélni és kérni.
4. **Bliné Ervin, Budapest, V., Úlpesti rakpart 3b.** A következő bélyegei vannak cserére: 14 Japán, 2 Kína, S'am, India, Fülönsz'gek, Marokkó, Egyiptom, Transvaal, 8 Kuba, Chile, Kanada, Argentina, Dom nica, Mexikó, Peru, Jamaika, Guatemala Uzzéland, Nyugat ausztrália, Victoria és az összes európai államok, valamint sok más tengerentúli bélyeg. Lehetőleg tengerentúli, nagyon ritka bélyegeket keres. Különlegességei vannak: Kedak, Rarotonga, Mongolia, St. Helena, Labaun, Brunei, Touva, Ujhebridák, Shanghai, Libia.
5. **Günsberger Miklós, Szentgotthárd.** Magyar bélyegeket gyűjt, megszállt területei magyar bélyegeket szeretne kapni külföldről.
6. **Zakar Pál, Budapest IV., Veres Pálné-utca 30.** Cserébélyegek főképp középeurópaiak. Magyar, német osztrák francia, cseh, oláh, olasz, holland, kevesebb norvég, angol svájci belga szerb, azonkívül több tengerentúli. Európai bélyegeket akar cserélni.
7. **Gáspár Lajos, Kispeszt, Horthy Miklós-ut 62.** Specialista magyar, magyar megszállás és egyéb magyar tömeg-bélyeg. Cserélő bélyegei a világ minden tájáról. Nyolc éve gyűjt, több mint tízezer bélyege van.
8. **Löwinger Andor, Budapest, II., Corvin-tér 1.** Angol, német, magyar, francia, belga bajor, svéd, svájci, argentinai, északamerikai, braziliai és még sok ritka bélyege van. Szeretne badeni, helgolandi, thurn-taxisi, perui, ausztráliai (egy pennys), württembergi stb. bélyegeket.
9. **Margallús Belluska.** Van: kínai, belga, francia és román bélyeg. Szeretne régi ausztriai bélyegeket, spanyol, kolumbiai és norvég bélyegeket.
10. **Székessy Béla, Pécs, Jókai Mór-utca.** Exotikus bélyegeket szeretne, helyettük koronázási, jubileumi, olimpiász és gyermeki bélyegeket akar.

Várjuk az újabb jelentkezéseket!

Panamisták a Jamboreen! Ez nem lesz közönséges panama. Háttére az, hogy a panamaiak most jelentkeztek a Jamboreera és tizenkét fővel fognak a gödöllői világtáborozáson résztvenni.

A Jamboree területén furt új ártézikut megkezdte működését és jóminőségű, bőséges víztartalmával hozzájárul ahhoz, hogy az eddigi — a szükségletet mintegy négyszeresen meghaladó vízmennyiség — annak ötszörösére emelkedjék.

Az új Jamboree-tájékoztató füzet megjelent. A közel napokban szét is küldik a külföldi szövetségeknek. A magyarnyelvű tájékoztató is elhagyta már a nyomdát.

A Jamboree színes képének érdekességét növelni fogja az, hogy a sátorok nem lesznek egymintájúak, hanem mindenki olyan sátort ver fel, amelyet ízlése és... pénztárcája megenged.

Az angol csapaton belül több dominium és gyarmat küldi csapatát a Jamboreera. Így Ausztrália 150 fővel, az ir szabadállam 50, a délafrikai Unió 100, India 170, Kanada 10—15 fővel képviselteti magát. Ezenkívül a birodalmon kívül működő angol csapatok is jelentkeztek, így például Palesztina 1, Párizs 12, Gyon 12, Panama pedig szintén 12 cserkészét küldi a Jamboreera.

A Jamboree sajtócsoportja.

Tudod-e?

IRODALOM:

Milyen költők milyen című verseiből valók a következő sorok:

1. Félénk eb a sors — csak csahol.
A bátraktól szalad.
2. Kit teremt magának
A boldogtalan
S mint védangyalának
Bókol untalan.
3. Waterlooi diadal —
Mind csak kakasviadal.
4. Századok ültenek el s te alattuk melyen enyesz
Fényben jársz egyedül.
5. Kicsi virág, szegény virág,
Te tudod, hogy nem lelkesültem.
6. Egyszer — elmúlt régen éjfél — ültem álmos
lámpafénynél.
S régi bűvös foliánszon fétovázott a kezem.
7. Ági jószág, pereputty,
Kicsi rajkó, jó aludj!
8. Minden ország támasza, talpköve
A tiszta erkölcs, mely ha elvész
Róma ledől s rabigába görnyed.
9. Virágai közt, mindig egyedül.
Virágai közt, maga is virág.
10. Fukar kezekkel mérsz — dehát nagy ur vagy!
A legjobb válaszok beküldői között értékes könyveket osztunk szét.

TESTVÉRTŰZEK

Egyre nagyobb számmal, egyre értékesebb és érdekesebb jelentkezői akadnak a „Testvértűzek” rovatának. Örömmel és szeretettel köszöntünk mindenkit s ha nem is kerülhet minden beküldött vers, próza vagy rajz a nyilvánosság elé — kritikával, őszinte és elfogulatlan véleményekkel mindig készséggel szolgálunk.

Apám sirja

Egy sir van valahol
Széles e világon.
Nem tudom én, hogy hol,
Mégis mindig látom.
Egy sir van valahol...
Tenger rónaságon,
Hol a nyílt rónának
Egy folyó határt von.
Egy sir van valahol...
Égbengülő bércek
Lábainál, ahol
Pásztortűzek égnek.
Egy sir van valahol...
Nem tudom én merre,
De nekem kedves, mert
Apám nyugszik bennel

KÖTÉL JÓZSEF.

A diákélet örömei

A diákéletnek is vannak örömei? „Köszönöm én azokat az örömöket!” — sóhajtott fel sok diák keserűen, mikor a sorokat olvassa. Tényleg, ha csak úgy futólag tekintünk végig a diák sorsán, nagyon egyhangúnak, sőt mondanám komornak tűnik fel előttünk. De ha más szemüvegen nézzük, melyen a csillogó napfényt is meglátjuk, nemcsak a komor, lomha felhőket, egészen más eredményre jutunk.

A diákéletnek is megvannak a maga kisebb-nagyobb örömei, amelyek kétfélék: iskolai és vakációi örömökre. Örömmel tölti el a diák szívét, ha megtanulja leckeit és ha minden kötelességének pontosan és lelkiismeretesen eleget tesz. Fokozódik ez az öröm, ha a diák jól felel, mert a fáradságos munka megérdemelt jutalma felett érzett örömmel tölti el egész lényét. Nagy örömet érez intőosztáskor, ha nem kell intői miatt szégyenkezni társai és szülei előtt. Esetleg, ha szorgalmáért, jó előmenetelért a tanár ur, vagy az igazgató ur megdicséri, ez az öröm kétszereződik. Örömmel tölti el a diákot, ha félévkor a szorgalmas, kitartó munka eredményét, a megérdemelt jó bizonyítványt örömmel viheti haza. Ezzel szüleinek is örömet szerez. Ha már dolgait elvégezte, nyugodt lelkiismerettel gondolhat a játékra. Nem zaklatja mindig az a gondolat, hogy: „Jaj, még a történelmet is meg kell tanulni! Még a mértani rajzom se kész!” Mikor pedig közelodik a június vége, a jó diák nem „drukkol”, nem retteg a bizonyítványosztástól, mert lelkiismerete nyugodt, hogy mindig pontosan elvégezte dolgait, mindenben eleget tett kötelességeinek, tehát nem kell félni, hogy rossz bizonyítványt kap. Örülhet a nyárnak, a nyár örömeinek, a nyaralásnak és kirándulásoknak. Míg a rossz diák már előre fél az évvégétől, mert egész éven át henyélt, lustálkodott. Meg is van most a jutalma! Mikor más komolyan dolgozott, ő csak henyélt, most pedig irigykedve nézi, milyen örömmel szórakoznak a többiek, míg neki a javítóvizsgára kell készülnie.

Ezek a diákélet örömei, amelyek a diákot elkísérik az egész életén át. A jó diáknak az életben is több örömben,

boldogságban lesz része, mint hanyag kollégáinak. Már az iskola padjaiban megtanulja a pontos, lelkiismeretes kötelességteljesítést s az életben bármily pályára vonzza is hivatása, mindig és mindenütt jobban megállja a helyét. Pontosan teljesíti kötelességeit, amelyeket állása eléje szab, igazi, hű fia lesz a hazának, boldog és örömteli lesz egész élete az iskola padjaitól egészen a sirig — és reméljük azután is.

Lengyel Mihály, Pécs.

Hushagyókedd Abán

— Érdekes népszokás. —

Ennek a szép szokásnak neve „bolondozás”. Történik hushagyókedden, reggeltől estig. Ilyenkor a fiatalság ötös-hatos csapatokban járja a falut. De nem csak úgy civilben, hanem mindenféle rongyokba felöltözve. A társaság első tagja a *vezér*, utána következik a *leány*, a többiek — mint a *pupos*, *muzsikás*, *vasvillás* és *csundis* egyenlő ranguak. Valamennyien álarchban vannak.

A *vezér* öltözete: piros sapka, rózsapiros álarc szép pödrött bajusszal, ing, piros mellény, bő gaty, sarkantyus csizma, kezében vérpiros fakard.

A *leány* öltözete házas, a kezében kosár és seprű, fején kendő, arcán álarc.

A *pupos*, *muzsikás*, *vasvillás* és *csundis* öltözete végig rongy. A *pupos* nagy szalmapupot visel a hátán, koromfekete álarcot, nagy szakállt. A *vasvillás* kezében vasvilla van, egyik lába vastagabb, mint a másik, s. b. A *muzsikás*nál harmonika van. A *csundis*nál nagy karikás ostor. Tetőtől-talpig rongyos.

A bandát a *vezér* vezeti, mellette megy a *leány*, a többiek a hátuk mögött mennek. A *pupos* többnyire elmarad, ilyenkor a *pupjára* nagyokat ülnek. Házakhoz mennek, a *muzsikás* huzza a csárdást, a *leány* a *vezérrel* táncol. A társaság többi tagja a bámészkodó gyerekeket zavarja szét. Minden háznál fánkot vagy más süteményt kapnak. Ahol bezárják előttük a kapukat, oda erővel betörnek. Sokszor leveszik a kisanjtót. Este pedig nagy mulatságot rendeznek.

Budal Béla.

AZ IJFUSÁG HŐSEI

2. Talbot Mundy

Hárman vártuk csak a pályaudvaron. Az expressz kocsijából kétméteres óriás szállt ki. Két kis bőröndjét maga vette kezébe és kicsit tétován indult a kijárat felé. Ott már mi vártuk s napbarnította arcán széles mosoly szaladt végig, amikor nevén szólítottuk.

Igy ismerkedtem meg Talbot Mundyval.

*

Ez a kétméteres ur akkor csak egy éjszakára jött Budapestre. Talbot Mundynek két foglalkozása van. Az elsőt sokmillió angolul olvasó ember ismeri: az író Talbot Mundy legutolsó regénye a gyermek Jézusról szól és Macmillannál, a híres angol kiadónál jelent meg, de már az első két nap után második kiadás kellett hogy a piacra kerüljön. A másodikról kevesen tudnak, pedig ez a szívyszerinti élethivatása: Talbot Mundy a kaliforniai Point Loma teozófus egyetemének rektora, az ifjúság igazi hőse.

Ezért is jött Magyarországra. Amikor megkérdeztem tőle, mi vezette hozzánk, noteszt vett elő és úgy magyarázta:

— Három esztendeje levelezek egy meszotüri (mezőtüri) fiatalemberrel. Olvasta az egyik könyvemét, az Om-ot, amely Indiáról, a Nyílt Utról (The Open Road) szól s vilába szállt velem. Meglepően friss és ötletes érvelései miatt nem is gondoltam rá, hogy fiatalemberrel van dolgom. Örömmel válaszoltam s hamarosan megtudtam — egészen fiatal fia. Elküldte a fényképét is. Rövidnadrágos fia állt rajta, nagy doggal.

— A neve?

— A keresztnéve Emery (Imre). A vezetéknévét nem mondhatom meg. A levelezés egyre melegebb viszonyt

teremtett köztünk. Most Berlinben volt dolgom. Egy kis ugrás még keletebbre igazán nem számít. Holnap elutazom hozzá, két napon át a vendége leszek és aztán — utazom vissza Point Lomába.

— Csak ezért jött ide?

— Megvallom: az ország is érdekelt. Nem szívesen beszéltek a mozgalmunkról, viszont ez a fiatalember olyan értéket jelent, a lelkében annyi különös erő van, hogy a legszívesebben magammal vinném a radsa-yoga iskolába, a point-lomai teozófus egyetemre.

— Kik a radsa-yogák?

— Teozófus hittérítők, ígét hirdetőik. Sokszáz iskolát tartunk fenn, főleg elhagyatott, nagyvárosok kavargásától távoleső helyeken. A yogák öt éven keresztül készülnek erre a hivatásra. Nyelveket épp úgy tanulnak, mint muzsikát. Megismerik alapvető tanításainkat, foglalkoznak az okkult tudományokkal. Az öt esztendő végén szétbocsátjuk őket a világ minden tájára. Öt évenként megint összegyűlnek Point Lomában és beszámolnak munkájukról. Ezekre a gyűlésekre minden európai országból jönnek.

— Magyarországról is?

— Igen. Két magyar kiküldött három ízben is jelen volt már.

— Point Lomában csak a yogák élnek?

— Nem. Ez a földkerekség első és egyetlen teozófus városa. Körülbelül harmincötezer lakosa van és egyre növekszik. Fehér város, termékeny és szelid éghajlatu völgyben. Minden ház fehér, fehér ruhát hordanak a lakosok is. Hófehér színházában görög tragédiákat és Shakespeare-darabokat mutatunk be. Rendőr, bíró nincs a városban. Egmeni há-tartások sincsenek: közös konyhákon folynak a főzés egy egy ucca számára.

— Szóval a boldogok városa...

— Igen, a boldogok városa. Legalább is azoké, akik keresik a boldogságot. Elmondhatom, hogy vita és harag alig akad a mi napjainkban. A testvériség eszményeit igyekeztünk úgy megoldani, hogy senki se maradjon kívül a láncból.

— És mi mindennek az alapja?

— A lélek hatalmát hirdetjük a test felett. A leegyszerűsített életet minden erőszakos kuruzsló elv nélkül. A család uralmát a földön, egy nagy családba való gyűjtését minden erőnek és minden embernek.

— És az anyagi alap?

— Néhány nagylelkű mecénás adományai. Magát a területet egy spanyol szerzetesrendtől kaptuk, amely elköltözött a völgyből. Néhány régi szép épületet is hagytak nekünk. Egyik különös jóakarónk az elhunyt nagy spanyol író, Blasco Ibanez volt. Művei jövedelmének egy részét egyszersmindenkorra ránk hagyományozta.

Amikor elbucsuzunk, ezt mondja:

— A teozófusok köszöntése kicsit hosszú, de talán megjegyzi: „Aki keresi a helyes utat, bizonynyal rátalál. Egyetlen lépés elegendő...”

*

Az ifjúság mai hősei között ott a helye Talbot Mundy-nak, az írónak és teozófusvezérnek, aki eljött Magyarországra, hogy egy mezőturi diákgyerekkel a lélek problémáiról beszélgessen...

A férjfélelek apja a gyermek. Az ifjúság teremti meg a férjikor erényeit és hibáit.

Longfellow.

*

Kacagj, légy vidám és hidd el: szebb a világ dalos szívvvel, Szebb a világ, ha bánatón minden ember csak kacag! Kacagj, hisz rövid az élet; ivét hüvelykkel átéred — Légy rá büszke, hogy az Ember drámájának része vagy!

Masefield.

*

Nem tudom, milyennek lát a világ, de én csak olyan-nak tartom magam, mint a kisfiú, aki a tengerparton játszik s avval szórakozik, hogy néha-néha simább kavicsot vagy szebb kagylót lel, mint az átlag — míg az igazság nagy óceánja felfedezetlenül hullámozik előtte.

Newton.

MESSZITÁJAKVÁNDORA

A Grál nyomában

A sziklán, amelyen írógépem szinte szentségtörően kopog a felséges csöndben, a monda szerint valamikor Wagner ült és itt álmodta a Parsifal nyitányát. A sziklaujjak mögött most dereng el a nap utolsó fényfoszlánya és lent, a kolostor mögöttől zárandokok halk éneke remeg át az alkonyi levegőn. Mögöttem „Bernát bácsi”, a legmagasabb sziklatorony áll őrt és én még egyszer végigálmodom utunkat a Grál nyomában ma reggeltől alkonyig...

A Grál nyomában jártunk, mert a legenda szerint Montserrat híres hegyén őrizték Grál szent edényét, itt vergődött a kinok ágyán Amfortas és itt állott Kundry varázskertjében Parsifal. A nyolcszázéves templom szentélyében, titokzatos mosollyal ébenfaarcán, ott pihen a fekete Szűz Mária, csodák édesanyja, a bencések kuncse. Érette zárandokol évente negyedmillió ember a montserrati magányba és az eltűnt Grál-edény helyett az ő sötét homloka köré font arany diadémot a kegyelet.

Hajnalban kellett volna indulnunk a fellobogózott és trópusi hőségben fuldokló Barcelonából. A caballeros azonban várattak magukra és időközben nemzetközi cirkuszfolyt: a németek énekeltek és őt kopaszodó angol híkaviadalt játszott. A szemüveges álbika éppen végsőt hördült, amikor végre megérkezett a vezérkar és hamarosan szokatlan sebességgel vágattunk Montserrat felé.

Az én kocsimban ugyancsak nemzetközi társaság verődött össze. Mellettem egy szőke német és egy koromfekete spanyol, mögöttem franciák, angolok, tangeriek és két skandináv. A beszélgetés kissé keverten folyik francia-olasz-német-angol eszperantóban és akármelyik siket-

néma professzor is kedvét lelhetné a jelbeszédben. Utközben vidám szőlőzés az egyik kis faluban — két és félóra múlva autóbuszunk behátrál a montserrati nagy garázsba. Óriási szálloda áll itt, boltok, posta és sikló a csucsig, — fönt pedig, széles lépcsők telején, ott a kolostor. Az ember el sem hinné, hogy külvilág is van, amikor belép a templomba. Nyolcszáz évvel ezelőtt építették. Közel ezer éve találták meg hívő pásztorok a fekete Máriának első nyomát. Nyolc szombaton egymás után lángok csaptak elő a földből. Kijött a püspök és a földrepedésben meglelte a szobrot. Le akarta vitetni a püspöki székhelyre, de amikor mostani helye előtt vitték a teherhorádók, olyan súlyos lett az Isten anyja, hogy nem lehetett odébb szállítani. Ott hagyták, templomot építettek a sziklaarénában és ma száznegyven bencés tiszteli a súlyos arannyal rakodott oltárok előtt. Jámbor hívők tizezrével zarándokolnak a szoborhoz, amely smaragdokkal és rubinokkal terhelt aranykoronát visel s kezében szinezüst jogart hord.

Miután kibámultuk magunkat, Mr. Prescott, a kövér és mosolygó ánglius azzal a javaslattal állott elő, hogy testmozgásként másszuk meg „Bernát bácsit“. Bernát bácsi negyvenkét méter magas, csaknem függőlegesen sima és csöppet sem barátságos. Mindazonáltal négyen lelkesedve fogadtuk el az ajánlatot és így a legnemzetközibb hegymászótársaság elindult. Legelől Prescott ballagott, mögötte egy kis kócos német és egy ifju spanyol gróf, aztin jöttem én és legvégül a svéd, akinek mosolygó arcán most egyre szélesebb lett a mosolygás, amikor Prescott pocakját és Bernát bácsit föl váltva hasonlított össze.

Azt a másfél órát, amelyet a Bernát bácsival való csaknem egészen reménytelen viaskodásban töltöttünk el, sohase fogom elfelejteni. Kerítettünk megfelelő köteleket és valahonnan három pár hágóvasat. Ezzel a felszereléssel ugyan még nem másztam sziklatornyot, de viszont ki-ki a maga izlése szerint csinálta. Prescott az angol és francia népdal párhuzamáról tartott előadást, miközben elefánttestéhez mérten váratlan fürgeséggel mozgott előre a közelről nem is annyira megmászhatatlan Bernáton — a svéd nagyrészt behunytt szemmel huzatta magát (mióta

egyszer kétszázötven méter mélységbe szállott alá a ten-
gerbe, könnyen szédül, mondta), a kis német ujjongott
és sikoltzott a gyönyörűségtől, a spanyol urfi főként a
ruhájára vigyázott és én összeszorítottam a fogamat,
amikor arra gondoltam, hogy elvont elmélet szerint in-
nen elvégre le is lehet esni.

De aztán, amikor nagyot lélegezve megálltam Bernát
bácsi koponyáján (az öreg bizony már kopaszodik), na-
gyot sóhajtottam és hirtelen közel éreztem magam a
Grálhoz. Körülöttem a végtelenség és alattam mindaz,
ami jó, ha az ember alatt van. Valahol, a tiszta levegő-
ben, a Grál galambja suhog és közel van a csoda, az Ur
vérének csodája, amely büntoldón, tisztító erővel zuhog
és árad minden vérvörös alkonyathan a Montserrat fölött.

Hazafelé majdnem vad sebességgel siettünk.

Mögöttem kis francia fiú ült s amikor alattunk száz
és százméternyi mélység sötétlett és a soffőr a legnagyobb
hidegvérrel számította ki éppen centiméterekkel a fordú-
latokat, a francia halkan, de érthetően imádkozott. És
nemsokára lent voltunk a higgadt és portalan spanyol
országuton, távol fény csillogott és végre ott álltunk
a világkiállítás nyolcszínű szökőkutai alatt.

De valahol bent, a szemidegek mögött, ott zengett és
szárnyalt a Grál emléke és sötét mutatóujjként az égre
meredt Bernát bácsi árnyéka.

A Grál-nyomában jártunk...

Tábori Pál dr.

Mikor az üreslelkű emberek telefujják dagályos orgo-
naszóval az egész világot, akkor az érzelmes szeggyel e
szent hangszerhez nyulni; mikor a piacok fanfaronjai
melleiket verik s hajigálózna a «haza» és «nemzet» ne-
vével, az igazi hazafi azt mondja: «akkor én nem tudom,
hogy mi vagyok» s inkább hallgat és nem lelkesül, mint-
sem azt az érzést kimutassa, amit mások hazudnak.

Jókat.

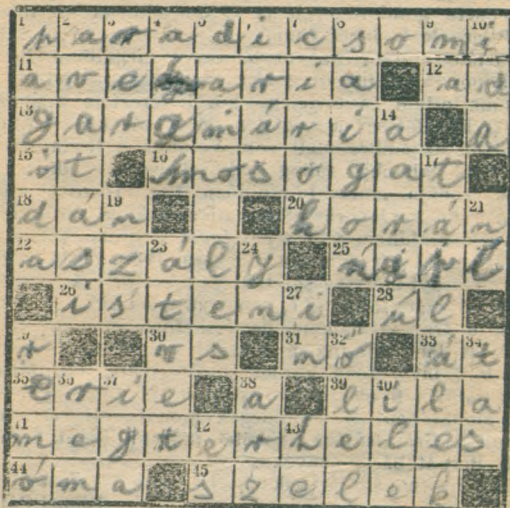
*

«Sok» pénze csak nagy urnak van; de «elég» pénze
csak a szegény embernek szokott lenni.

Jókat.

A MILLIÓK KÖNYVE — AZ IFJUSÁGNAK VI. KERESZTRETJÉNYE.

Megfejtésül beküldendő: vízszintes 1. 41 és függőleges 2. 5. 17.

Vízszintes: 1. Edén. 11. Gounod és Schubert híres műveket írtak ez ima címével. 12. Nyujt. 13. kunyad László jegyese volt (keresztneve nem bizonyos). 14. Vissza: Balaton is az. 16. Öblöget. 18. Az Északi- és Keleti-tenger között lakó germán nép. 20. A mohamedánok arabnyelvű szent könyve. 22. Szárazság. 25. 24 órai. 26. Mindenek fölötti. 28. Vissza: ló — népiesen. 30. Vas mássalhangzó. 31. Asszony. 33. Igeköltő. 35. Egyike az öt nagy tónak az Unió és Kanada határára. 39. Szín. 41. A tulnag adó elviselhetetlen Alma — népiesen. 43. Levegő mozgások. — Függőleges: 1. Indiai és kínai templom. 2. Ilyen szertartások vannak az egyetemeken. 3. Sütő — szörnyű rossz neve. 4. Vissza: anya 5. Az Id. Dionysios syrakusai tirannus kedvelt embere. 6. Gondolatközlés. 7. Növény, melynek szárából seprőt kötnek. 8. Francia Indo Kína és Kokinkina fővárosa 9. Időhatározó. 10. Hegység a trójai síkság mellett; a monda szerint Párizs itt döntötte el Ankhrodite Hera és Athene közt a versengést. 14. Svájci kantonfőváros. 17. Etel. 19. Nézés mássalhangzó. 21. Nickel vegyjele. 23. Áldob. 24. Vissza: kettős mássalhangzó. 27. Izomrögzítő. 29. Sau... , konferencia szék-

helye volt. 32. Magához szorít. 34. Honfoglaló vezéréink egyike.
 36. Vissza: a bator. 37. Járom. 38. Hadvezér volt a világháborúban.
 40. Sziget — franciául. 42. Betű fonetikusan. 43. Helium vegyjele.
 Megfejtési határidő: április 10.

Az V. keresztrefjtvény megfejtése:

Vizszintes: 1. Költemények. 10. Irinyi. Y. 11. Lá.
 12. Stb. 13. Lekapar. 15. Fáy. 16. Azok. 17. Da. 18. Alaku.
 20. Kanóc. 22. Ll. I. 23. Pasa. S. U. 24. Ááá. 26. Ss.
 27. To. 28. Duplán. 30. Amen. I. 32. Ol. 33. Aggály.
 35. Flinta. 37. Te. 38. Azóta. 39. Béke. — Függőleges:
 1. Kisfaludy. 7. Nyakasság. 9. Karácsony.

A nyertesek névsora:

1. díj: Martin Johnson: Elefántok: Budinszky Andor, Gyömrő, Fő-u. 161.
2. díj: Harsányi Zsolt: Az üstökös: Bencs Mária, Budapest, VII., Szövetség-u. 5
3. díj: Wilhelm Speyer: A hatodik osztály: Jakab Sándor polg. isk. tanuló Poroszló 204.
4. díj: Karin Michaelis: Bibi: Rásonyi Papp Kató és Judith, Csongrád.
5. díj: Tábori Pál: A nemzetközi örs: Szendrei György, reálgimn. tanuló. Budapest, V., Sas u. 23. II. 17.
6. díj: Scossa Dezső: Csekély koma (2 főtét): Molnár Bálint, Esztergom-tábor, Fiunevelő-otthon.
7. díj: Móra Ferenc: Rab ember fia: Kőmives Lajos, polg. isk. tanuló, Vésztő.
8. díj: Rákosi Viktor: Utazás a holdba: Galambos János, gimn. tanuló, Bpest, IX., Közraktár-u. 24, IV. em. 8.
9. díj: Havas István: Megszólalnak az állatok: Major László, elemi isk. tanuló, Békéscsaba, Széchenyi-utca 5. I. 4.
10. díj: Gyökössy Endre: Palotai eserkészek: Forgács János, Csikóstöttős.

AZ

ÖNKÉPZŐKÖRÖK

ÉLETE

(A pesti uccák képe olyan szokott vasárnapdélelőtti volt, járókelők sétáltak és olyanok voltak, mintha nem akarnának pontosan vagy még inkább korán érkezni valahová. Hivatalosan néhány pesti önképzőkört látogattam meg és egy kicsit az volt az érzésem, mintha valami Wells-féle időgépen utaznék visszafelé egy kevésbé azokba az évekbe, mikor magam indultam így, ilyen tempós lépésekkel, a nem hétórai felkelés csöndes örömeivel, a magam önképzőkörébe, nem csöndes szemlélőnek, hanem «harcos» hetedikes, nyolcadikos nagydiáknak.)

A régi «alma mater» a kedves szerzetesgimnáziumban nem igen változott azóta. Ma is nagy szabadságot jelent, hogy az iskolában az önképzőkör olyan valami, amit nem csöngetésre, hanem szabadon kezdenek el délelőtt fél tizenegykor. A vezető tanár ur, pont olyan, se nem kövér, se nem sovány, se nem öreg, se nem fiatal, mint annakidején volt. Lassan gyülekeznek a tagok, az önképzőköri „méltóságok” türelmesen állanak az ajtóban, mint olyan hajóskapitányok, akik utoljára szállnak fel a hajóra. A dobogón helyet foglal a jegyző, meg az üléseket vezető főjegyző (itt az a szokás, hogy a legfőbb méltóság a főjegyzői), a vezető tanár ur most sem ül le, hanem sétál a széksorok között és megpróbál lehetőleg úgy tenni, mintha minél kevésbé lenne ott. A tisztikar méltóságosan ül a régi ovális keretekbe foglalt nevezetesebb szerzetes tanár urak fényképei alatt és Vörösmarty csöndes mélabuval néz ki a fényképreprodukció keretéből, mint akit tulajdonképpen itt az örökös főhely illet meg. A fényképarcok jószágosak, csendesek és a borotvált papi arcokról valahogy furcsa, hogy hiányzik a Kossuth-szakáll, a képek alól pedig a fölírat, ahogy annakidején az atyák a titlust adták maguknak: «Mária,

Isten anyja pajzsa alatt vitézkedő kegyes iskolabeli szerzetes».

A példaképek kara alatt ülnek a mai unokák neveltjei, nyolcadikosok büszkén és osztályöntudattal, a hetedikesek szerényebben, de harciasabban és jólnevelten, hátul néhány tiszteletbeli tag, vendégghatodikos, hallgatják a konvencionális jegyzőkönyvet: Hozzászóltak: Balogh, Kovács, Radó, Sándor Dénes tanulmányát Dugonics Andrásról a kör jól megérdemelt elsőfokra ítélte...

A mai felolvasó kissé kinosan fészülködött és feketébe öltözött jótanuló-arcu hetedikes, szabadelőadást tart a szerzetesrendekről. Látszik rajta, hogy sokkal szívesebben olvasná, de így is jól megtanulta. A szava monoton módon zörög a kissé bizalmatlanul hosszú teremben, odakintről néha fülhallatszik egy-egy élesebb autótülikölés és a szemközti ablakban látni, ahogy egy lány a misére készül és keresi az imakönyvét. Nem tulságosan nagy a figyelem, mindenki tudja, hogy sorra fognak következni «Odo», meg «Odilo», meg a többi furcsa nevű középkori szerzetesapátok, meg az, hogy a középkori világszemlélet fordulópontja, hogy Szent Benedek megalapítja a bencésrend első házát a Monte Cassinón...

»... és ebben az időben kezdődik a nyugati szerzetesség új erőrekapása, azzal, hogy Szent Benedek Rómában megalapítja a kaszinót...» — szólja el magát szeliden az előadó, mire a fergeleges nevelés egy csapásra elmosza a jó meleg csendet, amely eddig megülte a díszterem padsorait. Néhányan nem bírnak az örömmükkel, fölugranak és ki-kipukkannó kacagással kézzszorítást intgetnek a beszélőnek, aki zavartan és némileg pirosan beszél tovább, egy kissé ijedten az akarailan hatástól. A képviselőházi tudósítók ilyen esetre azt írják: «a szónokot számosan üdvözik».

A vita nem tulságosan nagyméretű, azt már a hivatalos bíráló is kiemelte, hogy az előadó becsületes munkát végzett és noha nem akarja az elcsépett szólást ismételni, hogy mindnyájunk tudására az előadás házagpótló «jelleggel bír», de mégis úgy gondolja, hogy a megtalált szó az előadásra mégis az, hogy «házagot pótol».

Egy jólértésült és modern hajlandóságu hetedikes megemlíti, hogy Babits Mihály is nagy tisztelője a közép-

kornak, nemcsak az előadó és pótelőadást rögtönöz Bubits Mihály és a középkor viszonyáról

Egy némileg gunyorosképi nyolcadikos felállítását nagy várakozás fogadja. O a kör jópofája. Annak a nézetének ad kifejezést, hogy a felolvasás csaknem olyan unalmas volt, mint a közismert Lóky-féle geometria.

Ebben maradunk.

Az előadás buzdításul elsőfokot, a bírálat elsőfokot kapott.

*

A Gellérthegy alatti csöndes budai gimnáziumban Apponyi emlékéről folyik a szó. A „szónok” nagyon fiatal, fiatalabbnak látszik, mint amilyen, de szörnyű komolyan veszi a tisztét és nagyon kedves, ahogyan ott áll a halott aggastyán valószínűtlenül nagy elképzelt alakja alatt és egy gyászkeretes arckép alól beszél. Az arca kicsit kipirosodik, így még gyerekesebb és fiatalabb, mint amilyen hétköznapon egy algebraóra és egy fizika rémségei között lehet. Most, mert nagyon komoly dologról szól, nagyon komolyan veszi magát:

... Apponyi nagysága abban van, hogy mindig, akkor kezdett el küzdeni valamiért, amikor az már elveszett. Trianon elleni harca szavakkal, gyönyörűen csiszolt szabályos mondatokkal Genfben éppen olyan reménytelen és donkichótei feladat volt a gazdasági válsággal sújtott világban, mint harca idehaza Magyarországon egy törvénytelen fiatal király királyságának álmaért a Trianonnal sújtott Magyarországon...

«Gazdasági válság», «Genf», milyen furcsa erről a fiatal szájról, erről a csöndes iskolai pódiumról, ennek a szelid, korán felnőtt gyerekeembernek a hangjában, aki szónokká nemesedik a nagy szónok emlékezetéért.

Nagy az áhitat a termen. Talán vannak, akik látják, hogy valaki, aki olyan, mint az öreg aggastyán, nesztelenül és halkan odamegy a fiúhoz és lassan megsimogatja: «Jól van, jól fiam, mire akkorára nősz, mint én, talán nem fog hiába szólni a maga igazságáért a magyar, mint én»... de ez talán csak a túlfűtött áhitatban látszik, ahogy ez a szellem odamegy hozzá és fölírja a nevét. Talán, hogy megemlítse az Uristen előtt: Kovács Sándor VII. b... foglalkozására nézve: felnőtt..., igaz

Jutalmat kapna, ha ma kevesebb gonddal és kevésbé kísért szemmel csókolná meg az édesanyja.

*

A pesti leányiskola önképzőköre valahogy kissé-kevésbé látszik annak, ami. A komoly gyülekezeti hangulatot egy-egy sugdolózás bontja meg. A felolvasó vigyáz arra, hogy az új cipői jól látszódnak az asztal alól és gyakorlati nevelési problémákról szól:

...A játék a legnagyobb tanítóeszköz az életre. Aki jól megtanul lélekkel játszani kisgyerek korában, az jól fogja lélekkel végezni a dolgait, ha majd az Élet (így mondja, nagy betűvel) nehezebb posztokra állítja. Ezért van, hogy más életbeli hivatásuk miatt másfajta játékokkal kell szórakozniuk a fiú- és leánygyermeknek. Éppen azért játszanak a babával a lányok, a fiuk pedig ágyukkal, ólomkatonákkal, hogy jövőre hivatásukra előkészüljenek és...

Az utolsóelőtti padsorból felugrik valaki. A haját nagyon komolytalanul hordja, őszintén szólva, kócos is egy kicsit, szeleburdi mozdulattal áll föl, de azért a szoknyáját is kisimítja, ahogy harsányan közbeszól:

„Jé, én eddig azt hittem, hogy a lányok azért játszanak babával és a fiuk azért játszanak ólomkatonákkal, hogy a szüleik fölismerhessék, hogy vajjon lány-e gyerekkük, vagy fiu? és szoknyába öltöztessék-e vagy nadrágba...?”

Szabó Zoltán.

Tudod-e?

Beküldési határidő: 1933 április 15.

FÖLDRAJZ:

1. Hol fekszik Quito? — 2. Mi a fővárosa Newfoundland-nek? — 3. Milyen földrajzi fogalom a Mekhong? — 4. Mi hosszabb folyó: az Amu Darja vagy a Mackenzie? Hol fekszenek? — 5. Hány köztársaság van Európában? — 6. Milyen államformája van a gruzok földjének? — 7. Hány lakosa van Madrasnak? — 8. Hol esik a legtöbb nő a legkevesebb férfira? — 9. Mi a nagyhatalmak rangsora? — 10. Mi a színes és fehér emberek számaránya?

MAGYAR LÁNYOK

minden évben

100 férjhezmenő előfizetőjét
kelengyével ajándékozza meg!

*

Hetekint 32 oldal
terjedelemben jelenik meg
a mai fiatal leányok és az édes-
anyák legkedvesebb folyóirata.

*

Értékes szépirodalom, sokoldalú kézmű-
munkamelléklet, izlées divatlap,
praktikus háztartási tanácsadó.

Mutatványszám ingyen!

*

Kiadóhivatal: Budapest, VI., Andrásy-ut 10.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK

Tiszai Zoltán, Esztergom. Neked a karácsonyra alá tették a «Milliók Könyve — az ifjúságnak» addig megjelent kötetét. Örülünk, hogy annyira tetszett mind a három s hogy annyira várod a következő számot. Köszönjük az újévi jókívánságokat. — Sebestyén Albert, Makó. Reméljük, hogy a «kis könyvmolynak, aki nagyon szeretne könyvet nyerni», hamarosan kedvez majd a szerencse. Szívből köszöntünk, hűséges kis olvasónk. — Kollár István, Szeged. Te háromszor is elolvastad a Gimnazistákat, annyira tetszett. Ennek igazán szívből örülünk. Reméljük, hogy «A hatodik osztály»-ra is sor kerül majd előbb-utóbb. Wilhelm Speyernek más ifjúsági regényet nem ösmerjük. Sokszor köszöntünk. — Nagy Endre, Makó. Nem a levelezőlapot, hanem a jószándékot nézzük. — Jenő Mihály, Tata. Köszönjük a jókívánságokat. A rejtélynyrovat mellett sok más egyéb (pályázatok, diákirások, tudod-e?) szolgál arra, hogy a diákság aktívan bekapcsolódhassék a mi munkánkba. Talán csinálunk olimpiázt is, de ez még későbbi terv. Örülünk, hogy a nyert könyv annyira tetszett, kétségtelenül megérdemelted. Meleg üdvözléssel. — Steinl Ernő, Veszprém. Szeretettel köszöntjük réveden a veszprémi kegyesrendi gimnázium tanulóit, akik alig várják az elsejét, hogy megvegyék kötetünket. Köszönjük Neked, hogy megszavaztattad társaidat, melyik a kedves regényük. Örülünk, hogy a «Mi huszonkotten...» annyira megnyerte mindenkinek a tetszését. Igyekezni fogunk gyakrabban megjelenni, különösen, ha valamennyi olvasónk olyan készséggel takarítja meg zsebpénzéből a kötetek árát. Meleg szeretettel köszöntünk. — Mantuano Ernő, Balasagyarmat. Reméljük, ezúttal be tudod tartani a határidőket. Köszönjük a jókívánságokat, szívből viszonzunk. — Stoll Lóránt, Tata. Neked is nagyon tetszett az eddig megjelent számok s testvéreiddel együtt élvezettel olvastad őket. A rejtélyeknek is nagyon örülsz. Sokszor köszöntünk valamennyieteket. — Ruzsinszky István, Tatabánya. Nagyon várod már Te is a következő kötetet. Reméljük, az is éppannyira tetszett. — Vajda Péter, Budapest. Leveledet továbbítottam, remélem, hamarosan megfelelő levelezőtárhoz jutsz. Talán a közölt német címek között is akad számodra megfelelő. — Belán János, Tótkomlós. Nagyon örülünk, hogy olyan hűséggel tartasz ki mellettünk s szeretettel köszöntünk táborunkban. A szelvényt minden rejtély-megfejtésnél be kell küldeni, de ezt még így is elfogadtuk. Szeretettel köszöntünk. — Rihmer Róbert, Budapest. Remélem, már egészen jól érzed magad s el is felejtetted a betegségedet. A következő kötetek is bizonyára fognak tetszeni. Köszönöm a kedves üdvözléssel. — Deim Irén, Budapest. A Tudod-e rovat kérdéseire adott feleletek nagyrészt kitűnőek voltak. Sokszor köszöntünk. — Mátyás Edwin. A kérdésekre adott válasz nagyjából mind jó volt.

Meleg üdvözléttel. — Láng Oszkár, Makó. Igazán jól esik nekünk, hogy annyira tetszenek a «Milliók Könyve — az ifjúságnak» számai. Reméljük, hogy sikerül nyerned s a Petőfi könyv könyvespolcra kerül. A verset köszönjük, sajnos a pályázat már lejárt s így nem sorozhatuk be, pedig igazán szép és értékes. Átértettük azt, amit Te érezhettél, amikor megírtad. A Diákélet azóta már közölt folszólítást, amely olyan rovat alapját akarja megvetni, mint amilyent Te indítványoztál. Természetesen minden tekintetben szöveghez akarjuk juttatni a diákságot s értékes könyvekkel jutalmazzuk majd a közölhető írásokat.

Erényi Jullika, Budapest. Azt írod: «ki sem mondhatom, mennyire hálás vagyok ezért a egyszerű ajándékért, amelyet a «Milliók Könyve — az ifjúságnak» által szereztek az egész magyar ifjúságnak és így nekem is. Hiszen eddig jóformán a felnőttektől ajándékba kapott könyvekkel kellett megelégednünk (ami bizony nem valami sok egy könyvszomjas léleknek) mert hiszen, hogyan engedhette volna meg magának a szegény diák hogy könyvet vegyen? Egy-egy rendesebb könyv óhat penz és annyi még sem költhet zsebnézből. Mit tettek hát legtöbben? Más olcsó könyvet vettek. És ekkor megjelenik a «Milliók Könyve — az ifjúságnak». Nem is maradtatott el a hatás. Én magam is láttam, mint fiatal diáktársaim, akik még csak tölem tudták meg, hogy milyen egyszerű ajándékban lett része az ifjúságnak, hogy előfizessenek vagy pedig, hogy a legközelebbi trafikosnál megvegyék». Köszönjük ezeket a szép sorokat s a meleg lelkesedést, amely belőlük árad. A «Tudod-e» kérdésekre adott válaszok nagyrészt kiltinók voltak. Sokszor köszöntünk. — Prioly Jenő, Pécs. Azt mondod: «A Milliók Könyve — az ifjúságnak» hiányzott eddig a magyar ifjúsági irodalomban, de most, hogy megjelent, teljesen mezhőltitott bennünket, diákokat». Ezt az igaz elismerést hálásan köszönjük s bízunk benne, hogy ezentul is minden kötet mezenyeri majd tetszésedet. Köszönjük jókívánságaidat és szívből viszonzozuk valamennyit. — Egeressy László, Békés. Örülünk, hogy a békési diákok annyira megszerették sorozatunkat s hogy mind egyikben találtak valami vonzót. Reméljük, hogy az «egyetlen hibán» hamarosan gyakrabbi megelégséssel tudunk segíteni. — Budinszky Andor, Gyömrő. «Nagyon gyönyörű»-nek találta a Gimnazistákat. Örülünk, hogy a magyar ifjúság legkedvesebb könyvének nevezed. Szeretettel köszöntünk. — Laky Károly, Eger. — Peldátlanak nevezed a nagy áldozatot, amelyet a «Milliók Könyve — az ifjúságnak» nyújt az ifjúságnak, a szebbnél szebb olvasmányok által. Örülünk, hogy a sorozat minden kötetének minden egyes lapját a legnagyobb élvezettel olvasod. Kérjük, maradj továbbra is ilyen hű olvasónk. — Kluger Endre, Szombathely. Reméljük, hogy előbb-utóbb kedvez Neked a szerencse s kitartó szorgalommal végzett munkádat könyvvel jutalmazza. — Ifj. Alföldy András, Budapest. Kedved nagyon tetszett a sorozat minden egyes kötete. Bizonyosak vagyunk benne, hogy valamennyi kötet tetszeni fog. Sokszor üdvözlöljük a református gimnázium diákjait. — Ungváry Jenő, Budapest. A szelvényt mindenkinek be kell küldenie. Reméljük, legközelebb jobban sikerül a rejtvénymegfejtés. — Szontágh Etelka, Budapest. A második keresztrejtvény megíjését így is elfogadtuk. Reméljük, előbb-utóbb Neked is kedvez majd a szerencse. Örülünk hogy a Gimnazisták annyira tetszett s hogy a sorozatot olyan nemescélunk

tartod. A Diákélettel is nagyon meg vagy elégedve. Regénypályázatot aligha hirdetünk, de mindenféle írást szívesen látunk. Rejtvényeket is küldhetsz be, ha jók, közöljük őket. Különben a 4. számban találsz érvevonatkozóan részletes utbaigazítást. Reméljük, sikerül nekemokra kéthetenként megjelenni. Az írásod egyáltalán nem csunya. Sok üdvözléssel. — Mészáros Eszébet. Nagyon szívesen felelek Neked, valahányszor csak írsz s örülök, hogy a Copperfield Dávid, a Gimnazisták és a karácsonyi üdvözlét a Diákéletben annyira tetszett. Az is örömet okoz, hogy az egész sorozatért, sok diáktársad nevében annyira hálás vagy. — Deim Irén, Budapest. Mi is örülünk, hogy könyvjutalommal okozhattunk Neked örömet s kérünk, tarts ki továbbra is szorgalmasan melletünk. — Hitzhaus Sándor, Budapest. Neked is nagyon tetszenek a sorozat kötetei. Reméljük, hogy a «Hatodik osztály»-ra is sor kerül előbb-utóbb. Feleleteid nagyrészt kitűnőek voltak. — Horváth Zoltán, Makó. Örülök, hogy a könyveket annyira szereted. Reméljük, gyakrabban is tudunk majd «járni» s a «Hatodik osztály» is megjelen-
heli.

Bereczky Sándor, Nagykanizsa. Örülök, hogy Babay József regénye annyira tetszett s hogy valamennyi számot meg akarod venni. A szelvényt mindig a levélpapírra, a megjelítés mellé kell ragasztani, hogy el ne vesszen. — Tóth Erika, Debrecen. Köszönjük kedves ígéretedet, hogy a sorozatot terjeszteni fogod osztálytársaid között, nagyon hálásak vagyunk érte. Ha a rejtvényjutalmak közül a «Hatodik osztály»-t nyernéd, szívesen kicseréljük más, ugyanolyan értékű könyvvel. — Poresalmi Teréz és Szikora Irma, Kecskemét. Kedves, meleg soraitokat igazán szívből köszönjük s örülünk, hogy a kecskeméti árvaházban olyan sok kedves barátunk van. Köszönjük a jókívánságokat s azt, hogy olyan meleg szeretettel álltok valamennyien mellettünk. Sok, szíves üdvözlét. — Schaub István, Budapest. Igen, reméljük, hogy hamarosan gyakrabban jelenhetünk meg. Örülök, hogy barátaiddal együtt alig várjátok az új regény megjelenését s mindent megteszték, hogy minél többen megismerjék ezt a példátlanul olcsó és jó könyvsorozatot. Sokszor köszönjük a polgáristákat. — Walter István, Budapest. Örülök, hogy szüleid a Műlők Könyvének. Te pedig a zöld sorozatnak olyan szorgalmas olvasói vagytok. Remélem, hogy előbb-utóbb kedvezni fog Neked is a szerencse, csak küldd be szorgalmasan a megjelítéseket. — Vancsura György, Kaloesa. Szívesen üzenek minden olvasómnak. Örülök, hogy a könyvek nagyon tetszenek. A rejtvényrovatot igyekszünk majd kibővíteni, de a sokféle pályázatot is azt a célt szolgálja, hogy az olvasóknak szórakozást nyújtson s önálló tevékenykedésre adjon alkalmat. — Molnár Pál és Péter, Jászberény. Örülök, hogy az első három kötet annyira tetszett. Tizenkét szám előfizetése 2 pengő, jelöld meg az előfizetés beküldésénél, hogy az első három szám már nem kell. Sokszor üdvözlünk mindkettőtöket. — Jákl István, Esztergomfőbör. Szívből örülök, hogy a sorozat könyvei annyira tetszenek s hogy Babay József regényét már 4 és félszer olvastad végig. Igazad van, az olcsó könyv, ha jó, a legszebb, legértékesebb ajándék. Remélem, hogy a többi kötetek is éppúgy fognak tetszeni. — Dávid Babi, Debrecen. Köszönjük a «Dóczy»-intézet minden növényekét. Wilhelm Speyer «A hatodik osztály»-ban folytatta a gimnazisták történetét s majd megkérjük arra, hogy meséljen még többet róluk. Örülünk, hogy szép könyve annyira tetszett va-

lamennyieteknek. — **Kozma Sándor, Csurgó.** Igazán örülök, hogy a Copperfield Dávid és a Mi huszonketten annyira tetszett Neked s hogy Csurgón a diákok tömegesen olvassák ezeket a «gyönyörű könyveket». Bizonyos vagyok benne, hogy a következő számok éppen úgy fognak tetszeni. A rejténymegfejtést még elfogadtuk, csak máskor küldd be idején. Sokszor köszöntöm a csurgói diákokat. — **Dér Béla, Nyíregyháza.** Szép és kedves leírásodat a pályázatok közé soroltuk. Még idején érkezett. Örülünk, hogy annyira tetszenek az eddigi kötetek. — **Klein József, Újpest.** A nyírók névsorát mindig a sorozat kötetében közöljük. Reméljük, előbb-utóbb kedvezni fog majd a szerencse Neked is. Sok üdvözléssel. — **Benedek Attila, Sopron.** Igazán örömmre szolgált, hogy a karácsonyi ajándéknak a «Milliók Könyve — az ifjuságnak» kötetének annyira örültél s hogy Babay József könyve annyira tetszett. Igazad van, a sorozatot minden magyar diáknak el kellene olvasnia. A rejtvények is megnyerték tetszésedet. Sok üdvözléssel.

Rosiu Andor, Szeged. Nagyon örültél az eddigi három könyvnek s nagyon várod a negyediket. Örülünk, hogy a Gimnazisták annyira tetszetek. Rejténymegfejtést áadtuk a rejténymegfejtést szolgáló tojének, ha jók, szívesen közöljük őket s szép könyvvel jutalmazunk. Sok üdvözlét. — **Molnár Bálint, Esztergomtábor.** Neked a Gimnazisták s benne Daniela és Pocok alakja tetszett. Reméljük, a «Selmeci diákok» is igazán kedvedre való könyv volt. Sokszor köszöntjük az esztergomtábori diákokat. — **Bánóczy Zoltán, Eger.** Megfejtésed hibátlan volt s ha továbbra is beküldöd a rejténymegfejtéseket, előbb-utóbb bizonyosan nyerni fogsz. Örülök, hogy eddig még nem csalódtál egyetlen kötetünkben sem s azt hiszem, ezután sem fogsz. Sokszor köszöntünk — **Kratschmer Sándor, Veszprém.** Kedves «Himfy», a Milliók Könyve — az ifjuságnak teljes regényeket közöl, legfeljebb az ifjuság számára szükséges változtatásokkal. Husz fillérért is lehet teljes regényeket adni, efelől megnyugtathatod barátaidat. Nagyon örülök, hogy annyira tetszetek az eddigi kötetek s hogy barátaid szinte veszekednek érte: melyikük olvassa előbb, de mind azzal adja vissza, hogy kitűnő, pompás. Örülünk, hogy a Mi huszonketten és a Gimnazisták annyira tetszett. Remélem, nemskára gyakrabban kopogtathatunk nálatok, ha ilyen szeretettel fogadtok.

Gerda Röszl, Debrecen. Örülünk, hogy Babay József regényét a legszebbek egyikének tartod s hogy alig várod társaidal együtt az új köteteket. Igazad van, a Milliók Könyve — az ifjuságnak szép órákat igyekszik szerezni minden olvasójának. Reméljük, hogy nemskára csak rövidebb időt kell várnotok egy-egy kötet megjelenésére. Sokszor köszöntjük a debreceni lányokat. Leveledet továbbítottuk Németországba, hamarosan megfelelő levelezőt kell kapnod. — **Gellért Pál, Budapest.** Igazán örülünk, hogy már két angol leveleződ akadt s hogy hollywoodi barátod is van. Amint látod, a legérdekesebb levelezőket találja az ember a «Tied a világ» révén. Örülök annak is, hogy harmadik levelezőről is gondoskodtál egy barátod révén. Önképzőköriötök módszere igazán érdekes. Szándékunkban van majd részletesen foglalkozni műsorösszeállításokkal, vitákkal stb. Írásod igazán nem csunya, jól olvasható. Sok üdvözléssel. — **Fazekas György, Jánoshalma.** Köszöntlek olvasóink között s örülök, hogy olyan nagy élvezettel és szeretettel olvasod a «kedves, szívhelyező kis könyvecskéket, amelyek amel-

lett, hogy tanítanak, még szórakoztatnak is». Várom újabb leveleket és sokszor köszöntök szeretettel. — **Beke Irén, Budapest.** Te is nagyon megszereted a kedves könyvsorozatot. Reméljük, hogy csakugyan bővülő ultra indult s minden magyar lány és úr szívét megnyerte. Örülök, hogy a Copperfield David s a Gimnazisták annyira tetszett, remélem, hogy a Seimeci diákok-at is megszeretted. Ha kedvez a szerencse, figyelembe vesszük kívánságát. Egyébként kívánunk gyors javulást, erősödést s azt, hogy a hároméves betegséget egészen ellelje és nem sokára ne csak az olvasás, hanem más szórakozás is tölthesse ki idődet. Sokszor köszöntünk, igaz szeretettel. — **Szász Károly, Debrecen.** Nagyon örülök, hogy annyira szeretk az iskolában sorozatunkat s hogy folyton elkerlik Tőled a köteteket. Bizonyos vagyok benne, hogy a Seimeci diákok is nagyon tetszett. Még egyszer melegen köszöntöm a Dóczy-intézet növendékeit. — **Molnár Erzsébet, Debrecen.** Köszönöm a szívből jövő, meleg elismerést, amely igazán nagyon jól esett minden szerzőnknek és munkatársunknak. Köszönjük a szép tervet is, hogy ha tanárnó leszel, fel fogsz olvasni az összegyűjtött könyvekből. Igen, nagyon helyesnek tartjuk s kérünk, hogy továbbra is csak maradj ilyen kedves jóbarátunk és igaz hívünk. Azért is hálásak vagyunk, hogy a sorozatnak olyan lelkes propagandát csinál. Reméljük, hogy előbb utóbb sikerül nyemreményhez is jutnod. Sokszor köszöntünk, társnóddal együtt. — **Pajor Géza, Sopron.** Rejtvényeidet megkaptuk és igyekezzünk felhasználni őket, csak egy kis türelmet kérünk, mert sok az ilyen anyag. Ha megjelenik valamelyik szép könyvvel jutalmazunk. Örülünk, hogy a Gimnazisták annyira tetszett. Az önképzőkori rovatot újra megtalálod ebben a számban s most a diákoknak is bőségesen juttatunk helyet. — **Ormos Ilonka, Kiskunfélegyháza.** Szólits csak úgy, mintha jóbarátod, kényeres pajtásod lenne a szerkesztő. Mindenkinek utitársa és tanácsadója szeretnénk lenni, semmiféle címhez nem ragaszkodunk. Irj csak máskor is, minden levélre szívesen felelünk. Örülünk, hogy a könyvsorozat megindításának gondolatát olyan nemesnek találod. Mindig szívesen üzenünk, csak annyi a postánk, hogy bizony egy kis türelmet kell kérnünk. De azért minden levélre sor kerül. — **Bibók Jenő, Kiskunfélegyháza.** Kéldj csak be rejtvényt, a könyv nagyságának megfelelő névben (persze az eredeti lehet arányosan nagyobb is, majd leközinyítjük), szívesen közöljük, ha jó. — **Szigeti István, Szekszárd.** Igaz öröm nekünk, hogy a három eddigi kötet annyira tetszett a buszkék vagyunk, hogy könyvtárakban legelső helyre tették őket. Reméljük, hogy a többi is épp ennyire fog tetszeni. — **Óvárdi Antal, Sopron.** Köszönjük a melegehangú gratulációt. A szelvény ésgében érkezett. Örülünk, hogy a Mi huszonketten különösen tetszett s hogy a többi számokat is érdeklődéssel várod. — **Káttor Imre, Eger.** Köszöntünk olvasótáborunkban s örülünk, hogy örömmel és bizalommal állsz a «Milliók Könyve — az Ifjúságnak» zászlója alá. Köszönjük a jókívánságokat s reméljük, hogy sikerül azt a nívót megtartanunk, amelyet már első számunkkal elértünk. Sokszor köszöntünk, kedves barátunk és hívünk. — **Tormássy Tibor, Pécs.** Szép pályázatot besoroltuk a többi kézirat közé, most már az eredményt is olvashatod. Sokszor köszöntünk — **Hefer Klára, Budapest.** Örülünk, hogy a második két szám épp annyira tetszett, mint az első. Igazán van, számonként is meg lehet venni a köteteket, bár az előfizetés olcsóbb. Reméljük, sikerül hamarosan gyak-

rabban megjelenünk. Az új «Tudod-e?»-kérdések talán könnyebbek lesznek már számodra. Meleg üdvözzettel. — Fuchs Károly, Budapest. Leveledet továbbítottuk, de írd németnyelvű bemutatkozó írást, akkor még könnyebben megy. Angolul vagy németül akarsz levelezni? — Schützemberger Imre, Békéscsaba. A megíjtást így is elfogadtuk, tudomásul vettük, hogy utólag küldöd be a szelvényt. Sokszor köszöntünk. — Tóth Boriska, Pépa. A beküldött leírás résztvesz a pályázaton. Kedves, finomtollu munka. Szívesen köszöntünk olvasóink sorában. Örülünk, hogy a Gimnazisták és a Copperfield Dávid annyira tetszett. — Mohácsy Tamás, Budapest. Leveledet továbbítottuk a World Brotherhood of Boysnak, ahonnan hamarosan választ kell kapnod. Reméljük, rövid időn belül megfelelő levelezőtársat találsz. — Németh László, Esztergom. Az előfizetés októberig rendben van. Köszönjük a jókívánságokat s azt, hogy annyira meg vagy elégedve az eddig megjelent három kötettel. Reméljük, a többi is ennyire fog majd tetszeni. — Kiss Elemér, Pépa. Köszönjük a bemutatkozó-levelet, amelyet továbbítottunk. Remélem, hamarosan jó német levelező-pajtást kapsz. Persze, a bélyegeket is elküldjük. Azt nem nagyon hiszem, hogy ausztráliai szigeten találj német levelezőt, de ha angolul írsz, olyat is tudunk szerezni. Inkább kérj meg valakit, hogy fogalmazza meg Neked az angol bemutatkozó-levelet. Egyelőre, úgy gondoljuk a német is jó lesz. Sokszor köszöntünk.

Laky Károly, Eger. Szívből örülünk a kedves cserkésztestvér elismerésének s annak, hogy véleménye szerint «igazán csodálni való, hogy önök mennyi jót adnak nekünk az ifjúságnak». Örülünk annak is, hogy a Selmeci diákok és a Diákélet gazdag tartalma annyira tetszett. A kis Jamboree-hírt közöljük s a Tudod-e kérdéseknél is sikerült eredményt elérni. Sokszor, cserkészszereettel köszöntünk. — Zakar Pál, Budapest. Besoroltunk a bélyeggyűjtők közé, akiknek rovata ebben a számban jelenik meg. Az átkötő sárga szalag azért maradt el, mert nem akartuk a címkepet eltakarni vele. Te is örülsz annak, hogy a Diákélet annyira kibővült s Neked is nagyon tetszett a «Selmeci diákok». A szelvényt igyekszünk úgy elhelyezni, hogy ne kelljen a szövegbe bevágni. Sokszor köszöntünk. — Gáspár Lajos, Képest. Besoroltunk a bélyeggyűjtők közé s íme, most közöljük, milyen bélyegekre reflektálsz. Örülünk, hogy már nyolc esztendeje gyűjtösz s hogy több mint tizezer bélyeged van már. Üdvözzettel. — Königsfeld Miklós, Budapest. Ha nversz, akkor a megílt címre küldjük majd a nyereményt. — Pajor Géza, Sopron. A küldött diákhumort a közlendő apróságok közé soroltuk. Köszönjük hosszú, kedves leveledet, igazad van — mindenkinek egyformán szívesen felelünk. Örülünk, hogy a Gimnazisták annyira tetszett. Ami a helymegtakarítást illeti, mindenkinek egyformán kell üzenünk s egyik üzenetnél nem lehetünk tekintettel arra, mit írtunk a másiknak. A megjelenés számának szaporítása tisztára az olvasóktól függ. Köszönjük, hogy ezt követelték de nem akarjuk elhamarkodni a dolgot. Komolyan reméljük hogy még ebben az esztendőben eljuthatunk odáig, hogy kétfelékenként jelenik meg. Örülünk, hogy a Pályaválasztás új rovata annyira tetszett. Az újságíró-pályáról is meg fogunk emlékezni, de előbb a diplomás pályákat részletezzük. Az orvos, gyógyszer ügyvéd tanár után a szabad pályákra is sor kerül. Ami a tanárok idegességét illeti, azt bizony meg kell érteni, a diáknak nem szabad rossznéven venni. Gon-

dold csak el, hogy az, aki nyolc esztendőn át vesződik veletek, aki ideget, energiáját, tudását, műveltségét nektek adja, — joggal kívánnat hálát és jó előmenetelt. Már pedig mindig akadnak diákok, akiknek szorgalma legalább is hiányos, s ezért a tanárt terheli a felelősség, elsősorban az érettségi nagy próbáján, ahol tanár és diák egyaránt vizsgázik. Ami pedig az osztályzatokat illeti — nem is az a fontos, hogy az ember milyen jegyet kap, hanem hogy mit tud. A tudás a fontos, amelyet az iskolában szerez az ember, amelyet eltesz magának. Jól tudod, hogy minden tárgy annyira kipróbált és átrostált anyagot ad, hogy a legelvontabb tudnivalóknak is biztosan hasznát veszi az ember a későbbi életben. Ami az elmondott esetet, a buktatást illeti — a diák legalább is súlyos tapintatlanságot és éretlen tréfát követett el. Mirevaló volt ez a közbeszólás? A diák ne politizáljon, hanem tanuljon. Ebben az esetben a tanár olyan eszközt választott, amelyet tudott a megtorlásra s bizonyosak vagyunk benne, hogy a diák meg is érdemelte a bukást. — Kereszt-rejtvényeidet átadtuk a rejtvényrovat vezetőjének, aki remélhetően fel tudja használni őket. Ismételjük, minden közölt anyagot tényleg könyvvél jutalmazunk, nem kell félned, hogy megfeledkeznék rólad. Sokszor köszöntünk s várjuk újabb leveledet.

Kardos Győző. Balassagyarmat. Igazán örülünk, hogy az Ősrőkös annyira tetszett s hogy a Selmeci diákokkal is meg voltál elégedve. A rejtvényolimpiász gondolatával akkor foglalkozunk majd, ha a megjelenés számát szaporítottuk. Várjuk rejtvényeidet, nagyon szívesen közöljük őket. Igazad van gyakrabban kellene megjelenünk — s reméljük, az óhajból nemsokára valóság lesz. — Bernáth Klára, Szeged. Le sem tudom írni, mennyire örültem, mikor a Milliók Könyve — az ifjúságnak első számát a kezembe vettem — kezdted kedves leveledet s azt is megállapítod, hogy a mostani gyerekek mennivel több könyveket kapnak olcsón kezükbe. Kérésedet természetesen teljesítjük a címek egyrészét a legközelebbi számban, másik részét a Magyar Lányok «Külföldi Levelezés» rovatában közöljük. Örülünk, hogy Máthé Borsával levelezést kezdesz. A cserkészárgyú levélzáró helyeget a Cserkészboltban (Budapest, V., Nagy Sándor-utca 6) rendelheted meg. Szíves üdvözléssel, a leányescserkésztestvérnék. — Békési Gyula, Karcag. Örülünk, hogy Babay József könyve és a Copperfield Dávid annyira tetszett s hogy igaz lelki-gyönyörűséget érezél olvasásuk közben. Annak is örülünk, hogy Cholnoky Jenő könyvét olyan érdeklődéssel vártad, amely az egész világot a magyar diákság elé tárja. Köszönjük, hogy olyan kedves propagandát csináltál s hogy osztályod háromnegyed része megvette az összes eddigi számokat. Sokszor köszöntünk téged és a nagykun gimnazistákat. — Barkóczy Zoltán, Miskolc. A Tudod-e pályázat éppen idején érkezett. — Gráber János, Budapest. Neked is nagyon tetszett a Selmeci diákok s nagyon élethűnek találtad. Örülünk, hogy a «Hatodik Osztály»-nak, mint nyerevénynek annyira örültél. — Ungváry Jenő. Köszönjük a kereszt-rejtvényt, átadtuk a rejtvényrovat vezetőjének. Kérésedet tolmácsoltuk Kosáryné Iléz Lolának és Babay Józsefnek, ha a postaköltséget beküldöd, szívesen küldenek fényképet. Zichyre, a festőre vonatkozó kérdésedre legközelebb kapsz pontos választ. A januári rejtvénymegfejtést megkaptuk. Reklamációdát, hogy a könyvet idején kaptad meg, elintéztük. Sokszor üdvözlünk — Welfel Károly, Budapest. Örülünk, hogy az eddig megjelent köteteket annyira élvezted. Mi is azt reméljük, hogy a továbbiakban is annyi örömet kapsz belőlük.

Bjnéf Tamás, Budapest. Szívesen köszöntünk a rejtvényfejtők táborában s reméljük, hogy nyerned is sikerül majd esobb utóbb. Sokszor üdvözlünk. — **Kasánthal Ferenc, Sarkad, Oránia,** hogy eddig mináig megvédte a sorozat könyvét. Bizonyság vagyunk benne, hogy a rejtvénymegoldást eremes beküldeni. Meleg üdvözzettel. — **Jessék Ágoston, Dorog.** Köszönjük jókívánságodat, hogy «a kedves-könyvek legyeknek olyanok, mint a hold, tőle után — jogyanak!» S azt a véleményt is köszönjük, hogy «olyan könyvet még nem olvastam, mint a Milliók Könyve — az ifjúsagnak.» — **Tomka Gyula, Budapest.** Igazán örülünk, hogy együttóhelyeüben végigolvastad a 4. számot is s hogy annyira örültél az új Pályaválasztás rovatnak, amely most minden számban szerepelni fog. Igazad van, szeretnénk tanácsot, utbaigazítást adni s mindenkinek mindenben szívesen állunk feudekezésre, mint jóbarátja. A Délveggyűjtést is örömmel üdvözlöd. Persze, a tanulás fontosabb, mint ez a «sport». Köszönjük az elismerést és mindig szívesen teletünk minden levedre. Üdvözlünk a Verbóczyistákat és Temesi tanár urat. — **Káldy Zoltán, Sopron.** Neked is nagyon tetszetek az eddigi számok s szeretned, ha minél többször jelennének meg. Reméljük, az ötödik szám is megnyeri tetszésedet s ez a kívánságod is teljesülni fog. — **Bokody László, Tolna.** Feleleteid nagyrészi helyesek voltak, nem kell elnézést kérned. Te is nagyon szeretod sorozatunkat s nehezen várod az elsejét. Szívből köszönjük a kedves propagandát, — nem önzés az, ha gyorsabban szeretnéd látni a sorozatot hanem isazi baráti érvés iránvunkban. Örülünk hogy a Hatodik osztály és a Gimnazisták annyira tetszett s hogy a Selmeci diákoknak még dolgozatírásnál is hasznát veszed. Sokszor köszöntünk, szeretettel. — **Balogh Imre, Pécs.** Neked is nagyon tetszett az első négy kötet különösen a Selmeci diákok aminek szívből örülünk. — **Zátonyi Teréz, Kiskunfélegyháza.** Köszönjük meleg elismerő soraidat. Ami a levelezést illeti, bizony nem tudom, hogy sikerüle hamarjában török lány címet szerepni neked, de írd egy bemutatózó levelet törökök és majd a török cserkészek révén megpróbáljuk elhelyezni. Sokszor üdvözlünk. — **Nemes István, Pápa.** Köszönjük a küldött rejtvényt, átadtuk a rovatvezetőnek, ha használni tudja, akkor szívesen elküldjük a Hatodik osztályt.

Kurucz István, Mezőkúvesd. Megkaptuk három versedet gondosan elolvastuk. Ha ezek nem is közölhetők, bizonyos formakésztség és gondolati értékeid is vannak. Küldj be máskor is verset, szívesen megbiráljuk, addig pedig azt ajánljuk, hogy olvasgassd a régi és modern költőket egyaránt, s gondolkozz el egy-egy versükön, keresd a forma nyitját, a gondolat izét s meglátod, sokkal jobban fog menni a dolog. Persze, az önképzőkör pályázatára azért nyugodtan beküldheted őket. Sokszor köszöntünk. — **Lőwinger Andor, Budapest.** Besorolunk téged a cseregyesületbe, amelyről most közlünk részletes hírt. Persze tudnunk kellene, hogy pontosan milyen bélégeid vannak s milyeneket akarsz, nemcsak ország, hanem sorozat és évszám szerint is. Egvelőre ne küldj bélégeet, majd közöljük a cserélési szándékozók névsorát s azok közül választhatsz, illetőleg velük léhbetsz közvetlenül érintkezésbe. Sokszor köszöntünk. — **Marechal Ferenc, Csillaghegy.** Kedves barát, először a nyelvtant és az akadémiai helyesírást bujd, aztán írd csak verset! Különbö van rimelési készséged, de ez még nem elég a versíráshoz. Reméljük, jobbat is kapunk majd tőled. Sokszor üdvözlünk. — **Galambos János, Budapest.** — A kedves epizód leírását köszönjük.

A Diákélet bélyeggyesületébe Téged is besoroztunk, ebben a számban közlünk részletes híradást a tervezett munkáról. Meleg üdvözléssel. — **Dankner Mátyas.** Kérésed teljesítésével kapcsolatban a következőket közöljük: Külföldi (német) filmsztárok autogrammjaiért fordulj ránk (a Milliók Könyve — az ifjuságnak szerkesztőségére) hivatkozva, ehhez a berlini címhez: Georg Tábori p. A. Hotel Hessler, Berlin. Am Bahnhof Zoo. Deutsches Reich. Ó szívesen küld autogrammmakat, ha nemzetközi válaszbélyegyet küldesz neki. Ha pedig nekünk juttatsz válaszbélyeges borítékot, akkor majd igyekezzünk magyar íróktól autogrammmokat szerezni. Nem nevetünk ki egyáltalán, minden leveledre szívesen felelünk. Versednek még sok hibája van, olvass sok verset s akkor rájössz, mi a baj a rim és ritmus körül. Reméljük, hamarosan jobbat is kapunk Tőled. Sokszor köszöntünk. — **Orbán Tiber,** Carta. Rejtvénymegfejtésedet elfogadtuk s reméljük, idején kapod meg ezentul a sorozat kötetét. — **Vajda József Gábor, Debrecen.** Örülünk hogy a Gimnazistákat második elemista létedre is annyira élvezted és megértetted. Bizonyosak vagyunk benne, hogy a nehezen várt Selmeci diákok is nagyon tetszett. Reméljük, előbb-utóbb sikerül majd nyerned s természetes, hogy ép olyan szeretettel köszöntünk olvasóink között, mint az idősebb fiukat és lányokat. — **Horthy Ervin,** Balassagyarmat. Itt közöljük a beklődött sporteredményeket: a balassagyarmati gimnázium Pöstényi A. nevű VIII. osztályos tanulója 48 méteren felüli dobásával megnyerte az országos középiskolai gerelyvető-bajnokságot. Az őszi futballtorna eredménye pedig a következő volt: IV—V. 3:0. IV—VI. 4:1. IV—III. 12:0. IV—VIII. 1:2. Örülök, hogy a negyedik gimnazisták ilyen kitűnően futballoznak és máskor is szívesen közöljük híreidet. — **Stagl Magda, Győr.** A német lányokkal természetesen csak németül lehet levelezni. Írj csak egyenesen nekik, akármelyiket választhatod. Sokszor köszöntünk.

Blaschek Gusztáv, Székesfehérvár. Igazán örülök, hogy Babay, Dickens és Speyer regényeit olyan gyönyörűnek találtad s hogy minden számunkat megvetted eddig. Bizonyosak vagyunk benne, hogy a Selmeci diákok is nagyon tetszett. Rejtvényeket szívesen látnak s ha csak módját ejthetjük, A hatodik osztály-t is megjelentetjük sorozatunkban. A pályázatra vonatkozóan mi kérdezzük: mi érdekel különösképpen. Ha meglrod, szívesen szolgálnunk részletes felvilágosítással. Sokszor köszöntünk — **Horthy Ervin,** Neked is nagy örömet szerezett az új könyvsorozat. Örülünk, hogy a Selmeci diákok-at találd a legszebbnek s nem tudtad letenni, amíg végig nem olvastad. Meleg üdvözléssel. — **Lilienthal Tamás, Budapest.** Készéggel közöljük kérésedre, hogy az Eötvös József reáliskola eddigi osztályközi kézilabdamerkőzéseinek eredményei a következők: 1. IIIa. osztály 8 ponttal, 32:9 gólaránnyal, második a IIa. osztály, 7 ponttal, 13:17 gólaránnyal, 3. a IIb. osztály 5 ponttal, 15:18 gólaránnyal, 4. a IVa. osztály 2 ponttal, 5:3 gólaránnyal, 5. az Ib. osztály 2 ponttal 4:3 gólaránnyal, 6. a IIId. osztály 2 ponttal, 2:18 gólaránnyal, 7. a IVb. osztály pont nélkül, 8:11 gólaránnyal és 8. az Ia. osztály pont nélkül, 2:9 gólaránnyal. Versed, sajnos, még nem közölhető. Sokszor köszöntjük a kézilabda-bajnokokat. — **Petál Antal,** Budapest. Lelkes szavaidnak igazán nagyon örültünk, azt írod, hogy töretlen uton indultunk s hogy a felpótt társadalom támogatását is megérdemljük. Köszönjük jókívánságodat s reméljük, hogy az egész diákság tényleg zászlónk alá gyűlekezik. Babay Józsefnek

és Kosáryné Réz Lolának átadtuk lelkes véleményedet és buzdító-
sodat, mindketten szívből köszönik a jókívánságaidat s ígérk, hogy
még sok szép könyvvel fogják megajándékozni a diákságot. Bizo-
nyosak vagyunk benne, hogy Cholnoky professzor ur könyve is na-
gyon tetszett. Kérésedet átadtuk archeológus munkatársunknak,
aki készséggel áll rendelkezésedre, csak egy kis türelmet kér. Sok-
szor köszöntünk. — Binét Ervin, Ujpest. Besoroztunk a bélyegcsere-
lők közé s ebben a számban közöljük a pontos tudnivalókat. —
Kolozs Barna, Versednek, sajnos, nincs olyan széleskörű érdekes-
sége, hogy közöljük. De kedves és szellemes írás, amely tehetségre
mutat. Küldj mást, ne paródiát s akkor reméljük, bekerülsz a
Testvértűzek munkatársai közé. Szeretettel köszöntünk.

Steiner Endre, Budapest. Versedben van nyoma a tehetségnek,
de még nem vagy tisztában a formával. Olvasgass jó verseket. —
Petőfit, Aranyt s a modern költőket — és hamarosan rá fogsz
jönni, hol rejlik a hiba. Addig is szeretettel várjuk bírálásra újabb
írásodat. — Ilj. Kertész Ernő. Kedves Ernő, egyelőre csak yoyozz
és ne írd róla verseit! — Tomor Gábor, Balassagyarmat. Örülünk,
hogy olyan nagy élvezettel olvasod sorozatunkat s annyira megsze-
retted. — Püspöky László, Szécsény. Te is nagy örömmel olvasod
és fogod olvasni a «Milliók Könyve» — az ifjúságnak kötetét. —
Győző János, Balassagyarmat. Neked is nagyon tetszenek a zöld
könyvek s igen jónak találod őket. — Szilgyártó László, Budapest.
Hosszu leveledet és a bemutatkozást nagyon köszönjük. A meleg
baráti viszonyt csakugyan meg akarjuk őrizni és fenn akarjuk tar-
tani. Örülünk, hogy komolyan készülsz a versírói pályára — s
amint látod, a Testvértűzek rovatban közöltük is egyik versedet.
Még sokat kell tanulnod, de nem szabad elcsüggedned. Gondolataid
már vannak, bőven és mélyről-jövően, de a formán még akad csi-
szolni, javítani való. Azt is ajánljuk, hogy egyelőre ne küldj be
lapnak verset, hanem őrizd meg a régi tanács szerint «nonum pre-
matur in annum» s meglátod, sokat használsz sajátmagadnak vele.
Nagyon érdekelné cikked, amelyet sorozatunkról írtál, küldd el al-
kalomadtán — s igazán őszin. én hálásak vagyunk kedvességedért.
Az ifjúsági folyóirat gondolatával mi is foglalkozunk s az országos
önképzőkört, a társaságot is programba vettük. Ha a Milliók
Könyve — az ifjúságnak — eléri célját, akkor könnyen megvalósít-
hatjuk ezt is. Nem írok Neked külön levelet, mert itt a nyilvános-
ság előtt könnyebben, gyorsabban megkapod a választ. Minden leve-
ldre szívesen felelek s valamelyik szabad délelőttödnél fél tíz és
fél kettő között szívesen is látlak, ha fekeresel. Meleg, baráti kö-
szöntéssel.

Korbuly Domokos, Budapest. Természetesen én is ösmerem a
«Mi Érdekel»-rovatot. Ezt a «Milliók Könyve» — az ifjúságnak — köte-
telénél a szerkesztői ézenetekben valósítottuk meg, hiszen láthatod,
hogy mindenki minden kérdésre választ kap. Mindenesetre foglaj-
kozunk azzal az ötlettel, hogy külön rovatot csinálunk — csak azt
nem szeretnénk, ha az utazás vádjával illethetnének bennünket.
Éppen ezért valamilyen más formában, de okvetlenül megcsináljuk
a dolgot. Ne haragudj, soronkívül nem válaszolhatok senkinek,
mert nagyon sok a posta, a válaszbélyeget javadra irtuk és rendel-
kezésedre áll. Cserkészszeretettel köszöntlek a Jamboreen végződő
közös munkánál való viszontlátás reményében. — Fazekas László,
Kiskunfelegyháza. Hát ezek a versek még nem versek. Laci pajtás.

De ha sokat olvasol, bizonyosan megtanulod a rím és a ritmus fortélyait. Gondolataid vannak — csak most már meg kell tanulni kifejezni őket. Minden írásodat szívesen elolvassuk s kérünk is, küldj be. Ha nem is közöljük, azért nem vesznek kárba, mert legálább kritikát kapsz róuk. Sokszor köszöntünk. — Paschlek Rózsi, Budapest. Örülünk, hogy sorozatunkat annyira megszeretted s hogy olyan könnyen meg tudod őket vásárolni. Reméljük mi is, hogy kedvezni fog Neked a szerencse s hogy kívánságod a Hatodik osztályal kapcsolatban is teljesülni fog. Sokszor köszöntünk. — 579. sz. Tomori Cs. C. Jamboree raja, Bácsalmás. Igyekezzünk, amennyiben kedvez nektek a szerencse, cserkésztaggyú könyvet küldeni. — Harsányi József, Dombóvár. Igazán nagyon kedvesen irtad le kalandjaidat a sorozat új kötetének megvétele körül. Örülünk szívvel, hogy annyira tetszett a Selmeci diákok és jókívánságaidat továbbítottuk Kosáryné Réz Lolának Reméljük, a legközelebbi kötet is annyira kedvedre való lesz. Mi is melegen köszöntünk, hű olvasónk. — Ungváry Baba, Tatabánya. Örülünk, hogy mégis megvetted a sorozat kötetét s nem bántad meg a választást. Olvasóink köre nincs iskolai korlátok közé szorítva — még felnőttek is nagy számmal olvassák a «Milliók Könyve — az ifjuságnak» kötetét. Finnországból a múlt számban közöltünk címeket, csak hártnak nekik bátran, akármelyiket kiválaszthatod. A Jamboree süketnéma cserkészei ügyében a Táborparancsnoksághoz fordulhatsz (Budapest. V. Nagy Sándor utca 6), ahol pontos felvilágosítással is szolgálnak. Sokszor köszöntünk. — Pirnitzer Péter, Budapest. Rajzaiddban határozottan van tehetség, csak, sajnos, színes dolgokat nem tudunk közölni. Próbálj erősen utánahuzott tusrajzot küldeni, azt inkább használhatjuk.

Ka'for Imre, Eger. Várjuk bővebb leveledet s előre is nagyon örülünk részletes véleményednek. Az írodalmi pályázatokkal kapcsolatos munkáidat is szívesen látjuk. — Kovács András, Pécs. Kedves paitás németül igen nehéz lesz amerikai levelezőt találni Neked. Egyelőre Németországba küldtük leveledet ha angolnyelvű bemutatkozó levelet küldesz, akkor szívesen kiküldöm New Yorkba is. Németiséggel is van még egy kis baj de azt hamarosan kiküszöbölheted a levelezés során. Jól lesz így? — Márton Endre, Pápa. Örülünk, hogy a rejtvénymegfejtés jutalmául kapott könyv annyira tetszett. Ezentúl lehetőség szerint figyelembe vesszük a nyertes osztályát is, vagy módot adunk a választásra. Sokszor köszöntünk. — Günsberger Miklós, Szentgotthárd. Kísérd figyelemmel a bélyeggyűjtés rovatot s ott bizonyosan találsz magadnak megfelelő cserélő partnert. — Árdai Boriska, Budapest. Örülünk, hogy a Selmeci diákok annyira tetszett. Természetesen a példányonkénti vásárló éppen úgy beküldheti a rejtvényeket, mint az előző. — Fritz Ferenc János, Budapest. Sajnos, Gárdonyi Géza történelmi regényei olyan hatalmas terjedelműek, hogy semmiképpen sem férnek el a «Milliók Könyve — az ifjuságnak» keretében. Diákokról, cserkészekről küldünk regényeket és legközelebbi számunk is történelmi regény. Örülünk, hogy a «Bélyeggyűjtés», a «Jamboree», «Az ifjuság hősei» és a «Pályaválasztás» rovatok annyira tetszenek. Sokszor köszöntünk. — Tóthváradjai Kornél Ilona, Budapest. Örülünk, hogy végre rászántad magad az írásra s hogy sorozatunk annyira tetszett. Angol vagy orosz levelezőt készséggel szerzünk, ha beküldöd a két példányban kiállított jelentkezési lapot és bemutatkozó

levelet írsz megfelelő nyelven. A Diákélet éppen a vegyész pályáról hozott nemrégiben cikket s kémával és ásványtannal is foglalkozni. Bocsanatkérésre nincs szükség, olvasóink kívánságait a lehetőség szerint igyekszünk mindig teljesíteni. — Kohut György, Szarvas. Így is elfogadtuk megajándékozását. Örülünk hogy olyan nehezen várod a következő számot s hogy a «Milliók Könyve — az ifjuságnak» egyedüli, legjobb és legszebb olvasmányod. — Tóth András, Püspökladány. Örülünk, hogy annyira tetszenek Neked kötetünk s annyira bizol sorozatunk jövőjében. Kérésedre azt feleljük, hogy sajnos, semmiféle céget nem ajánlhatunk itt, mert ez elvünk ellen van. De ha írsz a Corvina szerkesztőségének (Budapest, IV., Magyar-utca 50), ott szívesen adnak fölvilágosítást, ha ránk hívatkozol. Különbön az ilyesmit bizony személyesen könnyebben lehet elintézni, mint posta útján. Van Budapesten is a Szajnapart könyvkereskedéseiből hasonló utcai könyvesbolt: ahol tényleg fil-lérékért kapsz régi és újabb könyveket. Sokszor köszöntünk.

Hiltzhaus Sándor, Budapest. Nagyon örülünk annak, hogy a jutalomkönyv annyira tetszett. — Zubek Ferenc, Szeged. Igazán kedves levelednek nagyon örülünk. Szóval a «Milliók Könyve — az ifjuságnak» első kötete máris meghódított. Reméljük, hogy a «Hatódik osztály»-ra is sor fog kerülni s igazad van, a Gimnazisták minden egyes alakja méltán hódította meg az olvasókat. Azt is reméljük, hogy minden oldalról érkező kívánságnak: a gyakrabbi megjelenésnek is eleget tudunk tenni. Várjuk megajándékozásaidat, amelyeket természetesen levelezőlapon is be lehet küldeni. Sokszor, szeretettel köszöntünk.

Nagy Vilmos, Nyiregyháza. Köszönjük szép hosszú leveledet, amelyért igazán nem kellett volna bocsánatot kérned Te azt írod, hogy címe mégis van a magyar diákságnak egy igaz barátja, aki nem a ponyvairodalom rossz termékeivel akarja megmérgezni a súlyos feladatok végrehajtására hivatott magyar ifjuság lelkét. Igazad van, maga a magyar ifjuság kívánja, hogy gyakrabban kopogtasunk náluk s azt hisszük, nemsokára meg is tehetjük. Előre örülnél Cholnoky Jenő dr. könyvének, mely csakugyan értékes munka. Természetesen máskor is jelenik meg hasonló könyv — legközelebb Baktay Ervin nagyszerű indiai élményeire kerül a sor amelyeket külön a mi számunkra jegyzett föl. Sokszor, melegen üdvözlünk. — Kövesdy Gizella, Kiskunfélegyháza. Nem kell olyan izgatottnak lenni, kedves Gizella. Reméljük, előbb-utóbb rád mosolyog a szerencse s addig bizony türelemmel kell várni, hiszen nagyon sok a megajándékozó és nem lehet mindenkét jutalmazni. Küldd csak be szorgalmasan a rejtvényeket, egyszer bizonyosan nyerni fogsz. Sokszor köszöntünk. — Gubmann Rózsi, Reformátuskövesháza. Örülünk, hogy a Selmeci diákok annyira tetszett Neked is az a kívánságod, hogy gyakrabban jelenjünk meg. Sokszor köszöntünk. — Mészáros Erzsébet, Kispeszt. Te sem tudtad letenni a Selmeci diákokat, annál végig nem olvastad. Ennek nagyon örülünk. Ha valamelyik hétköznap délután bejössz hozzánk, megismerheted Kosárvné Rózsi Lólit. Bizonyosan Cholnoky Jenő dr. könyve is nagyon tetszett. Meleg üdvözléssel.

Reiner Évi, Budapest. Örülünk, hogy olyan meleg szavakkal ösméred el sorozatunk értékét s hogy a regényeket, a Diákéletet és a rejtvényrovatot egyformán szereted. Azt írod: az egész magyar diákság örömmel fogja kísérni a «Milliók Könyve — az ifjuságnak» megjelenését. Reméljük, előbb-utóbb csakugyan szerencséd lesz. Versed kedves, de még nem áll meg a Testvértüzek mértékét. Ugyanezt

kell rajzaidról is mondanunk, bár kétségtelen ügyességet árulnak el. Sokszor, szeretettel köszöntünk mi is. — **Schönberg Ervin**, Kispeszt. Küldj csak bemutatkozó levelet német nyelven, akkor továbbítjuk s hamarosan kapsz levelezőt. Egyébként azóta közlünk német diákcimket, azok közül is választhatasz s írhatl egyenesen nekí, csak jelents be nekünk is természetesen. Meleg üdvözzettel. — **Tóth Mailid**, Budapest. Te napsugárnak nevezd sorozatunkat s bizonyára igazad van. Ami a kort illeti, olvasónk között sok olyan idős lány van, mint Te és különösen értékejük az ilyenek, akik nem szégyelnek ilyenkor bekapcsolódni táborunkba. Nem kell elnézést kérni az alkalmatlankodásért, mert mindig mindenkit szívesen látunk s minden levélre készséggel, szeretettel felelünk. Mi is sokszor fázlunk. — **Bezzegh László**, Szombathely. Kérdéseidre a következőkben felelünk: 1. Elegendő a kijelölt szavakat beküldeni. Nem előny, ha az egész rejtvényt beküldöd, sőt az átnézésnél munkatöbbletet jelent. 2. A nyereményeket a helyes megfejtők között a sors osztja szét. Mindenki többször is nyerhet. 3. Beküldött elbeszéléseid határozott írói készségre vall, de témája jelentéktelen ahhoz, hogy közöljük. Ha kerekébb, érdekesebb dolgot írsz, szívesen módját ejtjük a nyilvánosságagrahozatalnak. Néhány németes kifejezést kell még kiküszöbölöd. Magyar diák pl. ne írja le, hogy »még hozzá« (a német noch dazu rossz fordítása), hanem így: azonfelül vagy amellett. Sokszor köszöntünk. — **Grünwald Edit**, Kispeszt. Örülünk, hogy olyan hűséges olvasónk vagy s hogy a Selmeci diákok annyira tetszett. Köszönjük sokszor, hogy társaidnak is ajánlottad valamennyi kötetünket. — **Budai Béla**, Aba. Köszönjük az érdekes népszokás leírását, amint látod, már közöljük. Szívesen látunk ilyesmí mások is. Sokszor köszöntünk.

Novák Antal, Veszprém. Neked is nagyon tetszenek az összes könyvek. Ennek szívből örülünk. — **Szűcs Imre**, Veszprém. Neked a »Mi huszonketten...« tetszett eddig legjobban. Ennek igazán örülünk. Bizonyosak vagyunk benne, hogy a sorozat nagyon-várt következő kötetei is tetszeni fognak. — **Molnár Sándor**, Jászberény. Gyöngybetűs tiszta levelednek nagyon örültünk. A keresztrejtvényt átadtuk a rejtvényrovat vezetőjének. Örülünk hogy a harmadik és negyedik szám annyira tetszett. Sokszor üdvözlünk. — **Neumann Alfréd**, Sopron. Te a legjobb ifjúsági regények egyikének tartod sorozatunk minden kötetét. Örülünk, hogy a »Diákelet«-et olyan hasznosnak találod s hogy a rejtvények is annyira tetszenek. — **Büchler Márta**, Szerencs. Köszönjük a köszönetet s örülünk, hogy Álandó vöröje vagy a kis zöld könyveknek. Igyekezzünk a kélhetenkénti megjelenést megvalósítani. Szóval a »Gimnazisták« tetszett legjobban? Reméljük, hogy a »Hatodik osztály«-ra is sor kerülhet. Még egyszer köszönjük a jókívánságokat és az őszinte szeretetet, amely leveledből árad. — **Lasser Magdolna**, Budapest. Neked legjobban a Selmeci diákok tetszett eddig. A megfejtést már előbb is elfogadtuk, nem kellett volna kétszer beküldeni. Szeretettel. — **Steiner Gyula**, Eger. Az első díjat igazán megérdemelted. Köszönjük, hogy sorozatunkat barátaid között is ajánlani fogod s hogy Te is hű maradsz hozzá. — **Csillag László**, Eger. Köszönjük a meleg üdvözlést. — **Jenes Zoltán**, Veszés. Szívből viszonzzuk a szeretetet s reméljük az ötödik szám is nagyon tetszett, ha már olyan türelmetlenül vártad. — **Mányay Edwin**, Kőszeg. Örülünk, hogy a jutalomkönyv annyira tetszett, s hogy a zöld könyveket annyira várod. Rejtvényeidet átadtuk a rovatvezetőnek, ha jók lesznek, természetesen

sen közülük őket. Sokszor üdvözlünk. — Deák Etelka, Szombathely. Igen, azt a szelvényt kell beküldeni. — Lehel Sándor, Sátorajauhely. Mindig szívesen üzenünk Neked, ha írsz. Örülünk, hogy a legközelebbi számot olyan türelmetlenül várod s várjuk az érdekes iskolai eseteket. — Vanesura György, Kalocsa. Neked a Selmeci diákok tetszett eddig legjobban s ennek nagyon örülünk. Nem szabad elszomorodni még az internátus falai között sem, hiszen minden diákéletnek meg vannak a maga szépségei és érdekes órái. Igyekezzünk a sokfelől hangzó kérést, hogy gyakrabban jelenjünk meg, mielőbb teljesíteni. Sok üdvözléssel. — Krupa Lajos, Vác. Kedves szerető barátunk, ha olyan türelmetlenül várja mindenki a regényeket, mint Te, akkor hamarosan gyakrabban jelenhetünk meg. Renéljük, sikerül nyerned. Sokszor köszöntünk. — Prokopecz Pál, Budapest. Te is örömmel olvasod könyveinket. Bizonyosan Rád is mosolyog előbb-utóbb a szerencse.

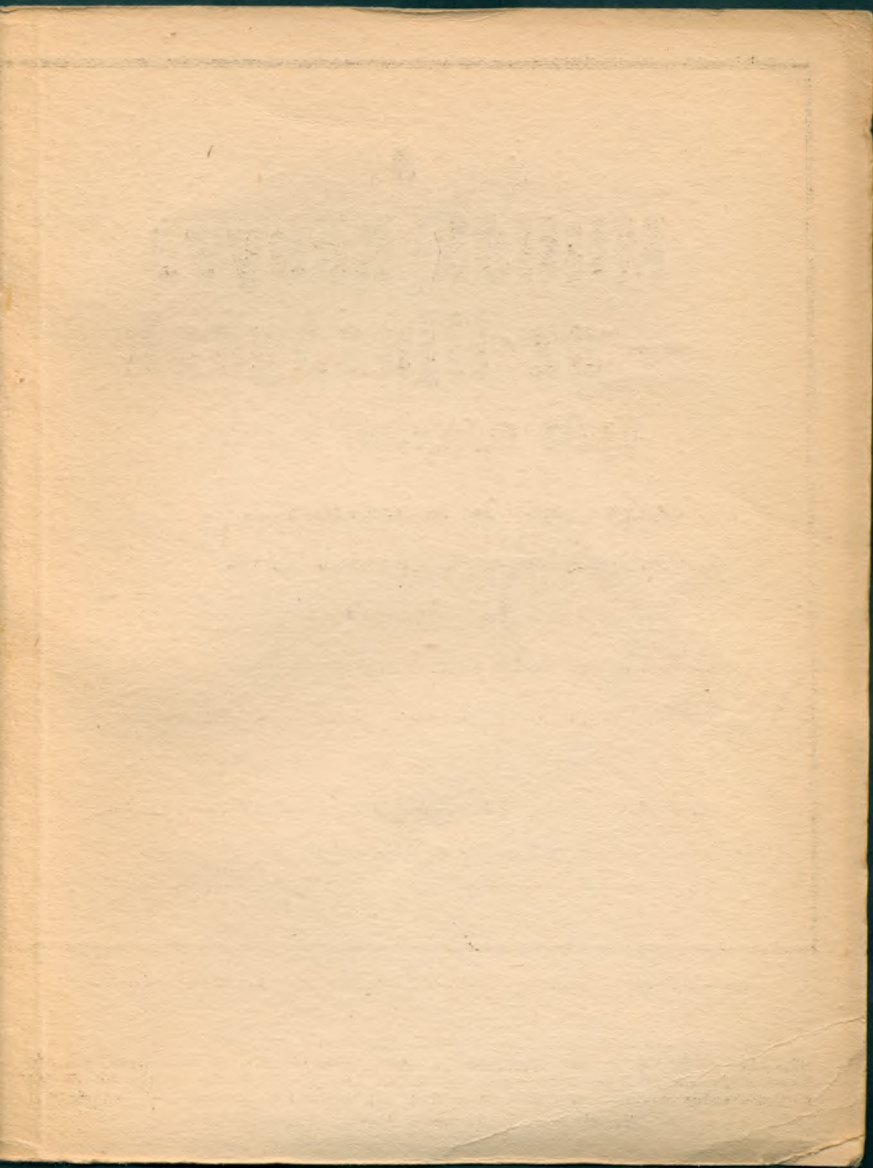
Kumaer István, Pápa. Küldj be francia nyelvű bemutatkozó levelet, továbbítjuk Párisba s hamarosan kapsz választ. Persze, külön kívánságodat is töltsd fel rajta franciául. Külön fel fogjuk ezentul tüntetni, ki cserkész, ki diák s köszönjük a figyelmeztetést. — Engel László, Miskolc. Örülünk, hogy betegségedből kilábalta s hogy olyan különös érdeklődéssel vártad Cholnoky Jenő könyvét. Nagyon szívesen látnánk a »Dákkurir« egyik példányát s szívesen megemlékeznénk róla. Mi is reméljük, hogy előbb-utóbb kedvezni fog Neked a szerencse. Sokszor köszöntünk. — Dávid Babi, Debrecen. Te is gyönyörűnek találtad a 3. és 4. számot. Örülünk, hogy véleményed szerint minden diáknak meg kellene venni ezt a páratlan szép könyvsorozatot. Köszönjük szívből, hogy szerzetél olvasókat nekünk iskolában s kérünk, hogy ezentul is maradj ilyen jó barátunk. Meleg üdvözléssel. — Takács Mihai, Kiszécsfalva. Neked is nagy örömet szerez sorozatunk s szívből kívánod, hogy gyakrabban jelenhessék meg. Köszönjük, hogy osztálytársaid között terjeszténi fogod s reméljük, hamarosan meglesz a kívánt eredmény. Sok üdvözléssel. — Kovács János, Székesfehérvár. Előbb-utóbb mindenkinek kedvez a szerencse, csak küldd be idején a megfjtéseket.

A többi levélre legközelebb válaszolunk.

A MILLIÓK KÖNYVE minden olvasójának, akár előfizető, akár nem, tanácsal, fölvilágosítással, utbaigazítással díjtalanul rendelkezésére áll.

Minden levél, közlés, kérdés a következő címre küldendő:
Milliók Könyve szerkesztősége: Budapest, Andrásy-ut 16.

90 A

Milliók Könyve — az ifjuságnak

Eddig megjelent kötetei :

1. Babay József: Mi huszonketten ...
2. Charles Dickens: Copperfield Dávid
3. Wilhelm Speyer: Gimnázisták
4. Kosáryné Réz Lola: Selmeci diákok
5. Cholnoky Jenő: Erdőn, mezőn, sivatagon át

Kaphatók minden könyvesboltban és újságárusítóhelyen

Ára kötetenként 20 fillér

Borítékképünk a „Könyves Kálmán“ műkiadó rt. jogosításával jelent meg.

MILLIÓK KÖNYVE — az ifjuságnak. 6. szám. 1933 április 1. Megjelenik havonként. Egyes szám ára 20 fillér. Egész évre (12 szám) 2.— pengő. Felelős szerkesztő és kiadó: Wolfner-Farkas István, Singer és Wolfner irod. int. rt. kiadása, Budapest, VI., Andrássy-ut 16. Hungária R. T. Budapest. Felelős: Schmidek Géza.

第 三 卷

三

MILLIÓK KÖNYVE — AZ IFJUSÁGNAK 6. SZ. DÁNIELNÉ LENGYEL, I.: AZ UTOLSÓ HUNYADI